

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

Obnova venkova na příkladu malé obce

Bc. Andrea Mayová

© 2019 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Andrea Mayová

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Obnova venkova na příkladu malé obce

Název anglicky

Rural renewal an example of a small village

Cíle práce

Cílem práce je analyzovat současný rozvoj obce Havlovice nad Úpou, která se nachází v Královéhradeckém kraji. Zjistit, jaké má obec možnosti v oblasti rozvoje a obnovy venkova, jak těchto možností využívá a naopak čeho využito není a mohlo by být. Na základě dotazníkového šetření, zhodnotit názory občanů obce na rozvoj jejich obce.

Metodika

Studiem odborné literatury budou získány potřebné informace, které se týkají problematiky obnovy a rozvoje venkova. Z těchto dat bude vypracována první část práce a budou definovány hlavní pojmy zkoumané oblasti. Následně, na základě studia dalších dostupných zdrojů, bude podrobně popsáno zájmové území obce Havlovice nad Úpou, ve které je stav obnovy hodnocen. Pomocí empirického šetření budou shromážděna data, bude analyzován současný stav a vyhodnoceny rozvojové aktivity obce. Po zpracování a interpretaci výsledků empirického šetření budou potvrzeny nebo vyvráceny předem stanovené hypotézy.

Harmonogram práce:

Březen 2019 – specifikace metodiky a literatury, stručný obsah teoretické části práce

Srpen 2019 – zpracování teoretické části DP (úvod, popis metodiky, literární rešerše)

Září 2019 – vlastní terénní šetření

Říjen 2019 – zpracování a odevzdání empirické části v první verzi

Listopad 2019 – odevzdání kompletní DP se zpracovanými připomínkami

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

venkov, obec, obnova venkova, rozvoj venkova, Havlovice

Doporučené zdroje informací

- BINEK, J. *Synergie ve venkovském prostoru : paradoxy rozvoje venkova : kritické zhodnocení bariér, nástrojů a šancí rozvoje venkova*. Brno: GaREP, 2011. ISBN 978-80-904308-6-0.
- ČESKO. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ, – MAJEROVÁ, V. – ČMEJREK, J. *Český venkov 2005 : rozvoj venkovské společnosti*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2005. ISBN 80-213-1274-2.
- HUPKOVÁ, M. – PERLÍN, R. – UNIVERZITA KARLOVA. PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA. *Venkovy a venkované : doprovodná publikace k výstavě*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2011. ISBN 978-80-87147-31-3.
- MAJEROVÁ, Věra a Irena HEROVÁ. *Český venkov 2007: studie Jihočeského a Ústeckého kraje*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, c2008, 246 s. ISBN 978-80-213-1768-0
- REJL, Roman. *Havlovice a čas: procházka historií obce nad řekou Úpou do roku 2000*. Havlovice: Obecní úřad, 2001
- ŠAŠEK, M. *Regional Development and Planning*. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně, 2010. 146 s. ISBN 978-80-7414-222-2
- ŠEVČÍKOVÁ, A. – LOŠŤÁK, M. – ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE. KATEDRA HUMANITNÍCH VĚD, – HUDEČKOVÁ, H. *Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2006. ISBN 978-80-213-1413-9.
- VAVROUCHOVÁ, H. *Obnova venkova*. 1.vyd.Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2014. 111s. ISBN 978-80-7509-187-1
-

Předběžný termín obhajoby

2019/20 ZS – PEF (únor 2020)

Vedoucí práce

prof. PhDr. Ing. Věra Majerová, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 19. 11. 2019

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 20. 11. 2019

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 26. 11. 2019

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Obnova venkova na příkladu malé obce" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucí diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 29.11.2019

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala prof. PhDr. Ing. Věře Majerové, CSc. za odborné vedení při zpracování diplomové práce, za ochotu, přínosné připomínky a čas, který mi věnovala. Velké díky patří i Ing. Pavlovi Dvořáčkovi, starostovi obce Havlovice, za vstřícnost a užitečné informace i rady. Děkuji mému manželovi a synovi za velkou podporu i trpělivost a v neposlední řadě hlavně občanům obce Havlovice, kteří se na průzkumu podíleli.

Obnova venkova na příkladu malé obce

Abstrakt

Jedná se o diplomovou práci, zabývající se problematikou obnovy venkova obce Havlovice v Královéhradeckém kraji. Zpočátku byla vymezena teoretická znalost základních pojmů v této oblasti. Konkrétně se jednalo o vymezení rozvoje, venkova, obcí, vesnic a subjektů, které na ně působí na různých úrovních.

Následně byla v praktické části hlouběji analyzována a popsána obec Havlovice, její obyvatelstvo, vybavenost, aktivity obyvatel a spolků i současnost obce. Na základě této analýzy bylo umožněno zařazení obce mezi venkovské a tím stanoveny i následné hypotézy pro další zpracování. Další část výzkumného šetření se zakládala na provedení kvantitativního výzkumu pomocí dotazníkového šetření v obci. Následně i doplňkového výzkumu spočívajícího v rozhovoru se starostou obce.

Konečné výsledky byly zpracovány statistickými metodami a následně okomentovány. V poslední fázi byl zhodnocen současný rozvoj a navržený možný směr rozvoje do budoucnosti.

Klíčová slova: venkov, obec, region, obnova venkova, rozvoj venkova, Havlovice

Rural renewal an example of a small village

Abstract

This diploma thesis addresses various aspects concerning rural development of a municipality called Havlovice which is located in the Hradec Králové region in the Czech Republic. At first, theoretical knowledge of basic terms related to the topic is established. Specifically, the concepts of development, rural area, municipalities, villages and operators influencing these on various levels are defined.

The practical part of the thesis provides deeper analysis and description of Havlovice, its population, facilities, activities of its inhabitants and groups as well as the current state of the municipality. Based on the analysis, Havlovice can be described as a rural municipality which allows for hypotheses for subsequent research to be defined. The quantitative research was carried out by a questionnaire applied in the municipality. What is more, research methods were used as well when the mayor of Havlovice was interviewed.

The final results were analysed by statistical methods and commented accordingly. The final part of the thesis provides an evaluation of the current state and recommendations for further development of the municipality.

Keywords: rural area, municipality, region, rural renewal, rural development, Havlovice.

Obsah

1 Úvod.....	13
2 Cíl práce a metodika	15
2.1 Cíl práce	15
2.2 Metodika	15
3 Vymezení základních pojmů	16
3.1 Rozvoj.....	16
3.1.1 Místní rozvoj.....	16
3.2 Venkov	17
3.2.1 Venkovská sídla.....	20
3.2.2 Venkovské obce.....	21
3.2.3 Venkovské území.....	21
3.2.4 Venkovský prostor.....	22
3.3 Regiony NUTS a LAU v České republice	23
3.3.1 NUTS.....	24
3.3.2 LAU	25
3.4 Obec	26
3.5 Vesnice.....	27
3.6 Region	28
3.6.1 Klasifikace regionů	29
4 Aktéři rozvoje venkova.....	31
5 Regionální politika	33
5.1 Cíle regionální a strukturální politiky	34
5.2 Nástroje regionální politiky.....	35
5.3 Program obnovy venkova	35
5.3.1 Role a cíl Programu obnovy venkova.....	36
6 Vlastní šetření.....	37
6.1 Charakteristika obce Havlovice	37
Zdroj: Obecní úřad Havlovice	39
6.1.1 Obyvatelstvo	39
6.1.2 Dopravní dostupnost.....	41
6.1.3 Služby a vybavenost obce.....	41
6.1.4 Aktivity v obci	45
6.1.5 Havlovické spolky	46
6.1.6 Památky a zajímavosti	49

6.1.7	Historický vývoj.....	51
6.1.8	Současnost.....	51
6.1.9	Svazek obcí Jestřebí hory.....	52
6.1.10	Dotace ze SFŽP pro Svazek obcí Jestřebí hory	53
6.2	MAS Království Jestřebí hory.....	53
6.2.1	Program LEADER	54
6.2.2	Projekty realizované z programu LEADER v obci Havlovice	55
6.3	Havlovice – Vesnice roku 2007	55
6.4	Havlovice – Evropská cena obnovy vesnice 2008	56
6.5	Zlatý kolovrat	57
7	Empirické šetření	58
7.1	Stanovení metodiky šetření	58
7.1.1	Metodika kvantitativního šetření	59
7.1.2	Metodika doplňkového šetření.....	59
7.2	Formulace hypotéz	60
7.3	Kvantitativní šetření	60
7.3.1	Interpretace výsledků	61
7.4	Doplňkové šetření – rozhovor se starostou	80
7.4.1	Sběr dat	80
7.4.2	Analýza výsledků.....	80
7.4.3	Zhodnocení doplňkového šetření	82
7.5	Testování dílčích hypotéz.....	82
8	Zhodnocení výsledků a doporučení	87
9	Závěr.....	90
10	Seznam použitých zdrojů.....	92
11	Přílohy	98
11.1	Příloha A – Fotodokumentace obce	98
11.2	Příloha B – Akce pořádané v průběhu jednoho roku	103
11.3	Příloha C – Vzor dotazníku	104

Seznam obrázků

Obrázek 1	Regiony soudržnosti (NUTS 2) a kraje (NUTS 3) v České republice	25
Obrázek 2	Poloha obce v rámci ČR.....	38
Obrázek 3	Obecní znak a vlajka obce Havlovice	39
Obrázek 4	Letecký pohled na sportovní areál.....	44
Obrázek 5	Organizační struktura MAS.....	54
Obrázek 6	Pohled na zástavbu nových RD.....	98
Obrázek 7	Škola v popředí s dřevěným symbolem obce – havlovický vodník	99

Obrázek 8 Havlovická ocenění na obecním úřadě Havlovice	99
Obrázek 9 Nově vybudovaná cyklostezka ke sportovnímu areálu	100
Obrázek 10 Dětské hřiště u školy	100
Obrázek 11 Místní půjčovna koloběžek a stánek s občerstvením	101
Obrázek 12 Pohled na zrekonstruovaný park u řeky Úpy	101
Obrázek 13 Hasičská zbrojnice financovaná z programu LEADER	102
Obrázek 14 Pořízená technika financovaná z programu LEADER.....	102

Seznam tabulek

Tabulka 1 Uspořádání statistických jednotek NUTS.....	26
Tabulka 2 Věková struktura obyvatel obce	39
Tabulka 3 Struktura obyvatel dle stupně vzdělání v roce 2011	40
Tabulka 4 Pohlaví a věk respondentů	61
Tabulka 5 Akce konané v roce 2019	103

Seznam grafů

Graf 1 Vývoj počtu obyvatel a domů v Havlovicích	41
Graf 2 Pohlaví a věková struktura	63
Graf 3 Vzdělanostní struktura.....	64
Graf 4 Počet členů v rodině	64
Graf 5 Vztah k obci.....	65
Graf 6 Život v obci.....	66
Graf 7 Celková spokojenost se životem v obci.....	67
Graf 8 Souhlas s výstavbou domů rodáci vs. přistěhovalci	68
Graf 9 Vzdálenost a způsob dojíždění za prací.....	69
Graf 10 Využívání veřejné dopravy dle věkové struktury.....	69
Graf 11 Spokojenost se službami vs. návštěvnost místního obchodu	70
Graf 12 Oblíbenost života v obci	71
Graf 13 Povědomí o využívání dotačních prostředků	72
Graf 14 Společenské a kulturní dění v obci.....	72
Graf 15 Členství v některém ze spolků v závislosti na věku	73
Graf 16 Spokojenost v závislosti na počtu navštívených akcí.....	74
Graf 17 Návštěvnost společenských a kulturních akcí	74
Graf 18 Spokojenost z různých hledisek	76
Graf 19 Zhodnocení obce z různých hledisek	79
Graf 20 Spokojenost v závislosti na členství ve spolcích.....	83
Graf 21 Zapojení do kulturního života vs. spokojenost se životem.....	84
Graf 22 Zapojení mladší generace do činnosti spolků.....	85

Seznam použitých zkratk

CF – Fond soudržnosti

ČR – Česká republika

EAFRD – Evropský fond pro rozvoj venkova

EMFF – Evropský námořní a rybářský fond

ERDF – Evropský fond pro regionální rozvoj

ES – Evropské společenství

ESF – Evropský sociální fond

ESIF – Evropské strukturální a investiční fondy

EU – Evropská unie

EUROSTAT – Statistický úřad Evropské unie

MMR – Ministerstvo pro místní rozvoj

MZe – Ministerstvo zemědělství

MŽP – Ministerstvo životního prostředí

NUTS – Nomenklatura územních statistických jednotek. Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques

LAU - Místní samosprávné jednotky. Local Administrative Unites

POV – Program obnovy venkova

SDH – Sbor dobrovolných hasičů

SOJH – Svazek obcí Jestřebí Hory

TJ – Tělovýchovná jednota

ZS – Zemědělská společnost

1 Úvod

Vztah mezi životem na venkově a životem ve městě je v mnoha hlediscích značně rozsáhlé téma. Venkov byl po celé historické období chápán jako jednota venkovského prostoru. Tento prostor byl vždy spojen se zemědělstvím, jakož jeho hlavní funkcí. Vývoj posledních let přinesl mnoho změn v celé Evropě. Díky těmto změnám se v současné době již nejedná o pouhý prostor. Venkov je nyní prostorem ekonomickým, sociálním, ekologickým a kulturním. Proměny venkova probíhají v závislosti na rozvoji celé společnosti. Novodobým trendem je odchod z měst na venkov. Jedná se ale většinou o venkov v zázemí měst. Důležitým se stává lepší životní prostředí, více zeleně, častější pobyt v přírodě, čistší okolí a vhodnější podmínky pro život. Rozhodně s sebou tento trend pro mnohé nenesou pouze klady. Díky přílivu nových obyvatel do venkovských obcí, mohou vznikat napjaté vztahy mezi starousedlíky a přistěhovalými, přičemž může také docházet ke ztrátě tradičních hodnot. Mezi životem ve městě a na venkově jsou stále značné odlišnosti. Jedná se například o menší možnosti ve vzdělávání, nižší občanskou vybavenost i horší dopravní dostupnost. I přesto si lidé venkov oblíbili a je velmi důležitým aspektem v životě mnoha z nich. Venkov se současně stává místem odpočinku a cílem turistických nadšenců. I díky zvyšujícímu se turismu je znatelný rozvoj venkovského prostředí. Existuje celá řada definic, neboť na rozvoj lze pohlížet z různých úhlů pohledu. Velmi zjednodušeně se dá říci, že se jedná o změnu současného stavu k jinému, požadovanému nebo lepšímu. Do rozvoje zasahuje velké množství různých faktorů, které je nutné brát v potaz. Jedná se například o změnu životního stylu obyvatel, rozpočtové možnosti, touha po klidu, lepší životní prostředí či trvale udržitelný rozvoj společnosti. Vyšetření prvků či iniciátorů, kteří jsou hlavními činiteli v oblasti rozvoje, by mělo být prioritou každé obce, která se chce rozvíjet. Stejně jako se mění dnešní venkov, proměňuje se ale i venkovské obyvatelstvo. Jednotliví občané obcí představují důležitý aspekt v rozvoji. Proto by se aktivity obce měly vždy potkávat s představami obyvatel a obec by měla realizovat takové služby, které občané potřebují. Z toho důvodu je nezbytné stanovit současnou spokojenost občanů, zjistit jejich představy do budoucna a zapojení do kulturního života v obci Havlovice. Právě to je podstatnou částí vlastní práce, která může v budoucnu posloužit k rozvoji i okolním obcím.

Práce se zabývá rozvojem venkova na příkladu malé obce Havlovice v Královéhradeckém kraji, která se v roce 2007 stala Vesnicí roku. Pomocí sociologického

výzkumu je v následujících částech práce analyzováno, jak se lidé zapojují do dění v obci, jak se jim v obci žije a co zapříčinilo jejich spokojenost či nespokojenost. Důležité je také zjištění, co nebo kdo je tzv. „hnacím motorem“ v rozvoji obce. Takové informace jsou velmi cenné a mohou posloužit jako podklad pro další využití v oblasti rozvoje. Autorka práce bude velmi ráda, pokud její analýza bude užitečným nástrojem a prospěje Havlovicím v dalším rozvoji.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Práce si klade za cíl analyzování rozvoje obce Havlovice nad Úpou, která se nachází v Královéhradeckém kraji. Primárně bude vymezena problematika týkající se této oblasti, definována metodika a analyzován současný stav obce. Sekundárním cílem bude zjistit, jaké má obec možnosti v oblasti rozvoje a obnovy venkova, jak těchto možností využívá a naopak, čeho využito není a mohlo by být. Na základě dotazníkového šetření budou zhodnoceny názory a postoje občanů obce. Pro doplnění informací poslouží rozhovor se starostou obce. Na závěr práce budou testovány předem definované hypotézy.

2.2 Metodika

Studiem odborné literatury budou získány potřebné informace, které se týkají problematiky obnovy a rozvoje venkova. Na základě těchto dat budou definovány hlavní pojmy zkoumané oblasti, tj. rozvoj, místní rozvoj, venkov, aktéři rozvoje či nástroje snižující rozdíly v rámci rozvoje. Následně, na bázi studia dalších dostupných zdrojů, bude podrobně popsáno zájmové území obce Havlovice nad Úpou, ve kterém je stav obnovy hodnocen. V rámci popisu území obce, bude analyzován její soudobý stav a posouzeny rozvojové aktivity. Po stanovení výzkumného problému bude nutné vymezit hlavní hypotézu, na jejímž základě budou formulovány otázky vhodné pro dotazníkové šetření, které bude provedeno v rámci kvantitativního šetření. Následovně budou vytvořeny dílčí výzkumné hypotézy, které budou vycházet z obecného cíle výzkumu. Dalším počínem bude výběr výzkumného vzorku a pilotní studie. Po přípravě vhodného prostředku, s ním bude zahájen předvýzkum na vybraném vzorku. Po ověření srozumitelnosti všech otázek proběhne samotný sběr dat prostřednictvím dotazníkového šetření a jeho následná analýza. V rámci sběru dat se uskuteční doplňkové šetření spočívající v rozhovoru se starostou obce. V konečné fázi bude zpracována interpretace výsledků. Po vyhodnocení těchto výsledků empirického šetření budou potvrzeny nebo vyvráceny předem stanovené hypotézy. Na závěr práce bude vyhodnoceno využívání možností v rámci obnovy venkova.

3 Vymezení základních pojmů

Problematika obnovy či rozvoje venkova je v dnešní době velmi probíraným a aktuálním tématem. Aby byla tato problematika dobře pochopena, je nutné nejdříve vymežit několik důležitých pojmů, které se tématu blíže dotýkají.

3.1 Rozvoj

V obecné rovině lze pojem rozvoj nebo obnova chápat jako pohyb od určitého stavu k jinému – vyššímu, komplexnějšímu a také kvalitativně lepšímu. Laickou veřejností je obvykle spojován s plánovanou sociální změnou, která vzbuzuje pozitivní očekávání. Vznik této problematiky, která se věnuje rozvojové činnosti, se datuje do období po 2. světové válce. V té době byl význam tohoto pojmu propojen s hospodářským rozvojem tzv. zaostalých oblastí. „Zaostalé“ země třetího světa bylo potřeba rozvinout podle západního vzoru. Z toho důvodu vznikly tzv. rozvojové studie, které radily těmto státům, jak rozvoje dosáhnout. Rozvojová studia se stala teoretickou a metodologickou základnou, z níž vycházely představy o konkrétních politikách a strategiích rozvoje.¹

Rozvoj se nepochybně netýká pouze zaostalých zemí či oblastí, ale je jednou z priorit Evropské unie a jejích členských států. „Proces pozitivních změn“, takto definuje rozvoj například Binek. Dle něho jde o zlepšení kvantitativních a kvalitativních charakteristik v dané oblasti.²

Redlichová ve své publikaci uvádí, že rozvoj je charakteristika kvalitativní, která vyjadřuje přibližování se cílenému stavu dle hodnotových představ aktérů. V případě rozvoje dochází ke strukturálním změnám ekonomiky, které přinášejí narůstání efektivnosti a účelnosti, pokud jde o využívání zdrojů a možností. Součástí rozvoje je růst.³

3.1.1 Místní rozvoj

Rozvoj na úrovni měst a obcí, popřípadě vyšších územních samosprávných celků se nazývá „místní rozvoj“. Místním a regionálním rozvojem je často myšleno organizační uspořádání ve smyslu managementu lidských zdrojů a je považován za kompetenci místních či regionálních samospráv, které jsou za jeho realizaci zodpovědné. Hlavní

¹ HORÁKOVÁ H., FIALOVÁ D. Transformace venkova – turismus jako forma rozvoje. Plzeň 2014.

² BINEK, Jan. Synergie ve venkovském prostoru: aktéři a nástroje rozvoje venkova. Brno 2009.

³ REDLICHOVÁ R. Regionální ekonomika. Brno 2013.

snahou je přitom zvyšování konkurenceschopnosti místní nebo regionální ekonomiky, jak ve své práci uvádí Ježek.⁴

Dle Holečka je rozvoj obce, jako dlouhodobý proces vyváženého a udržitelného zlepšování situace sídla a jeho okolí, podmíněn koncepčním a promyšleným přístupem k socioekonomickým jevům zde probíhajícím. Základními prvky působícími na možnosti rozvoje obce, ve smyslu aktivní snahy o uvedené zlepšování, jsou její ekonomické dispozice. Těmi jsou rozpočtové možnosti a majetková základna, lidské zdroje (pracovníci obce, občané, podnikatelé, kteří působí jako iniciátoři a realizátoři rozvojových aktivit) a vize rozvoje. Vizemi je v tomto případě myšleno vyjádření žádoucího stavu a cílů rozvoje jako součást rozvojové koncepce.⁵

3.2 Venkov

Venkov byl po celé historické období pojímán jako jednota venkovského prostoru spjatého s jeho hlavní funkcí, kterou je zemědělství. Vývoj posledních let přinesl celé Evropě řadu změn. Nejedná se o pouhý prostor. Venkov je prostorem ekonomickým, sociálním, ekologickým a kulturním.

Majerová uvádí, že kritéria, na jejichž základě lze definovat venkovský prostor a určit hranici mezi městem a venkovem, nejsou jednotná. „Venkov je obecně vymezován jako řídko osídlený prostor, ve kterém má důležitou funkci zemědělství. V odborné literatuře však lze najít různé varianty této definice, ve kterých je vzhledem k účelu vymezení použito různých kritérií. Z hlediska demografie lze venkov vymezit nízkým počtem a hustotou obyvatel. Z hlediska urbanistického zase specifickým typem zástavby a z hlediska sociologie například jiným způsobem života.“⁶

Rozdíl mezi městem a venkovem a pojem venkov bylo nezbytné co možná nejpřesněji vymezit pro účely státní správy, statistiky atd. Bylo nutné mezi nimi najít jasné hranice. Samozřejmě to není jednoduché, neboť se tyto pojmy v 21. století prolínají a čím dále více se k sobě přibližují.⁷

Nejpoužívanější kritérium pro vymezení venkova na úrovni České republiky je určení na základě velikosti sídla. V tomto případě je venkovský prostor definován jako

⁴ JEŽEK J. Místní ekonomický rozvoj a jeho podpora. Plzeň 2008.

⁵ HOLEČEK J. Obec a její rozvoj v širších souvislostech. Brno 2009.

⁶ MAJEROVÁ V. Český venkov 2005. Rozvoj venkovské společnosti. Praha 2005.

⁷ MAJEROVÁ V. Český venkov 2005. Rozvoj venkovské společnosti. Praha 2005.

„území převážně přírodního charakteru vně městských sídel, jehož součástí jsou venkovská sídla, tedy sídla do 2000 obyvatel.“⁸

Jednu z definic také stanovuje Zákon o obcích 128/2000 Sb. Neplatí to ale zcela ve všech případech vymezení venkova. Tento zákon rozlišuje pouze 4 základní kategorie. První jsou statutární města, která se mohou dělit na jednotlivé části. Dále města (obce s více než 3 000 obyv.) a městyse (obce, jež bez jakýchkoliv kritérií mohou požádat o udělení tohoto označení). Dle tohoto členění by tedy ostatní obce měly být venkovské. Ale není tomu tak. Označení město mají i obce s méně než 3 000 obyv., které toto právo získaly před rokem 2000 a v současnosti ho i nadále využívají. Pro vymezení venkova jako souvislého území je tedy nutné využít ukazatel hustoty zalidnění za větší jednotky.⁹

Další možností pro určení hranice mezi venkovem a městem je vymezení na základě hustoty zalidnění. V tomto případě se používá více limitních hodnot, například 100 či 150 obyvatel na km². V mezinárodním měřítku je nutné dodržovat jednotná kritéria a z toho důvodu v minulosti došlo ke sjednocení několika metodik. Sto obyvatel na km² je jedinou hranicí používanou v rámci celé EU.¹⁰

Stejnou definici nám poskytuje i organizace pro ekonomickou a hospodářskou spolupráci. OECD definuje venkov na základě jediného kritéria – hustoty zalidnění. Jednotné definice mají tu výhodu, že mezi sebou dokážou porovnávat různé státy, a to nejen evropské. Taková srovnání by se však měla používat spíše orientačně. Tyto statistiky neporovnávají stejné sídelní struktury, ale spíše slouží jako ukazatelé geografické a demografické struktury.¹¹

Další možnou definicí při určování venkova jsou popisné definice bez limitních hodnot. Například velký sociologický slovník definuje venkov jako: „Obydlený prostor mimo městské lokality tradičně charakterizovaný orientací na zemědělství a menší hustotou obyvatel, ale i jiným způsobem života, většinou propojeným s přírodou, a také s jinou sociální strukturou ve srovnání s městem“.¹²

Pohledy na vymezení venkova se také odlišují s ohledem na rozdílné chápání pojmu venkov v jednotlivých regionech i státech. Jak uvádí ČSÚ, obecně se venkovem nazývají

⁸ HRABÁNKOVÁ M. Hodnocení území z pozice agrární regionální politiky a rozvoje venkova. Praha 1996.

⁹ PERLÍN R. Venkovy a venkované. Praha 2010

¹⁰ MAJEROVÁ V. Český venkov 2005. Rozvoj venkovské společnosti. Praha 2005.

¹¹ BINEK J., a kol.: Venkovský prostor a jeho oživení. 1. vyd. Brno 2007.

¹² Malý lexikon obcí ČR 2003, Metodické vysvětlivky, ČSÚ Praha 2004

oblasti volné nezastavěné krajiny a venkovských osídlení, které lze vymezit jako určitý soubor venkovských sídel, zemědělských a vodních ploch, lesů, ploch místních komunikací a ostatních ploch nacházejících se na tomto území.¹³

Podobně i Perlín venkov definuje jako prostor, který zahrnuje, jak krajinu, tak venkovská sídla. Integruje jak nezastavěná území, tak i zastavěná území malých sídel, někdy nazývaných venkov. Venkov nazývá jako „kontinuálně vymezený prostor“.¹⁴

Další z možností na nahlížení venkova je geografické hledisko, které klade důraz na prostorový neboli územní aspekt jevů. Jednak se zabývá rozložením jednotlivých jevů v území a diferenciací jejich charakteristik a jednak jejich vzájemnými souvislostmi.¹⁵

Klasická neboli tradiční podoba venkova je na mnoha místech v důsledku již zmiňovaného vývoje značně pozměněna. Neutěšený stav hospodaření v krajině, špatná dostupnost některých obcí, vyliďňování apod. jsou často opakovanými faktory ohrožujícími existenci skutečného venkova. Mezi problémy současnosti patří ohrožení a znehodnocení některých charakteristických znaků venkovského prostředí. To vede k negativním změnám v celkovém uspořádání venkova.¹⁶

Z předchozího vyplývá, že se venkov vyznačuje menší hustotou osídlení, menšími sídly, vyšší zaměstnaností v zemědělství a lesnictví, určitým sepejetím místních obyvatel s přírodou a krajinou, určitým životním stylem, specifickým architektonickým rázem a charakterem zástavby.¹⁷

Světový venkov lze tedy členit podle mnoha kritérií. Dle předcházejícího lze říci, že podle tradičně převažující formy způsobu život a následné produkce potravin se venkov člení na společnosti s usedlým způsobem života (zemědělci) a s kočovným způsobem života (pastevci). Členění mohou být také založena na kultuře, politické situaci a dalších kritériích, jak uvádí Kment.¹⁸

Velmi časté jsou vzájemné kombinace více kritérií. Například ČSÚ při svých analýzách venkova používá hranici 2000 obyvatel na venkovské sídlo v oblastech s hustotou zalidnění menší než 150 obyvatel na km². Také v Programu rozvoje venkova,

¹³ ČSÚ. Rozvoj venkova v Královéhradeckém kraji v letech 2000 až 2006. Hradec Králové 2007.

¹⁴ PERLÍN R. Venkov, Typologie venkovského prostoru. 2004.

¹⁵ Ústav územního rozvoje, Venkov jeho proměny a územní plánování, 2005.

¹⁶ ČMEJREK J. Obce a regiony jako politický prostor. Praha 2008.

¹⁷ ČSU Hradec Králové. Rozvoj venkova v Královéhradeckém kraji v letech 2000 až 2006. 2007

¹⁸ KMENT P., Environmentální rozměr rozvoje venkova a regionů, 2012.

který bude přiblížen následně, se doporučuje využít dvou kritérií – počet obyvatel a hustota zalidnění. Tento program zároveň konstatuje současnou neexistenci jednoznačně přijatého vymezení venkovského prostoru. S pojmem venkov také úzce souvisí i další pojmy, které si vymežíme následně.

3.2.1 Venkovská sídla

Díky dlouhému a složitému procesu osídlování, se v současné Evropě rozlišují dva základní typy sídel. Jedná se o sídla městská a venkovská, dle toho dělíme i městské a venkovské regiony. Venkovské sídlo je větší a starší než městské a je převážně zemědělského charakteru. Rychlost vývoje oproti městským sídlům je pomalejší a je zde také větší homogenita struktury obyvatel, využití ploch, funkcí a stylů žití. V realitě 21. století se nevyskytují „ryze venkovská“ a „ryze městská“ sídla díky silné mobilitě obyvatelstva, zboží i služeb, což je způsobené velkým rozvojem dopravy a komunikačních technologií.¹⁹

Dle Perlína bývají venkovská sídla definována z následujících hledisek:

- 1) Urbanistické – sídlo s typickou urbanistickou strukturou, což značí nízkopodlažní zástavba, vysoký podíl rodinných domů, značný podíl zeleně apod.
- 2) Architektonické – převaha individuálních rodinných domů.
- 3) Sociální – mnohem užší sociální kontakt mezi obyvateli, existence silné sociální kontroly a participace na obecním životě.
- 4) Ekonomické – stále významnou činností je zemědělství a výroba potravin, významný podíl přesunu ekonomicky aktivních obyvatel do zaměstnání mimo toto sídlo.
- 5) Historické – sídlo, které v minulosti získalo městská práva a je městem, ostatní sídla jsou vesnicemi.
- 6) Statistické – sídlo, které má méně než konvenčně stanovený počet obyvatel.
- 7) Administrativní - městy jsou ty obce, které stát jako město definuje.²⁰

Štenclová uvádí vybrané charakteristiky venkovského sídla. Jako první z nich je přítomnost a uplatnění dominantního prvku či souboru v prostoru. Tímto prvkem může být například kulturní stavba - kostel, tvrz, zámek, statek. Dále také přírodní útvar nebo

¹⁹ HUDEČKOVÁ H. Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova, Praha 2010.

²⁰ PERLÍN R. Venkov, Typologie venkovského prostoru. 2004.

kombinace přírodního a kulturního – hrad na skále. Další charakteristikou může být víceméně shodná výška zástavby, typ domů, fasády a tvar střech. Síť cest účelně propojuje místo s okolím, umožňuje přepravu na pozemky atd. Také je ve venkovských sídlech častější přítomnost zeleně, uvnitř i na okraji sídla.²¹

Podle počtu usedlostí se oddělují tři různé velikostní kategorie venkovských sídel, jak uvádí Hudečková.

- **Samota** je izolované obydlí, které má velký odstup od ostatních zemědělských usedlostí. Prostor mezi nimi však nesmí vyplňovat plochy příslušející k domu (např. dvůr nebo zahrady), ale musí být tvořen plochami jiného hospodářského využití (pole, les, louka).
- **Víska** je seskupení 4 až 5 usedlostí. Plošným rozvojem spojeným s výstavbou dalších domů se může rozrůstat ve vesnici, proto je pokládána za vývojově starší formu některých půdorysných typů vsí.
- **Vesnice** mají kromě usedlostí také zpravidla i několik domů nezemědělského charakteru (škola, domy, kostel).²²

3.2.2 Venkovské obce

Obce se tradičně člení na venkovské a městské dvěma způsoby:

- a) Podle typu úřadu v obci – městské obce mají městský úřad nebo magistrát a venkovské obce mají obecní úřady
- b) Podle počtu obyvatel - nejčastěji používaná hranice je 2 000 obyvatel

Podle těchto kritérií venkov zahrnuje cca 75% rozlohy ČR a žije tam cca 25–30% obyvatel státu.²³

3.2.3 Venkovské území

Pro vymezení městských a venkovských území, zvláště pak při jejich podrobnější kvalifikaci typologie, je vhodné využívat co možná nejmenší subregionální jednotku (s centrem a zázemím). Takovými jednotkami byly v minulosti tzv. generelové jednotky,

²¹ ŠTENCLOVÁ Š. Obnova venkovského prostoru, Praha 2005.

²² HUDEČKOVÁ H. Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova, Praha 2010.

²³ Ústav územního rozvoje. Venkov, jeho proměny a územní plánování. Telč 2005.

nazývané podle projektu „Generel národních výborů“. Tento projekt byl zaměřený na slučování obcí.²⁴

Venkovská území nebo oblasti lze charakterizovat jedinečnými kulturními, hospodářskými a sociálními vazbami, zvláštními řemeslnými aktivitami, krajinnou rozmanitostí. To vše určuje kapacitu pro další rozvoj. Velká část tohoto území je pokryta zemědělskou půdou a lesy. Ty velmi výrazně ovlivňují charakter krajiny. Postupem času bohužel váha zemědělství klesá. Venkovské oblasti lze také charakterizovat, jako zaostávající za městskými oblastmi z hlediska vývoje příjmů a zaměstnanosti. Často uváděným důvodem zaostávání venkovských oblastí je nízký aglomerační potenciál, nedostatek lidského kapitálu a nízká vybavenost infrastrukturou.²⁵

3.2.4 Venkovský prostor

Dle Hudečkové v sobě venkovský prostor zahrnuje venkov jako prostor geografický a dále venkov jako prostor sociální včetně zemědělství jako činnosti spojené s přírodou, která je právě pro tento prostor typická na rozdíl od prostoru městského, typického činností spojenou s průmyslem.²⁶

Venkovský prostor, tedy jak sídlo, tak krajina plní řadu funkcí. Kromě zemědělství k nim patří také lesnictví, část průmyslu a těžba surovin, doprava, inženýrské sítě technického vybavení, rekreace pro venkovské i městské uživatele, sociální a kulturní funkce spolu s bydlením a občanskou vybaveností i zajištění ekologické rovnováhy krajiny a celého území. Různorodost venkovského prostoru je ovlivňována vývojem a působí mnoha modifikacemi. Pestrost geografických a přírodních podmínek utváří celou řadu sídel s osobitými koncepty i se specifickou architekturou. Platí, že není jeden ucelený venkov, ale různé životní způsoby a životní styl v závislosti na daném venkovském prostoru.²⁷

Dle popisných definic je venkovský prostor charakterizován jako „historicky vyvinutá, hodnotná kulturní krajina, jejíž udržování je důležitým požadavkem společnosti. Představuje prostor harmonického soužití zemědělského a nezemědělského obyvatelstva.“²⁸

²⁴ Ústav územního rozvoje. Venkov, jeho proměny a územní plánování. Telč 2005.

²⁵ PĚLUCHA M. a kol. Rozvoj venkova v programovacím období 2007-2013. Praha, 2006.

²⁶ HUDEČKOVÁ H., LOŠŤÁK M. Sociologie a její aplikace v regionálním/rurálním rozvoji. Praha 2002.

²⁷ ŠTENCLOVÁ Š. Obnova venkovského prostoru. Praha 2005.

²⁸ HRABÁNKOVÁ M. Vize rozvoje venkovského prostoru na přelomu tisíciletí. Praha 1997.

Typologie venkovského prostoru

Dle mnoha autorů se na našem území vyvinuly tři základní typy venkovského prostoru.

- a) Klasická venkovská sídla, tvořící kompaktní sídelní jednotky hierarchicky uspořádané, z nichž některé plní úlohu center pro své bezprostřední zázemí
- b) Venkovská sídla v zázemí významných center osídlení, s funkční dělbou rolí mezi dominantním centrem (městského typu) a venkovskými sídly
- c) Venkovská sídla, ležící ve vnějších nebo vnitřních periferiích státu²⁹

Vymezování venkovského prostoru podle počtu obyvatel obcí, případně podle jejich statutu a podle jejich hustoty osídlení, je důležité pro sociologické výzkumy. Zejména pro zpracování rozvojových programů i pro rozhodování orgánů, jež zajišťují regionální politiku.³⁰

Stabilita a vizuální aspekt venkovského prostoru je odvozen od struktury krajiny. Tato struktura je výsledkem působení řady přírodních a antropogenních procesů, jak uvádí Lipský. Venkovská krajina se celá staletí vyvíjela výhradně pod vlivem přírodních činitelů. Se vznikem a vývojem lidské společnosti k přírodním procesům přistupuje člověk se svou činností, která vždy ovlivňuje vzhled krajiny.³¹

Podobně tuto problematiku popisuje Bressi. Dle něho dochází, vzájemnou integrací člověk – krajina, ke vzniku určitého prostoru. Jeho prostřednictvím si místní společenství vytváří svou vlastní identitu a vnímání sama sebe. Veškeré lidské činnosti ve vztahu k přírodnímu prostředí můžeme považovat za kulturní krajinu.³²

3.3 Regiony NUTS a LAU v České republice

Jako další možné dělení lze uvést členění v rámci NUTS a LAU v ČR. Pro dosažení srovnatelnosti statistických dat v rámci Evropské unie byl vytvořen jednotný systém klasifikování územních statistických jednotek. Tato klasifikace je určena především pro

²⁹ WOKOUN R. Základy regionálních věd a veřejné správy. Plzeň 2001.

³⁰ ČMEJREK J., a kol. Politika v regionálním rozvoji, Úvod do studia. 1. vyd. Praha 2006.

³¹ LIPSKÝ, Zdeněk. Krajinná ekologie pro studenty geografických oborů. Praha 1998

³² BRESSI, T. W. Understanding ordinary landscapes. 1997

shromažďování, zpracování a harmonizaci regionálních statistik EU. Dále pak pro sociálně-ekonomické analýzy regionů a pro vymezení regionální politiky Evropské unie.³³

3.3.1 NUTS

Regiony NUTS vznikly v roce 1988, kdy toto členění zavedla EU pro potřeby svého statistického úřadu Eurostat. Důvodem je zejména monitoring ekonomických ukazatelů a dále pro vyhodnocení výsledků aplikace regionální politiky členských států EU. Jednotky NUTS jsou označeny čísly udávajícími hierarchické pořadí. NUTS 0 je nejrozsáhlejší jednotkou státu jako celku. V případě České republiky je vzhledem k velikosti území NUTS 0 totožná s NUTS 1. Obsahuje více jednotek NUTS 1. Tato podřazená jednotka se skládá z více jednotek NUTS 2. V České republice jednotky NUTS 3 představují jednotlivé kraje, NUTS 2 pak tzv. Regiony soudržnosti.³⁴

Jednotlivé úrovně NUTS jsou vymezeny tak, aby každá úroveň odpovídala územním jednotkám, majícím podobnou velikost. Tato velikost u úrovní NUTS 1, NUTS 2 a NUTS 3 se měří počtem obyvatel a rozlohou. Pro účely regionální politiky je největší důraz kladen na úroveň NUTS 2 a NUTS 3. Česká republika tvoří v tomto systému samostatnou jednotku NUTS 0 (1). Vytvoření 14 krajů je v ČR zahrnuto do kategorie NUTS 3 a jejich jednotlivé shluky tvoří osm regionů soudržnosti NUTS 2. Vytvoření těchto regionů, které jsou nyní velice důležité při čerpání ze současných fondů, bylo v ČR doporučeno Statistickým úřadem EU.³⁵

³³ KREJČÍ T. Regionální rozvoj – teorie aplikace, regionalizace. Brno 2012.

³⁴ REDLICOVÁ R. Regionální ekonomika. Brno, 2013.

³⁵ HOLEČEK J. a kol. Obec a její rozvoj v širších souvislostech. Brno, 2009.

Obrázek 1 Regiony soudržnosti (NUTS 2) a kraje (NUTS 3) v České republice

Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj, online, 2019

3.3.2 LAU

Od roku 1990 vznikla soustava LAU, což jsou místní samosprávné jednotky. Těmito jednotkami na úrovni bývalých okresů a obcí byly nahrazeny NUTS 4 a NUTS 5.

Tato zkratka vznikla z anglického Local administrative unit. Označuje úroveň územní státní správy, která je níže než provincie nebo kraje a podobně velké správní jednotky. V EU jsou takto označovány jednotky doplňující statistickou soustavu NUTS. Mají přitom dva stupně.

LAU 1, do 31. 12. 2007 označovány jako NUTS 4. Jedná se o územní jednotky zahrnující řádově desítky či stovky obcí. Jsou využívány v řadě zemí, jako je například Česká republika, Estonsko, Finsko, Irsko Slovensko, Slovinsko Německo, Polsko atd. V naší republice jsou představovány okresy.

LAU 2, do 31. 12. 2007 označovány jako NUTS 5. Jedná se o obce.³⁶

³⁶ LACINA K. Regionální politika státu, významná základna pro formování strategických koncepcí v oblasti cestovního ruchu. Kunovice 2007.

Tabulka 1 Uspořádání statistických jednotek NUTS

NUTS 1	NUTS 2	NUTS 3
Česká republika	Praha	Hlavní město Praha
	Střední Čechy	Středočeský kraj
	Jihozápad	Jihočeský kraj Plzeňský kraj
	Severozápad	Karlovarský kraj Ústecký kraj
	Severovýchod	Liberecký kraj Královéhradecký kraj Pardubický kraj
	Jihovýchod	Kraj Vysočina Jihomoravský kraj
	Střední Morava	Olomoucký kraj Zlínský kraj
	Moravskoslezsko	Moravskoslezský kraj

Zdroj: vlastní návrh, Regionální politika státu, 2019

3.4 Obec

Obce jsou podle Ústavy základní územní samosprávné celky. Jsou územními společenstvími občanů, které mají právo na samosprávu.³⁷

Při vymezení měst a venkovských obcí se lze opřít o Zákon o obcích 128/2000 Sb. Dle tohoto zákona je základním územním samosprávným společenstvím občanů. Tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce. Obec je také veřejnoprávní korporací a má vlastní majetek. V právních vztazích vystupuje svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývajících. Pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů. Kromě toho chrání veřejný zájem vyjádřený v zákonech a jiných právních předpisech. Každá část území v České republice je součástí území některé obce. Obec má jedno nebo více katastrálních území.³⁸

Čmejrek uvádí, že obec tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce. Zatímco podle obecního zřízení se za obec pokládá jakékoliv sídlo, které má vlastní samosprávu, tedy i město, v běžné mluvě je obec téměř synonymem vesnice a protikladem města.³⁹

³⁷ ČEBIŠOVÁ T., OBEC postavení, správa, činnost. Praha 1996.

³⁸ HOLEČEK J., a kol., Obec a její rozvoj v širších souvislostech. Brno, 2009.

³⁹ ČMEJREK J., Obce a regiony. Praha, 2008.

Obec je samostatně spravována zastupitelstvem obce. Dalšími orgány obce jsou rada obce, starosta, obecní úřad a zvláštní orgány obce. Obec spravuje své záležitosti samostatně, což je samostatná působnost. Státní orgány a orgány krajů mohou do samostatné působnosti zasahovat, jen vyžaduje-li to ochrana zákona a jen způsobem, který zákon stanoví. Rozsah této působnosti může být omezen jen zákonem. V samostatné působnosti může obec ukládat povinnosti k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku obecně závaznou vyhláškou.⁴⁰

Státní správu, jejíž výkon byl zákonem svěřen orgánu obce, vykonává tento orgán jako působnost přenesenou.

3.5 Vesnice

Vesnice je tradičním sídlem, v mnoha případech daleko starším než blízká větší města. Tradice vesnice je po staletí dána její polohou v krajině, obrazem červených nebo šedých střech, dominantou kostela nebo zámku, sítí cest a věncem zeleně, která zahradami nebo lesem vesnici obklopuje. Vesnice si uchovávají svou typickou vazbu na krajinu, i když trvají po staletí, mění se a rostou. Jak uvádí Knopp, vesnice je sídlo ztělesňující tradici domova. Soudobý venkovský dům by měl svým stylem přispět k zachování charakteristického rázu vesnice. Vesnice se v různých oblastech liší díky krajové rozmanitosti. Různí se poloha území, krajové zvyklosti a lidová kultura. Tato rozmanitost se odráží i ve výstavbě obcí. Růst vesnice je vždy důsledkem přirozeného vývoje života na venkově, ale formování jejího tvaru bylo odedávna výsledkem výtvarného záměru, provozních požadavků a ekonomických možností. Hlavní skladební prvek vesnice představují zemědělské usedlosti. Dle půdorysu vesnice lze určit její stáří, protože byl založen při jejím vzniku a přetrval staletí jejího života.⁴¹

Typy půdorysu vesnice:

- a) Návesní typ
- b) Ulicový typ. Na okraji shluk chalup chudších obyvatel.
- c) Rozptýlený dvorcový typ

Postupem času ovšem vesnice ztrácí svůj klasický vzhled a mění se vlivem radikálních změn. Jedná se například o kolektivizaci a integraci zemědělské výroby, nadprůměrný

⁴⁰ ČMEJREK J. a kol. Politika v regionálním rozvoji. Praha, 2004.

⁴¹ KNOPP A. Vesnice: Stavby a krajina mají svůj řád. Brno 1994.

odliv obyvatelstva, nerovnoměrný rozvoj vesnického osídlení, neuvážené používání nových stavebních prvků a materiálů, projevujících se ve vzhledu domu, dojíždka obyvatelstva za prací do měst atd.⁴²

3.6 Region

Pojem region ve smyslu jako objekt vědeckého bádání je mnohem starší pojem než regionální rozvoj. Konkrétně pochází z antického období. V té době byl region vnímán jako objekt mocenského působení vládců, kterým šlo o ovládnutí a vojenskou kontrolu daného území.⁴³

V literatuře lze nalézt řadu definic.

Dle Čmejrk je termín region snad ještě mnohoznačnější než venkov. Pojem pochází z latinského regio, což je označení pro spravovaný kraj, ale také hranice či světová strana. V obecném povědomí ukazuje spíše na území menší než stát. Není tomu však vždy. Mezi regiony větší než stát, patří především panregiony a transnacionální regiony.⁴⁴

Jak například uvádí Klapka a Tonev (2008) region je omezený složitý dynamický prostorový systém, vzniklý na základě interakce přírodních a sociálně – ekonomických jevů a procesů a vykazující určitý typ organizační jednotky, která jej odlišuje od ostatních regionů.⁴⁵

Další definici tohoto pojmu uvádí J. Bartoš (1996) v souvislosti s regionální historiografií, je výhodná svou obecností a univerzálností. „Region je dnes i v mezinárodním měřítku chápán, i když s některými odlišnostmi podle zemí a oborů, jako obecný název pro menší územně ohraničené jednotky určitého většího prostorového nebo územního celku, tj. světa, světadílu a jednotlivých zemí. Toto nejširší pojetí je však ve společenských vědách většinou specifikováno a zúženo na označení tzv. středně velkých územně rozložených a vymezitelných jednotek uvnitř státu, tedy na jednotky s rozlohou menší než stát a větší než jednotlivé lokality a základní sídelní a správní jednotky – obce. Záleží potom na vědním nebo praktickém oboru, zda je touto jednotkou nějaká přírodní krajina či ekosystém nebo je to určitá teritoriální skupina či lidská pospolitost.“⁴⁶

⁴² BINEK J., a kol.: Venkovský prostor a jeho oživení. 1. vyd. Brno 2007.

⁴³ KREJČÍ T. Regionální rozvoj-teorie, aplikace, regionalizace. Brno 2012.

⁴⁴ ČMEJREK J., Obce a regiony. Praha 2008

⁴⁵ KLAPKA P. TONEV P., Regiony a regionalizace. Plzeň 2008.

⁴⁶ BARTOŠ J., Pojetí regionu v historiografii. 1996.

3.6.1 Klasifikace regionů

Dle Haggetta (2001), jsou regiony výsledkem vzájemných sociálních vztahů, přírodních prvků nebo jevů v realitě.⁴⁷

Klasifikace je využívána k identifikaci nejvýznamnějších typů regionu na základě daných kritérií nebo hledisek. Regiony je možné klasifikovat dle čtyř základních hledisek, jak uvádí Klapka a Tonev (2008).

Odvětvové hledisko

V geografickém pojetí se regiony dělí: fyzicko-geografické, humánně geografické, komplexní geografické. Tyto regiony se člení dle dílčích přírodních složek například na klimatické, půdní apod. a dle převládajícího způsobu hospodaření na zemědělské, průmyslové, administrativní apod.

Dle praktického využití se regiony člení také na administrativní a účelové. Pro potřeby výkonu veřejné správy jsou tvořeny administrativní a pro řešení určitých problémů slouží účelové regiony. Jako určitý problém si například lze představit snižování ekonomické zaostalosti určitého území.

Z pohledu ekonomického vývoje se člení regiony na růstové, stagnující a problémové. Dlouhodobě nízkou ekonomickou výkonností či přítomností více nepříznivých socio-ekonomických jevů se vyznačují regiony problémové. Stagnující regiony nevykazují žádné výraznější změny. V růstových regionech lze naopak očekávat budování nových odvětví výroby či služeb a růst počtu obyvatel díky přirozenému přírůstku obyvatel.⁴⁸

Dle zákona č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje se problémové regiony dále člení:

1) Regiony se soustředěnou podporou státu

▪ Strukturálně postižené regiony – oblasti se změnami ve struktuře hospodářství a útlumem v hospodářských oblastech. Soustředí se zde problémy negativních sekvencí strukturálních změn, kde dochází k útlumu celých odvětví nebo jejich částí, výrobních podniků a kde roste nezaměstnanost. K jejich vymezení slouží zejména ukazatele ve vztahu k trhu práce a rozvoji podnikání.

⁴⁷ HAGGETT P. Geography. A global Synthesis. 2001

⁴⁸ KLAPKA P a TONEV P. Regiony a regionalizace. Plzeň 2008.

- Hospodářsky slabé regiony – takové, které mají nedostatečný ekonomický výkon a nízké příjmy obyvatelstva, většinou jsou podprůměrně vybaveny výrobními faktory. Vykazují podstatně nižší úroveň, než je průměrná v celé ČR. Používají se zde ukazatele zejména na trhu práce, HDP/1 obyvatele.
- Venkovské regiony – vyznačují se nízkou hustotou zalidnění, poklesem počtu obyvatelstva s vyšším podílem zaměstnanosti v zemědělství. K jejich vymezení slouží ukazatele vývoje počtu obyvatel, struktura zaměstnanosti a podíl obyvatelstva ve venkovských oblastech.
 - 2) Ostatní regiony podporované státem
Patří mezi ně například regiony se silně znečištěným životním prostředím, postižené živelnými pohromami, pohraniční oblasti, regiony s vyšší mírou nezaměstnanosti.
 - 3) Regiony podporované na úrovni krajů a v působnosti krajů.⁴⁹

V dnešní době jsou rozlišovány pouze tři kategorie, a to strukturálně postižené regiony, hospodářsky slabé regiony a regiony s vysoce nadprůměrnou nezaměstnaností.⁵⁰

Metodologické hledisko

Toto hledisko je důležité pro objasnění, z jakého důvodu je region vymezován.

- Region jako nástroj výzkumu – region jako statistická jednotka, pro kterou jsou shromažďována data
- Region jako objekt výzkumu – určený region představuje konečný cíl výzkumu
- Region jako nástroj managementu území – na základě analýzy je stanoven plán rozvoje.

Taxonomické hledisko

Regiony se člení na individuální a typologické regiony.⁵¹

Hledisko formy

Homogenní a heterogenní regiony. Odlišují se především ve funkčnosti. Homogenní se vyznačují jednorodostí nebo stejnorodostí funkcí. Lze tedy tyto regiony členit dle

⁴⁹ BALEJ M. Regionální rozvoj / Regionalizace. Ústí nad Labem 2002.

⁵⁰ KREJČÍ T. Regionální rozvoj – teorie, aplikace, regionalizace. Brno 2012.

⁵¹ KLAPKA P a TONEV P. Regiony a regionalizace. Plzeň 2008.

jednoho kritéria (např. dle průměrných srážek v roce, převahy pěstování určité plodiny atd.). Heterogenní jsou naopak typické různorodostí funkcí, které zajišťují. Jsou tvořeny jádrem, uzlem, centrem a zázemím. Prostor centra je funkčně propojen vazbami.⁵²

4 Aktéři rozvoje venkova

Za aktéry, kteří působí v oblasti rozvoje venkova, lze označit všechny subjekty, kteří se aktivně podílí na rozvojových procesech nebo jsou součástí venkova a přímo ovlivňují svým chováním dotčené území. Jelikož je venkov sám o sobě velmi rozmanitý, působí v něm i široká škála aktérů. Jak uvádí Binek, lze tyto aktéry označit na vnitřní a vnější. Vnitřní aktéři jsou přímo spojeni s lokalitou a zohledňují místní specifika. Vnější jsou naopak s touto lokalitou spojeni nepřímě.⁵³

Aktéry či subjekty, které působí na rozvoj venkovských oblastí, lze hledat jak na úrovni nadnárodní a národní, tak i regionální a místní.

Na nadnárodní úrovni hraje v rámci rozvoje venkova hlavní roli Evropská komise. Jednou z jejích úloh je řídit politiky EU a přidělovat finanční prostředky z rozpočtu Evropské unie. Právě udělování finančních prostředků z těchto rozpočtů, napomáhá k rozvoji a obnově venkova. Toto rozdělování probíhá pomocí pěti Evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF). Jedná se o následující fondy.

Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR) – cílem je posílení ekonomické a sociální soudržnosti v rámci EU vyrovnáváním rozdílů mezi jejími regiony

Evropský sociální fond (ESF) – investuje do lidí, zaměřuje se na zlepšování příležitostí k zaměstnání a vzdělávání v celé Evropské unii

Fond soudržnosti (FS) – cílem je eliminovat hospodářskou a sociální nerovnost a podporovat udržitelný rozvoj

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV)

Evropský námořní a rybářský fond (ENRF)⁵⁴

⁵² HUDEČKOVÁ H. Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova. Praha 2010.

⁵³ BINEK Jan. Synergie ve venkovském prostoru: aktéři a nástroje rozvoje venkova. Brno 2009.

⁵⁴ Evropské strukturální a investiční fondy. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu_cs

Na národní úrovni, v rámci České republiky, tuto úlohu zastává stát prostřednictvím jednotlivých ministerstev. Velkou roli zde hraje Ministerstvo pro místní rozvoj, které administruje program Podpora obnovy a rozvoje venkova. V rámci tohoto programu je organizována soutěž Vesnice roku, která bude přiblížena následně a týká se právě klíčového území Havlovic. Dalším je Ministerstvo vnitra, které je garantem jednotlivých operačních programů týkajících se v dílčích oblastech rozvoje venkova. Ministerstvo zemědělství je v současné době garantem pouze Programu rozvoje venkova. Záležitosti týkající se životního prostředí má na starosti Ministerstvo životního prostředí. Tyto záležitosti se z velké části týkají hlavně venkovských oblastí. Nelze rovněž opomenout i ostatní ministerstva, která mají v kompetenci dílčí záležitosti a venkovem se taktéž zabírají. Jedná se například o zaměstnanost, podnikání atd.

Na regionální či krajské úrovni je počet aktérů menší. Jedná se většinou o zájmová uskupení. Rozvoj venkova ovlivňují i krajské úřady, regionální školy atd. S poklesem hierarchické úrovně počet aktérů opět stoupá. Například místní akční skupiny (MAS) hrají v rozvoji venkova nemalou roli. Jedná se o nezávislé společenství, například občanů, neziskových organizací, soukromých podnikatelských sfér a veřejné správy. MAS spolupracují na rozvoji venkova, zemědělství a na získávání finanční podpory z EU a z národních programů pro svůj region metodou LEADER. Základním cílem těchto skupin je zlepšit kvalitu života a životního prostředí ve venkovských oblastech.

Na lokální úrovni je zřejmá existence celé řady subjektů, u nichž je možné prosazení se v oblasti rozvoje venkova. Může se jednat například o vedení obce, spolky vykonávající především činnost pro své členy nebo naopak pro veřejnost, starostové obcí, svazky, MAS, podnikatele i jednotlivé občany. Důležitým předpokladem pro zachování „živého venkova“ je rozvoj spolkového života v obci, posilování komunitních vazeb a budování společné identity. To vše prostřednictvím pravidelného setkávání obyvatel, společného řešení problémů, zájmu o dění v obci, existence historické paměti (kroniky, zvyky, památky), rozvoje místního cestovního ruchu a další.⁵⁵

V každé obci může být míra zapojení jednotlivých aktérů do rozvoje a organizování společenského a kulturního života jiná. Jak velká míra zapojení je v obci Havlovice se dozvíme v následujících kapitolách.

⁵⁵ SVOBODOVÁ H. Priority rozvoje venkovských obcí pohledem místních aktérů. Brno 2009

5 Regionální politika

Dalším důležitým pojmem je regionální politika, kterou využívají aktéři v rozvoji pro následný rozvoj regionů. Jak uvádí Ministerstvo pro místní rozvoj, regionální politika je v Evropě i v České republice obecně chápána jako činnost, jejímž úkolem je přispívat ke snižování rozdílů mezi úrovněmi rozvoje jednotlivých regionů a k zabezpečení jejich harmonického rozvoje. Cílem této politiky je, aby regiony měly stejné šance a možnosti a aby jejich demografický, hospodářský a přírodní potenciál byl plnohodnotně užíván.⁵⁶

Podobně i dle Blažka představuje regionální politika konkrétní způsob snahy společnosti o snížení velikosti regionálních rozdílů. Tuto politiku je nutné chápat jako součást souboru ekonomických a sociálních politik, pomocí níž se státy snaží dosáhnout národních cílů, jako je ekonomický růst, sociální a politická stabilita. Regionální politika respektuje fakt, že rozdíly v kvalitě života obyvatel různých regionů nezávisí jen na jejich schopnostech, ale jsou předurčeny i geografickou polohou či ekonomickou strukturou. Výrazné rozdíly mezi regiony pak politika koriguje stimulací zaostávajících území a přerozdělováním finančních prostředků.⁵⁷

Regionální rozdíly či disparity se dají vyjádřit různými ukazateli, jako jsou například:

- Ekonomika: hrubý domácí produkt (HDP), zaměstnanost podle sektorů národního hospodářství (zemědělství, průmysl, služby), přihlášky patentů na 1 mil. obyvatel, výdaje na vědu a výzkum.
- Trh práce: nezaměstnanost (celková, dlouhodobá, žen a mladistvých), zaměstnanost (celková, žen a mužů).
- Demografie: obyvatelstvo, hustota obyvatel, obyvatelstvo podle věku v %, jeho vzdělání (nízké, střední, vysoké).
- Životní prostředí: znečištění ovzduší, vod, objemy odpadů.
- Podnikatelské aktivity, počty podnikatelů na tisíc obyvatel a řada dalších ukazatelů.⁵⁸

Příčiny těchto rozdílů v regionech jsou různé s ohledem na ekonomickou či sociální úroveň. Tyto rozdíly se vytvářely již v průběhu dlouhodobého vývoje. Na jedné straně se téměř v každé zemi zformovaly prosperující regiony s vysokou životní úrovní, na druhé

⁵⁶ MMR ČR, Nová regionální politika. Praha 2002.

⁵⁷ BLAŽEK J. Teorie regionálního rozvoje. Praha 2002

⁵⁸ NOVOTNÁ M. Regionální politika EU. Ostrava, 2007

straně naopak dlouhodobě existují ekonomicky nevykonné regiony. Ty jsou navíc velmi často sužované nezaměstnaností a dalšími závažnými problémy. Současná prostorová ekonomie vymezuje zejména následující příčiny těchto rozdílů: přírodní podmínky, demografická situace, ekonomická struktura, relativně nízká mobilita pracovních sil, relativně nízká mobilita kapitálu, nepružnost nákladů a cen, institucionální faktory, politická rozhodnutí, psychologické faktory.⁵⁹

Regionální politika EU se v průběhu let vyvíjí a tento historický vývoj je vymezen v několika etapách. Původně vzniklo tzv. Evropské společenství, které je v současné době přetransformováno do podoby Evropské unie. Na prvním počátku tohoto vývoje existovala šestice zakladatelských států. Ty vytvořily společné instituce a orgány, které usnadňovaly uplatnění regionální politiky. Jednou z nich je například Evropská investiční banka. Ta měla za úkol zajišťovat výhodné půjčky slabším regionům. Postupem času se do ES přidávají další země a zakládají se další instituce. Velmi důležitým je Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF). Tento fond se stal základní vnitřní institucí ES pro spravování regionální politiky a nástrojem pro snižování regionálních diferencí. Důležitým bodem v průběhu tohoto období je reforma regionální politiky. Nejvyššími orgány ES bylo přijato rozhodnutí o integraci regionální politiky s částí sociální a agrární politiky do tzv. strukturální politiky. Po tomto důležitém kroku byly stanoveny tzv. Cíle strukturální politiky, které se postupem času doplňují a upravují dle potřeb.⁶⁰

5.1 Cíle regionální a strukturální politiky

Klíčovým strategickým cílem tradičního pojetí regionální politiky byl dosti obecně formulovaný „regionální růst“. Toho mělo být dosahováno zejména investováním zdrojů prostřednictvím ústředních orgánů státu. Přibližně od poloviny sedmdesátých let dochází ke změně v chápání cílů v regionální politice. V této době se postupně začala zdůrazňovat role dynamických faktorů spjatých zejména s rozvojem nových průmyslových odvětví uvnitř samotných regionů. Regionální politika začala být více spojována i s prosazováním různých inovačních strategií. V této souvislosti se začala projevovat i potřeba rozvoje

⁵⁹ LACINA K. Regionální politika státu - významná základna pro formování strategických koncepcí v oblasti cestovního ruchu. Kunovice, 2007.

⁶⁰ NOVOTNÁ M. Regionální politika EU. Ostrava 2007.

ekologického zemědělství. Tento rozvoj mimo jiné začal vyvolávat nutnost péče o udržování krajiny.⁶¹

5.2 Nástroje regionální politiky

Nástroje regionální politiky jsou prostředky, s jejichž pomocí dochází ke konkrétnímu naplňování stanovených cílů a základních zásad regionální politiky. Tím se tedy snižují regionální rozdíly nebo se zabraňuje jejich prohlubování. Rozdělují se do základních skupin.

První skupinou jsou nástroje makroekonomické. Z nich jsou upřednostněny instrumenty a postupy zaměřené na přilákání kapitálu do postiženého regionu. Patří mezi ně fiskální a monetární politika a také protekcionismus. Druhou skupinou jsou mikroekonomické nástroje. Ty mají převážně podobu investic uvolňovaných ze státních a regionálních rozpočtů, které jsou účelově poskytovány. Sem jsou nutné zařadit nástroje na realokaci pracovních sil a kapitálu. Do třetí skupiny patří ostatní nástroje, což představují nástroje administrativní a institucionální.⁶²

V rámci regionální politiky se realizují vedle celoplošných regionálních rozvojových programů také programy pro regiony se soustředěnou podporou státu a programy příhraniční spolupráce. Tyto programy jsou zaměřeny především na podporu a rozvoj malého a středního podnikání, cestovního ruchu, na rozvoj infrastruktury, občanské vybavenosti a služeb, na ochranu životního prostředí, zkrátka na zvyšování kvality života v regionech v tom nejširším slova smyslu.⁶³

5.3 Program obnovy venkova

Mezi nejvýznamnější celoplošně regionální rozvojové programy České republiky patří „Program obnovy venkova“ dále POV.

Jedná se o program podpory venkovských oblastí, který byl původně zajišťován v působnosti ministerstva pro místní rozvoj jako součást regionální politiky. Tento program je založen na myšlence trvale udržitelného rozvoje společnosti.

⁶¹ HRABÁNKOVÁ M. Faktory regionálního rozvoje a jejich vliv na sociálně-ekonomický potenciál regionu: vědecká monografie. Brno, 2011.

⁶² LACINA K. Regionální politika státu - významná základna pro formování strategických koncepcí v oblasti cestovního ruchu. Kunovice, 2007.

⁶³ NOVOTNÁ M. Regionální politika EU. Ostrava 2007.

Zakládá se na participaci obyvatelstva, duchovním rozměru obnovy vesnice, rozvoji podnikání ve venkovských regionech, vlastní stavební obnovy vesnice a péče o krajinu.⁶⁴

V rámci programu obnovy venkova je každoročně pořádána soutěž Vesnice roku, která si klade za cíl povzbudit obyvatele venkova k aktivní účasti na rozvoji svého domova. Snaží se také upozornit širokou veřejnost na význam venkova. Více o Havlovicích a soutěži Vesnice roku v následujících kapitolách.⁶⁵

5.3.1 Role a cíl Programu obnovy venkova

Jak uvádí Ježdíková a Pavlíková, POV už řadu let představuje na národní úrovni jeden z účinných nástrojů zajištění rozvoje venkovských oblastí. Jeho cílem je zaměřit se na poskytnutí dotací u projektů, které přispívají ke sjednocení dané oblasti nebo oboru působení. Podstatou fungování je vzájemná spolupráce všech složek venkovské společnosti. Tyto složky představují občané, zájmové spolky, sdružení atd.⁶⁶

Štenclová uvádí, že POV si klade za cíl vytvořit organizační a ekonomické podmínky k podnikání a k podpoře obyvatel venkova a samospráv venkovských obcí k tomu, aby se vlastními silami snažili o harmonický rozvoj zdravého životního prostředí, udržování přírodních a kulturních hodnot venkovské krajiny a rozvoj ekologicky nezávadného hospodářství. Hlavní přednost programu je podpora těch akcí a programů, které nelze dotovat z ostatních resortů a podpoře akcí, které mají integrující územní nebo oborový charakter.⁶⁷

⁶⁴ ŠTENCLOVÁ Š. *Obnova venkovského prostoru*, Praha 2005.

⁶⁵ VESNICE ROKU. Dostupné z: <http://www.vesniceroku.cz/>

⁶⁶ JEŽDÍKOVÁ L., PAVLÍKOVÁ G. *Místní partnerství, iniciativa LEADER*. In: Majerová V. a kol.: *Český venkov 2007*.

⁶⁷ ŠTENCLOVÁ Š. *Obnova venkovského prostoru*, Praha 2005.

6 Vlastní šetření

Jak už bylo nastíněno v úvodu, pro vlastní šetření v práci *Obnova venkova* na příkladu malé obce, byla vybrána obec Havlovice. Na začátku práce byla specifikována problematika zabývající se rozvojem venkova. Ukázalo se, že se na toto téma dá nahlížet z různých úhlů pohledu, neboť je to velmi obsáhlá problematika.

V úvodu vlastního šetření bylo blíže prozkoumáno a popsáno zájmové území, které si autorka pro práci vybrala. Tuto obec si vybrala, i když zde nežije. Zaujalo ji, jakým směrem se obec ubírá a jak to v obci „žije“. Proto také navštěvuje nejrozličnější kulturní i sportovní akce, které se zde konají.

Obec Havlovice splňuje podmínky pro zpracování práce a v minulosti získala statut venkovské obce. Dle zákona 128/2000 Sb. o obcích jsou Havlovice, s počtem nižším než 3000 obyvatel, zařazeny mezi obce. Hustota zalidnění při počtu obyvatel, který činí v současnosti 992 obyvatel, je 114 obyvatel na km². Dle statistické definice OECD, která je všeobecně uznávaná se jedná o obec s hustotou zalidnění menší než 150 obyvatel na km². Dle popisných definic, které byly na začátku práce vymezeny, lze Havlovice prohlásit za venkovskou obec. Tuto obec je možné specifikovat jako obydlený prostor mimo městské lokality s menší hustotou osídlení. Také lze potvrdit, že se jedná o území zahrnující venkovská sídla, zemědělské a vodní plochy, lesy a ostatní plochy, jak bylo uvedeno na začátku práce, dle Perlína. Stejně jako v další popisné definici mají i zde místní obyvatelé určité sepjetí s přírodou a krajinou, žijí venkovským životním stylem a jejich obec je specifická svým architektonickým rázem a charakterem krajiny. V roce 2007 získaly Havlovice titul Vesnice roku.

6.1 Charakteristika obce Havlovice

Havlovice, také někdy nazývané Havlovice nad Úpou, se nacházejí v Královéhradeckém kraji v okresu Trutnov. Tato obec je vstupní branou do nádherné přírodní rezervace, nacházející se na východě krkonošského podhůří podél řeky Úpy až do Babiččina údolí. Obec je rozložena v údolí po obou březích řeky Úpy, v přilehlých údolích potoků, i na svazích a kopcích při řece Úpě. Délka obce od severu k jihu je 3 km, od západu k východu přes 4 km. Na severním okraji jsou Havlovice komunikačně i stavebně spojeny s městem Úpíci. Na jihu sousedí se Slatinou nad Úpou a na severovýchodě hraničí

se Rtnín v Podkrkonoší. Jihovýchodně s městem Červený Kostelec – Stolín a na západě s obcí Libňatov. Okresní město Trutnov je vzdáleno cca 18 km.⁶⁸

Obec Havlovice se nachází v nadmořské výšce 327 m.n.m. Rozloha katastru této obce je 870 ha a v současné době zde žije 992 obyvatel.⁶⁹

Součástí obce je i několik samot, které jsou významově pojmenovány – Podhradí (samota pod hradem Vizmburk), Popluž (dříve poplužní „panský dvůr“), Kobylínek (údolí, v němž bývala ohrada pro pastvu koní pánů Vizmburských), Výhled (pěkná vyhlídka na sousední město Úpice), dále Svobodný, Močidla, Poklekov nebo třeba Muchov. Havlovice jsou stejně jako další obce v okolí členem Svazku obcí Jestřebí hory.⁷⁰

Na následující mapě lze vidět polohu obce v České republice.

Obrázek 2 Poloha obce v rámci ČR

Zdroj: Google mapy, online, 2019

Obecní znak

Obecní znak byl obci předán v roce 2003 Poslaneckou sněmovnou ČR. Jeho autorem je akademický malíř Jiří Škopek z Jaroměře. Znak má v modrém poli, znázorňujícím řeku Úpu, siluetu hradu Vizmburk. Bílá barva symbolizuje světlý pískovec, ze kterého byl hrad

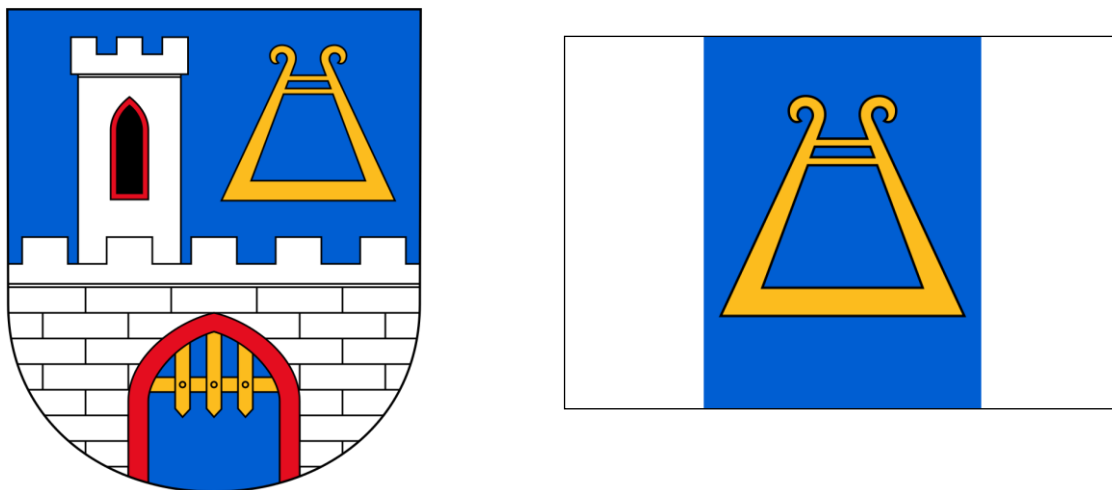
⁶⁸ Obecní úřad Havlovice. Havlovice a čas. Havlovice 2001.

⁶⁹ Obec Havlovice. Dostupné z: <http://www.havlovice.cz/>

⁷⁰ Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. 20 let vesnice roku v programu obnovy venkova 1995 – 2014. Praha 2015.

ve 13. století postaven. Červená připomíná ozdobné prvky hradu z červeného pískovce, typického kamene zdejšího údolí řeky Úpy. Zlatý koňský třmen je erbovým znakem nejvýznamnějšího majitele hradu.⁷¹

Obrázek 3 Obecní znak a vlajka obce Havlovice

Zdroj: Obecní úřad Havlovice

6.1.1 Obyvatelstvo

V následující tabulce můžeme vidět věkové složení obyvatelstva v zájmovém území v roce 2018. Podíl mužů a žen v jednotlivých věkových kategoriích byl poměrně rozdílný. Větší počet žen lze sledovat v nejnižší a nejvyšší věkové kategorii. Větší počet mužů naopak ve středních, tedy 15-59 let a 60-64 let. Pokud ale nebudeme hledět na souhrnné číslo pro věkovou třídu, tak je počet žen a mužů poměrně vyvážený. Mužů bylo, z celkového počtu 991 obyvatel, ve zmiňovaném roce 497 a žen 494.

Tabulka 2 Věková struktura obyvatel obce

Věková struktura obyvatel					
	Počet celkem	Počet obyvatel dle věku			
		0-14 let	15-59 let	60-64 let	65 a více let
Celkem	991	156	581	85	169
Muži	497	74	300	46	77
Ženy	494	82	281	39	92

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ – databáze online, 2018

⁷¹ HONZERA Z. Havlovice: krok za krokem. Havlovice 2016.

V roce 2011 proběhlo sčítání lidu a z dostupných údajů byla zpracována následující tabulka, která nám přiblíží jednotlivé počty obyvatel dle stupně vzdělání v porovnání s celou ČR. Šetření proběhlo u obyvatel starších 15 let. Nejvyšší zastoupení (38 %) v obci tvoří skupina obyvatel, kteří mají střední odborné vzdělání bez maturity nebo jsou vyučeni. V tabulce 3 můžeme vidět stejný trend ve vzdělanostní struktuře celé ČR. Hned za touto skupinou, tedy druhou nejpočetnější, jsou obyvatelé se středním vzděláním s maturitou (32 %) a v případě celé republiky je to 29 %. Nejmenší procento v obou případech tvoří vyšší odborné nástavbové vzdělání. Havlovice se dle výsledků v tabulce nijak nevymykají z republikového průměru.

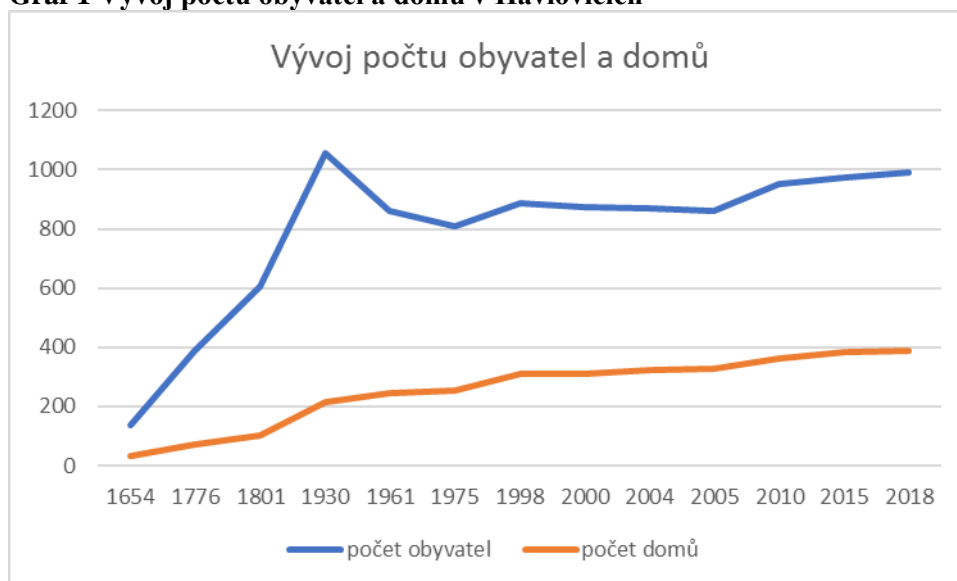
Tabulka 3 Struktura obyvatel dle stupně vzdělání v roce 2011

stupeň vzdělání	Havlovice		Česká republika	
	Počet	%	počet	%
bez vzdělání, základní, neukončené	112	14 %	1 613 986	19 %
vyučení a střední odborné bez maturity	302	38 %	2 952 112	35 %
úplné střední s maturitou	260	32 %	2 425 064	29 %
vyšší odborné nástavbové	28	3 %	364 048	4 %
vysokoškolské	69	9 %	1 114 731	13 %
nezjištěné vzdělání	32	4 %	0	0 %
celkem obyvatelstvo 15+	803	100 %	8 470 941	100 %

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ – databáze online, 2011

Jak je vidět z grafu 1 počet obyvatel i domů stále roste. Jediný výkyv v počtu obyvatel je zaznamenán po roce 1930. V té době zasáhla do československých poměrů celosvětová krize a nejvíce zasaženo bylo české pohraničí. V pamětní knize Havlovice je o nezaměstnanosti v této době také zmínka. Ihned po krizi následoval další zásah do vývoje v podobě nástupu Adolfa Hitlera k moci. Současně s ním i světová válka, která trvala do roku 1945. Po jejím skončení, v letech 1945 – 1946, byl v obci zaznamenán značný úbytek obyvatel. Do pohraničí v rámci osídlování odešlo 166 občanů v roce 1945 a 71 občanů v roce 1946. Odstěhovali se do okresu Trutnov, Liberec a Ústí nad Labem. Od roku 1961 do roku 2006 byl počet obyvatel stále okolo 860. Od roku 2007 začal počet obyvatel narůstat a v současné době je 992 obyvatel. I počet domů má rostoucí trend a nyní je v obci 390 domů.

Graf 1 Vývoj počtu obyvatel a domů v Havlovicích

Zdroj: vlastní zpracování, Havlovické noviny

6.1.2 Dopravní dostupnost

Co se týče dopravní dostupnosti, obec se nachází při silnici II. třídy číslo 304. Vlaková zastávka se v obci nevyskytuje. Nejbližší vlakové stanice jsou například v Malých Svatoňovicích (8,6 km) nebo ve Rtyni v Podkrkonoší (9,9 km). Autobusové zastávky jsou v obci hned tři. Pokud bychom se potřebovali dostat do 3 km vzdáleného města Úpice ve všední den, v dopoledních hodinách je možné využít cca 4 autobusových spojů. V odpoledních hodinách je to cca 7 spojů. O víkendech je to o něco méně. Při využití autobusu k dopravě do nedalekého Náchoda, České Skalice a Trutnova (cca 16 km) je nutné vždy přestoupit na jiný spoj. Nelze se z Havlovic do větších měst dostat přímým spojením. Havlovice doufají ve změnu a zlepšení dopravní dostupnosti s uvažovanou dálnicí D11. Ta by měla vést z Hradce Králové do Trutnova a pak dále na hranici s Polskem. Každá dálnice přináší do regionu kvalitní dopravní obslužnost a je nositelem rychlejšího rozvoje území. V současné době je ve výstavbě první úsek z Hradce Králové do Jaroměře.

6.1.3 Služby a vybavenost obce

Školství

V obci Havlovice se nachází ZŠ a MŠ Havlovice, která je zřízena jako příspěvková organizace od 1. 1. 2002 ve znění pozdějších dodatků zřizovací listiny. Jedná se o dvojtřídní školu s kapacitou 44 žáků. V současné době je škola moderně zařízená, neboť

budova prošla několika rozsáhlými rekonstrukcemi. Škola má k dispozici velký sportovní areál i dětské hřiště. Pro děti je přímo ve škole připraven i zájmový kroužek ruční práce. Součástí školy je školní družina, jejíž kapacita činí 25 žáků. Družina pracuje podle školního programu pro zájmové vzdělávání. Děti prohlubují a získávají nové znalosti i vědomosti. Školní jídelna s kapacitou 130 obědů je taktéž součástí školy. Jídelna zajišťuje stravování i v případech soustředění fotbalistů, volejbalistů atd. Mateřská škola Hastrmánek je dvoutřídní s kapacitou 43 dětí ve věku od 3 do 6 let. Název MŠ vznikl z ankety občanů. Protože je kraj pod Jestřebími horami krajem bratří Čapků, kteří jsou známi svými pohádkami. Je školka pojmenována Hastrmánek podle pohádky „O havlovickém vodníkovi“. V obci se nachází i knihovna. Není známo, kdy a kým byla založena. Dle kronikářských záznamů bylo pouze zjištěno, že působila již v 19. století.

Zdravotnictví

Přímo v obci se žádný lékař nenachází. Občané mohou využít služeb polikliniky, která se nachází v 3 km vzdálené Úpici. Zde mají k dispozici praktického lékaře pro dospělé i děti a dorost, ortopedickou ambulanci, gynekologicko – porodnickou ambulanci, oční ambulanci, RTG ambulanci, rehabilitace, chirurgickou a kožní ambulanci. Taktéž je možné využít služeb praktického zubního lékaře. V případě potřeby je nejbližší Oblastní nemocnice Trutnov, která je vzdálena od obce cca 17 km.

Obecní úřad

Na obecním úřadě se nachází služba CzechPOINT, což je místo pro komunikaci občana s veřejnou správou. Obec také disponuje kulturním domem, ve kterém probíhají různé akce. Kulturní dům si lze od obce za poplatek pronajmout.

Pošta

Pobočka České pošty v obci byla v květnu roku 2012 uzavřena. Nacházela se v budově obecního úřadu Havlovice a fungovala zde nepřetržitě od roku 1973. Jako náhrada zde byla vytvořena provozovna na úrovni Výdejní místo II. Má otevřeno od pondělí do pátku, ale pouze hodinu denně a to od 10:00 do 11:00. Výdejna přijímá balíkové zásilky, listovní zásilky a poukázky a umožňuje výdej uložených zásilek. Poskytuje prodej poštovních známek, obálek a krabic na balíky. Také je zde možné zaplatit inkaso a složenky.

Ubytování a stravování

V současné době se zde nachází dva stravovací podniky. Jedná se o rodinný hostinec Amerika a hostinec U Lávký. Oba hostince nabízejí služby pohoštění na oslavy či svatby a jiné události. V letních měsících je možno využít stánek s občerstvením ve sportovním areálu. V obci se nachází i místní ubytovna, která nabízí 8 pokojů a 1 apartmán s vlastním WC a sprchou pro 5 osob. Veřejnost, škola i školka mohou využít místní saunu nebo tělocvičnu.

Sportovní areál

V obci Havlovice byl v roce 2006 vybudován velký sportovní areál pod záštitou TJ Sokol Havlovice. Areál nabízí využití sportovišť v moderním všesportovním areálu pro podniky, organizace, ale i jednotlivce. Najdeme zde dvě travnatá hřiště na malou kopanou, tenisové kurty, hřiště na volejbal a nohejbal (antuka i asfalt). Na asfaltové ploše hokejového kluziště je možné hrát hokejbal, házenou, basketball a streetball. V zimních měsících je hřiště upraveno pro lední hokej a jako kluziště pro veřejnost a školu. Součástí areálu je i 60 metrů dlouhá běžecká dvojdráha a sektor pro skok do dálky. Nabízí se také nově vybudované hřiště na minigolf a beachvolejbal. Je zde umístěno i dětské hřiště a stánek s občerstvením. Areál nabízí i možnost vypůjčení koloběžek za poplatek. K využití je zde i budova se sociálním zázemím. V Havlovickém sportovním areálu se koná každoročně celá řada sportovních akcí.

Obrázek 4 Letecký pohled na sportovní areál

Zdroj: Obecní úřad Havlovce

Prodejna potravin

Prodejna potravin v obci fungovala již v dřívějších dobách, ale vždy byla ve vlastnictví jiných subjektů. V roce 1996 se obec rozhodla obchůdek odkoupit do svého vlastnictví. Ještě téhož roku ho pronajala manželům Jánošíkovým. Ti provedli rekonstrukci a následně zahájili prodej. Pod jejich vedením byla prodejna otevřena až do prosince roku 2013. Poté po několika opětovných pokusech vietnamských prodejců se nepovedlo udržet obchod v provozu. Z toho důvodu bylo nutné zajistit občanům nakupování základních potravin jiným způsobem. Nyní jezdí do obce každé úterý pojízdná prodejna Uzenářství Petrásek, která prodává čerstvé maso a uzeniny. Zastavuje v obci i pojízdná prodejna s pečivem. Jednou měsíčně u kulturního domu prodává ZD Dolany jablka, brambory a jinou zeleninu a ovoce.

ZS Svobodné, a.s.

Zemědělská společnost vznikla v Havlovicích roku 1996. V počátcích se zemědělské družstvo soustředilo na živočišnou výrobu, která byla orientovaná na chov skotu se zaměřením na výrobu kravského mléka a výkrm býků. V menší míře byl provozován výkrm a chov prasat. Rostlinná výroba zajišťovala hlavně výrobu potřebného množství krmení pro zajištění živočišné výroby. Ve zbylých kapacitách byla produkce určena na pěstování tržních plodin na prodej. Předmětem činnosti byla také dřevovýroba a společnost

v té době zaměstnávala okolo 70 zaměstnanců. Od doby vzniku prošla ZS dlouhým vývojem a ten ji stabilizoval do současné podoby. Zvýšila se výměra podniku na 925 ha, došlo k zefektivnění výroby prostřednictvím nových investic. Zrekonstruováním stájí se zlepšily podmínky WELFARE, což je jeden z předpokladů k navyšování další užítkovosti dojnic při výrobě mléka.⁷²

Předmětem podnikání společnosti v současnosti je:

- zemědělství včetně prodeje zemědělských výrobků,
- výroba, obchod a služby
- opravy silničních vozidel
- silniční motorová doprava – nakládání provozované vozidly nebo jízdními soupravami
- oprava ostatních dopravních prostředků a pracovních strojů

Postupný vývoj měl také svá negativa. V rámci zefektivnění výroby se stav zaměstnanců dlouhodobě ustálil na 32 pracovníků. Chov prasat byl z důvodu dlouhodobé ztráty zrušen a dřevovýroba byla také postupně ukončena. V úseku dopravy je omezena aktivita na jedno nákladní auto s kontejnerem a nabízenou službu automobilovým jeřábem.⁷³

6.1.4 Aktivity v obci

Havlovice nad Úpou jsou vyhlášeny svým bohatým společenským a kulturním životem. Aktivity občanů jsou ve velké míře ovlivňovány množstvím spolků, které se snaží zabezpečit aktivní a příjemnější život obyvatel. Poměrně velká část občanů se zde pravidelně schází na každoročně konaných akcích a zábavách, které pořádají buď jednotlivci, obec či spolky. I to lze považovat za znak venkovské obce.

První velkou společenskou akcí, která se každý rok v obci koná má dlouholetou tradici a je jí Tříkrálový koncert úpické městské hudby v místním kulturním domě. Koncert se koná hned počátkem roku. V zimním období je obecní kulturní život velmi bohatý na počet plesů, které jsou pořádány místními spolky. Například ples rybářský, myslivecký, hasičský. Plesy se konají v kulturním domě, který je součástí obce a leží při břehu řeky Úpy. Další zimní akcí je masopustní průvod masek obcí. Akci pořádá ZŠ a MŠ Havlovice

⁷² Havlovické noviny z roku 2013. Dostupné z: <http://www.havlovice.cz/images/documents/HavlovickeNoviny/noviny13.pdf>

⁷³ Zemědělská společnost Svobodné. Dostupné z: <https://www.zssvobodne.cz/>

společně s TJ Sokol. Průvod je zakončený u školy a na hřišti jsou následně připraveny úkoly a soutěže o ceny. Prvním jarním počinem je pak vynášení smrtky ze vsi. Sobota před Velikonočním pondělním je svátkem vodáků, kteří se sjíždějí z blízkého i vzdálenějšího okolí, aby zahájili vodáckou sezónu na řece Úpě. Řeku tradičně odemyká havlovický vodník, který je symbolem obce. Na konci dubna se scházejí rodiče s dětmi na louce vedle sportovního areálu na společné Pálení čarodějnic. V květnu se v obci konají pouťové slavnosti zakončené v neděli mší svatou v kapli sv. Jana Nepomuckého. Mezi další akce, které se v obci pravidelně konají, patří Dětský den, květnový pochod Václavice – Havlovice, říjnový výlov chovného rybníka Jindra a v neděli po sv. Divišovi se v obci drží posvícení. Předvánoční shon příjemně přeruší divadelní představení s vánoční tematikou, ve kterém se představí žáci i učitelé místní základní školy. Více než desetiletou tradici má setkání spoluobčanů na Štědrý den odpoledne v kapli sv. Jana Nepomuckého, kdy za doprovodu varhan a flétniček zpívají vánoční koledy. Netradiční zakončení roku je ve znamení Silvestrovského běhu.⁷⁴

Příklad aktivního kulturního života lze vidět v přílohách, kde jsou vyjmenovány akce, které se konají v průběhu jednoho roku.

6.1.5 Havlovické spolky

Mnoho kulturních akcí pořádají místní spolky, kterých je v obci dostatek. Jak již bylo uvedeno v předchozích kapitolách, spolková činnost úzce souvisí s místními společenskými i kulturními tradicemi. Tyto tradice jsou s venkovským prostředím historicky i neodmyslitelně spjaty a jsou jeho specifíkem. Také zcela jistě posilují sounáležitost místních obyvatel k prostředí, v němž žijí. Jako příklad jsou uvedeny činnosti některých spolků, které se v zájmovém území nacházejí.

TJ Sokol Havlovice

Zjevně největší oblibě v obci se do současné doby těší Tělovýchovná jednota Sokol. Tato organizace v obci vznikla v roce 1914 jako odbor Tělocvičné jednotky Sokol Úpice. Po první světové válce pak byla dne 31. 7. 1919 v obci založena samostatná jednota. Tím se začala činnost jednoty rozvíjet. V letech 2005 – 2006 podstatně rozšířila své sportovní zázemí u školy a společně s obcí Havlovice zde vybudovala rozsáhlý

⁷⁴ MMR. 20 let vesnice roku v programu obnovy venkova 1995-2014.

víceúčelový sportovní areál. Je hojně využíván a zájemci o sportování si zde kromě tradičního fotbalu mohou zahrát i tenis, volejbal, plážový volejbal, basketbal, nohejbal, házenou, hokej, minigolf, ping pong, ruské kuželky, ale i netradiční venkovní šachy. TJ Sokol v obci každoročně pořádá desítky akcí, jako jsou například plesy, besídky, veřejná cvičení atd. V roce 1999 oslavila TJ Sokol 85. výročí zahájení činnosti v obci a 80. výročí vzniku samostatné TJ. V květnu letošního roku 2019 TJ Sokol oslavil výročí 100 let od založení samostatné jednoty. Oslavy se konaly v duchu připomínky historie i současnosti s videoreportážemi z akcí a výstavou kronik a almanachů. Samozřejmostí byly i sportovní disciplíny pro širokou veřejnost⁷⁵

Junák – český skaut

Dalším spolkem v obci, který vznikl za první republiky, byl Junák. Sdružení se staralo hlavně o mládež. Vznikem Československého svazu mládeže byl Junák zrušen. Přesto v roce 1945 byla jeho činnost obnovena. Členové Junáka vybudovali téhož roku novou pěšinu. Pořádali také Pálení čarodějnic v obci, které je občany velmi oblíbené dodnes. Dnešní Junák funguje od roku 1989, svou základnu má nyní v podkroví obecního úřadu. Junáci pořádají i letní tábory pro děti.⁷⁶

Myslivecký spolek Barchovan

Myslivecké sdružení je další organizací v této obci. V roce 1904 bylo založeno nejprve jako střelecký kroužek. Poté byl v roce 1946 změněn název na Lovecký spolek, a nakonec v roce 1978, sloučením okolních loveckých spolků, vznikla organizace s názvem myslivecké sdružení Barchovan Havlovice. Sdružení pořádá nejen společenské akce myslivců, ale také další akce pro veřejnost. Jako příklad lze uvést Pohádkový les nebo Barvářské zkoušky loveckých psů.⁷⁷

Sdružení pro Vízmburk

Toto sdružení vzniklo v roce 2002 v době 30. výročí zahájení archeologických výzkumů na hradě Vízmburk (1972-1984). Mezi hlavní cíle patří záchrana nálezového

⁷⁵ Obecní úřad Havlovice. Havlovice a čas. Havlovice 2001.

⁷⁶ Obecní úřad Havlovice. Havlovice a čas. Havlovice 2001.

⁷⁷ MS Barchovan Havlovice. Dostupné z: <http://msbarchovan.cz/domains/msbarchovan.cz/index.php/historie>

fondy z hradu Vízmburk, medializace a propagace hradu, pořádání kulturních a společenských akcí na hradě, postupné zpřístupnění hradu pro širokou veřejnost.⁷⁸

Spolek přátel Úpění

Tradice „Úpění“ se v obci zrodila v roce 1975 mezi trempy z osady IDAHO a drží se až dodnes. Parta nadšenců lehne na lehátka či jiná plavidla a plaví se řekou Úpou od Šiškovského mostu až do Ratibořic, kde sjedou Viktorčin splav. Jde o jakýsi karneval na řece mezi Havlovicemi a Ratibořicemi. Pluje se na pneumatikách, postelích, kolotočích a dalších obdivuhodných plavidlech. Fotografie z této akce lze najít v přílohách.⁷⁹

HAPO – Havlovický pohár

Založen byl sice až v roce 2011, ale přesto je druhým nejpočetnějším spolkem v obci. Jedná se o sdružení, které soustřeďuje několik mužstev z trutnovského a náchodského okresu. Každoročně pořádá v obci jeden z největších fotbalových turnajů v celé ČR, ve kterých se utkají týmy z celé republiky. Turnaj se nazývají HAPO (Havlovický pohár).⁸⁰

Český rybářský svaz, místní organizace Havlovice

Založení místní rybářské organizace se datuje od roku 1928. Je to nejpočetnější a největší organizace působící na území obce. Do jejího sportovního revíru patří povodí řeky Úpy. Organizace také hospodaří na deseti převážně chovných rybnících a komorách v blízkém okolí. K dalším významným aktivitám svazu patří zejména rybářské závody mládeže, podzimní výlov největšího rybníku v Havlovicích, tradiční rybářský ples, který svou návštěvností patří mezi vyhlášené akce v širokém okolí.⁸¹

Sultánci Havlovice

Kynologický spolek vznikl v roce 2008, členové pořádají nejen tréninkové kempy, ale i závody. Na vyhrazeném prostoru jsou umístěny skokové překážky, které pes s pomocí příkazu svého pána překonává v předem určeném pořadí. Je to velice rychlý, dynamický a

⁷⁸ Sdružení pro Vízmburk. Dostupné z: <http://www.vizmburk.cz/sdruzeni.php>

⁷⁹ Obecní úřad Havlovice. Havlovice a čas. Havlovice 2001.

⁸⁰ Havlovická svaz malého fotbalu z.s. Dostupné z: <https://havlovickypohar.webnode.cz/>

⁸¹ MO ČRS Havlovice. Dostupné z: <http://mocrshavlovice.cz/historie/>

čím dál více populární kynologický sport. Agility se provozuje nejen jako zábava pro majitele psů, ale také jako vrcholový sport.⁸²

Přátelé českého a moravského folklóru Hoříčky – Křížanov o.s.

Tento havlovický spolek, tradiční spíše pro moravské vesničky, byl v obci založen v roce 2008. Jednou ročně pořádá Česko – moravský košť domáci slivovice. Jedná se o akci, během které proti sobě soutěží domáci pálenky vyrobené v Čechách a na Moravě. Jako doprovodný program je přehlídka folklórních souborů a lidových řemesel. Výtěžek z této akce je věnován na charitativní účely.⁸³

Klub důchodců

Jako zatím poslední se v obci vytvořil Klub důchodců. Schůzky seniorů se v obci konají už od roku 1993. Pro členy klubu jsou ve spolupráci s občanskou komisí pořádány různé zájezdy, výlety, přednášky, koncerty dechové hudby a posezení.⁸⁴

6.1.6 Památky a zajímavosti

V obci se nachází množství památek i zajímavostí, níže je představeno jen několik z nich.

Pískovcový lom Krákorka

Lom Krákorka je úzce spjat s Jestřebími horami. Už ve 13. století se ze zdejšího pískovce pravděpodobně stavěl hrad Vízmburk. Přesto první písemné zmínky o lomu jsou až z roku 1633. Tehdy se Krákorka nazývala Panský lom a ze zdejšího pískovce se lámaly stavební dlaždice pro náchodský zámek. Lom je také významný tím, že se zde našla stopa dinosaura. Jedná se o nejstarší objev na území České republiky. O lomu Krákorka se zmiňuje i Karel Čapek ve své knize Devatero pohádek. Dodnes je lom Krákorka v provozu a drží si svůj ráz ručně opracovávaného pískovce.⁸⁵

Hrad Vízmburk

Odvěkým symbolem obce je hrad Vízmburk. Stával na nepřístupném ostrohu nad řekou Úpou. Jak už bylo uvedeno výše, hrad byl postaven v třetí čtvrtině 13. století

⁸² HONZERA Z. Havlovice: krok za krokem. Havlovice 2016.

⁸³ Folklor Hoříčky. Dostupné z <http://folklorhoricky.cz/>.

⁸⁴ Obecní úřad Havlovice. Havlovice a čas. Havlovice 2001.

⁸⁵ Svazek obcí Jestřebí hory, Lom Krákorka: Dostupné z: <https://www.jestrebihory.net/cs/priroda/detail/id/38-piskovcovy-lom-krakorka#show>

východočeským šlechticem. Šlechtic Tas se v roce 1303 stal (pod)komořím krále Václava II. a o rok později byl v Praze zavražděn. Na hradě se poté vystřídal několik majitelů, např. Jaroš z Vízmburka, Milota Pnětluk a Arnošt z Hostinného. V roce 1336 získal hrad Hynek Crha, po něm jeho synové Hynek (Hynáček) a Jindřich, patroni kostelů v Úpici a okolních vsích. Hrad s panstvím poté vlastnil Hynáčkův syn Jan z Dubé a Náchoda. Posledním majitelem byl Jiřík z Dubé a Vízmburka, od kterého hrad v roce 1447 koupili Slezané, následně vypálili a pobořili. V letech 1972 až 1983 zde prováděl pražský archeologický ústav ČSAV výzkum pod vedením úpického rodáka dr. Antonína Hejny, který odkryl zbytky hradu.⁸⁶

Havlovický vodník

Významným symbolem Havlovic je vedle hradu Vízmburku také vodník. Zejména v posledních desetiletích se tento symbol objevuje na mnoha propagačních materiálech. Dle povídky J. K. Hraše „Vodník a medvědář“ se vodník zdržoval v havlovickém mlýně čp. 35. Mlýn byl v roce 1863 přestavěn na přádelnu lnu, později na mandl. V roce 2019 se Havlovický vodník v řece Úpě dokonce i oženil.⁸⁷

Zvonička Havlovice

Zvoničku najdeme na skalním masivu nad havlovickou školou. Jedná se o barokní stavbu, která vznikla v důsledku tzv. požárních nařízení, která vydala Marie Terezie. Do dnešních dnů slouží svým pravidelným odbíjením poledne a večerním klekáním. Zvonička je vzorně udržovaná a viditelná z dalekého okolí.⁸⁸

Králův kopec

Králův kopec leží mezi Havlovicemi a Libňatovem. Své jméno má po svém původním majiteli Králi, zkráceně se mu také říkalo Králák. První zmínka o osídlení tohoto kopce je z 16. století, dnes už ale na kopci můžeme najít i moderní zástavbu. Kopec měří 382 metrů a z jeho vrcholu je vidět nejen na Havlovice, ale také na široké okolí. Na tento kopec vede naučná stezka „U Nás“.⁸⁹

⁸⁶ VETEŠKA J., Úpicko tenkrát a dnes. Praha 2004.

⁸⁷ Obecní úřad Havlovice. *Havlovice a čas*. Havlovice 2001

⁸⁸ Svazek obcí Jestřebí hory. Dostupné z: <https://www.jestrebihory.net/cs/kultura/detail/id/70-zvonička-havlovice#show>

⁸⁹ Svazek obcí Jestřebí hory. Dostupné z: <https://www.jestrebihory.net/cs/priroda/detail/id/219-kraluv-kopec#show>

6.1.7 Historický vývoj

Havlovice se prvně připomínají při prodeji vízmburského panství v letech 1516 – 1518, kdy Petr z Adršpachu a Dubé prodává Janu Špetlovi z Janovic a Náchoda Vízmburk s pustým hradem a poplužním dvorem, městečko Úpici, vsi Radeč, Brusnici, Kyje, Slatinu, Havlovice, Rtyni, Bohuslavice, Bohdašín, Batňovice, atd. Havlovice až do roku 1849 byly součástí náchodského panství. Po revolučních změnách došlo ke zrušení panství a Havlovice byly začleněny do nového okresního hejtmanství Nové Město nad Metují. Od roku 1876 jsou součástí okresu Trutnov. Název obce je pravděpodobně odvozen od jména jejího lokátora Havla v průběhu staletí se příliš neměnil.⁹⁰

6.1.8 Současnost

V současné době je starostou v obci pan Ing. Pavel Dvořáček, který v posledních volbách opět obhájil mezi konkurenty post starosty, čímž jeho sdružení získalo celkem 9 mandátů. V čele obce stojí pan Dvořáček nepřetržitě již od roku 1990 a nyní je nejdéle sloužící starosta v celém okresu Trutnov. Složení zastupitelstva pro období 2018 – 2022 je 15 členů, z nichž jsou někteří i členové kontrolního výboru, finančního výboru a stavební komise. V radě obce je celkem 5 členů.⁹¹

Jak už bylo řečeno výše, obec žije velmi aktivním životem. Lidé se zapojují do chodu obce, což je důležitým předpokladem pro rozvoj. Navštěvují nejrůznější akce, které jsou zde pořádány. Chodí na brigády, které vyhlašuje obec. Obec se snaží o zajištění vhodného a hezkého prostředí pro své občany. V posledních letech je budováno větší množství chodníků a nové asfaltové cesty. V roce 2016 proběhla kompletní renovace místního parku. V roce 2014 byla upravena a zateplena budova obecního úřadu, byla položena nová střešní krytina na budově školy a dokončena půdní vestavba školy. Obec dbá i na historii a investuje do oprav pomníků, sousoší i do nové zvoničky. Je zde zřejmá existence historické paměti, což představují kroniky a almanachy, památky a zvyky i tradice. Pro turisty jsou v současnosti instalována nová turistická odpočívadla a informační tabule.

⁹⁰ Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. 20 let vesnice roku v programu obnovy venkova 1995 – 2014. Praha 2015.

⁹¹ Krkonošský deník. Dostupné z: https://krkonosky.denik.cz/zpravy_region/nejdele-slouzici-starosta-povede-havlovice-dalsi-4-roky-20181008.html

Do budoucna obec čekají další podstatné investice. Jednou z největších bude zřejmě oprava centrálního betonového mostu. Pracuje se i na dokončení projektové dokumentace k vybudování II. etapy cyklostezky do nedaleké Úpice.

6.1.9 Svazek obcí Jestřebí hory

Jelikož jsou Havlovice malou obcí a její velikost ji v některých případech výrazně znevýhodňuje. Proto nastala potřeba spolupráce s dalšími subjekty, které jsou k tomu určeny. Z toho důvodu se Havlovice staly součástí Svazku obcí Jestřebí hory. SOJH je svazek obcí v okrese Trutnov. Jeho cílem je koordinování celkového rozvoje území mikroregionu na základě společné strategie a společné propagace mikroregionu v cestovním ruchu. Sdružuje celkem 12 obcí a byl založen v roce 2002.

Tento svazek se dlouhodobě věnuje především rozvoji cestovního ruchu a k této oblasti směřuje tudíž nejvíce jeho aktivit. Svazek provozuje webové stránky, které sdružují informace o všech obcích, které do tohoto svazku patří. Tím pomáhá k rozvoji Královéhradeckého kraje a poznání menších regionů, které mají také, co nabídnou. Dále zajišťuje údržbu běžkařských a lyžařských tratí v Jestřebích horách. SOJH vyčleňuje pravidelně ze svého rozpočtu 70 tisíc Kč na podporu akcí neziskových organizací. Akce, které tyto organizace pořádají, výrazně zpestřují život v regionu.⁹²

Jestřebí hory jsou zhruba 20 km dlouhý zalesněný hřbet s nejvyšším vrcholem Žaltmanem (740 m n. m.), na němž byla v roce 1967 postavena stejnojmenná rozhledna. Ta se v roce 2019 bourá a nahradí ji nová a vyšší rozhledna na stejném místě. Celý hřeben hor je lemován množstvím bunkrů. Ty zde byly, stejně jako v dalších příhraničních oblastech, vybudovány v 30. letech minulého století k obraně našeho státu před nacistickým Německem. Zdejší krajinu pak dotvářela bohatá důlní činnost, jejíž pozůstatky je možné pozorovat na několika místech. V současné době region nabízí hustou síť turistických tras a cyklotras, které návštěvníky zavedou nejen na místa spojená s hornictvím a vojenskou historií, ale například také po stopách nejznámějších rodáků, bratří Čapků.⁹³

⁹² Havlovické noviny z roku 2018 Dostupné z:

<http://www.havlovice.cz/images/documents/HavlovickeNoviny/noviny18.pdf>

⁹³ Svazek obcí Jestřebí hory. Dostupné z: <https://www.jestrebihory.net/cs/index/vice-o-regionu>

6.1.10 Dotace ze SFŽP pro Svazek obcí Jestřebí hory

V roce 2014 se podařilo Svazku obcí Jestřebí hory získat dotaci ze SFŽP na nákup domácích kompostérů pro jednotlivé obce. Celkové náklady na projekt činily 3.637.593 Kč a z toho byl vlastní podíl zúčastněných obcí 10 %. Cílem projektu bylo vrátit co největší množství bioodpadu zpět do přírody ve formě kompostu. Kompostéry o objemu 900 litrů byly občanům předány na základě smlouvy do bezplatného užívání na dobu 5 let. Po uplynutí této doby se stanou jejich vlastnictvím. Občané obce Havlovice tak získali z tohoto společného projektu 50 kusů kompostérů.

Svazek má také ve svém rozpočtu vyhrazenou částku, o kterou si mohou požádat jednotlivé spolky ze všech 12 členských obcí. Každý rok havlovické spolky čerpají prostředky z tohoto rozpočtu

6.2 MAS Království Jestřebí hory

Z podobného důvodu, jako jsou Havlovice součástí SOJH, patří obec do místní akční skupiny, která se zde nachází. Konkrétně je jedná o MAS Království Jestřebí hory. Proto je nutné alespoň nastínit, jakou roli pro obec tato MAS představuje.

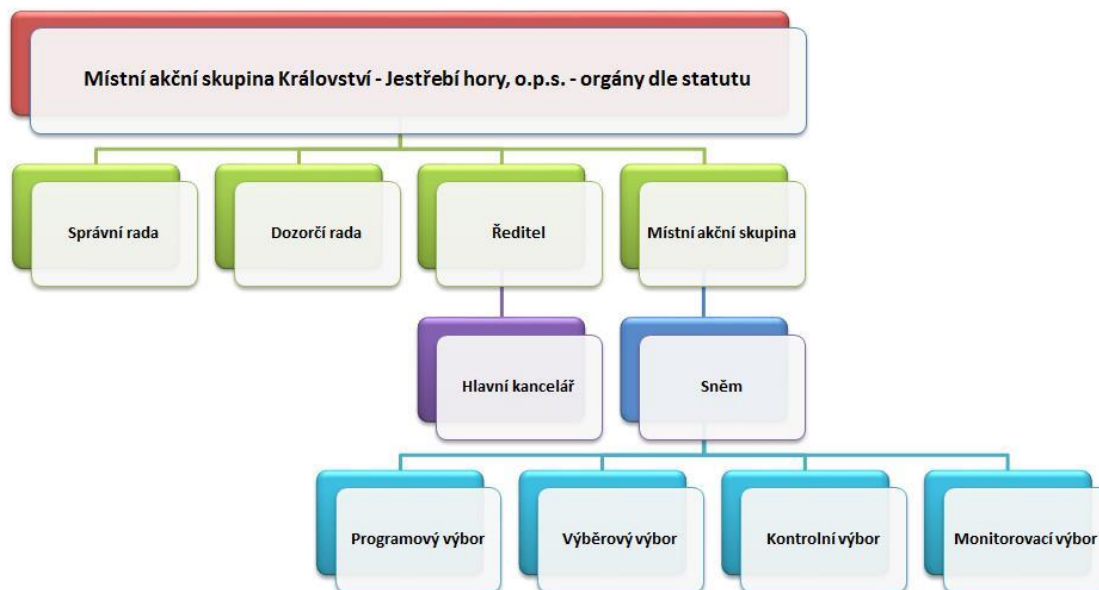
Obecně je místní akční skupina nezávislým společenstvím občanů, neziskových organizací, soukromé podnikatelské sféry a veřejné správy (obcí, svazků obcí a institucí veřejné moci). Toto společenství spolupracuje na rozvoji venkova, zemědělství a získává finanční podpory z EU a z národních programů pro svůj region metodou LEADER. O této metodě je více napsáno v následující podkapitole. Základním cílem MAS je zlepšování kvality života a životního prostředí ve venkovských oblastech. To vše prostřednictvím získávání a rozdělování dotačních prostředků. MAS v současné době rozdělují finance z Programu rozvoje venkova a jejich činnost je hodnocena ze strany MZe.⁹⁴

Konkrétně Místní akční skupina Království Jestřebí hory vznikla v roce 2007, a to rok po založení Místní akční skupiny v regionu. MAS Království Jestřebí hory, o.p.s. působí na velké části okresu Trutnov, nachází se na území dvou mikroregionů: Společenství obcí Podkrkonoší a Svazku obcí Jestřebí hory a samostatného města Úpice. Tato místní akční skupina má dvě základní linie orgánů: orgány zodpovědné za chod společnosti a orgány zodpovědné za metodu LEADER. Obě dvě linie orgánů jsou ale

⁹⁴Národní síť MAS. Dostupné z: <http://nsmas.cz/o-nas/mistni-akcni-skupiny/>

organizačně propojené a celkový servis jim zajišťuje hlavní kancelář MAS. A tedy je i příjemcem podpory z programu LEADER. Podrobné informace o místních akčních skupinách lze nalézt na oficiálních webových stránkách <http://nsmascr.cz/>, které představují ucelený přehled i detailní informace o tomto spolku.

Obrázek 5 Organizační struktura MAS

Zdroj: Království - Jestřebí hory, online, 2019

6.2.1 Program LEADER

Zkratka LEADER pochází z francouzského „Liaison Entre Actions Développement de l'Économie Rurale“, což v překladu znamená „propojení aktivit rozvíjejících venkovskou ekonomiku“. To plně vyjadřuje zaměření LEADERu. Ten je založen na partnerství místních subjektů a na jejich jednotné rozvojové strategii (v případě MAS Království – Jestřebí hory, o.p.s. se jedná o strategii s názvem „Budujeme region se společnou budoucností“).⁹⁵

Metoda LEADER se opírá o přístup „zdola nahoru“ (bottom-up). To znamená, že nejvyšší hodnotu má to, co lidé, kteří v regionu žijí, společně určí jako prioritu a pak také realizují. Jedná se o lidi z různých pozic, různého věku a postavení, ale spojuje je zájem o dlouhodobý rozvoj místa, kde žijí. Z toho důvodu vědí, kam nejlépe by měl směřovat jeho

⁹⁵ MAS Království - Jestřebí hory. Dostupné z: http://www.kjh.cz/leader_aktual.php

rozvoj. LEADER využívá investiční prostředky ze státního rozpočtu na základě zákona o státním rozpočtu České republiky na příslušný rok. Je určen na jedné straně místním partnerstvím venkovských území (místním akčním skupinám), která vytvářejí a realizují společné rozvojové strategie a záměry, a na druhé straně místním subjektům, které realizují konkrétní projekty. Program LEADER je zaměřen především na nové formy zlepšování kvality života ve venkovských oblastech, posílení ekonomického prostředí a zhodnocení přírodního a kulturního dědictví. Celkovým cílem programu je zlepšení organizačních schopností subjektů působících ve venkovských územích.⁹⁶

6.2.2 Projekty realizované z programu LEADER v obci Havlovice

Obec Havlovice realizovala v minulém období z programu Leaderu 2007–2013 dva projekty. Jednalo se o zkvalitnění údržby veřejné zeleně a výstavbu garáží pro komunální a hasičskou techniku (1. etapa). Z prvního projektu se díky dotaci získaly peníze na příkopové rameno s žací hlavou FERRI TM 46 Farm a na pohonnou jednotku DAKR Panter FD viz příloha A – Fotodokumentace obce. Oba kusy techniky stále slouží obci. Díky druhému projektu se mohla postavit nová budova, která je garáží pro komunální a hasičskou techniku viz příloha A – Fotodokumentace obce. Také zde mají klubovnu havlovičtí hasiči, místnost je ale přístupná i ostatním spolkům. Klubovna byla díky dotaci z programu Leader 2007–2013 vybavena, tentokrát ale projekt podávali (i vypracovali) členové SDH Havlovice. Celkové náklady na stavbu včetně vybavení činily 5.700.000 Kč. Z toho dvě dotace z programu LEADER EU prostřednictvím MAS Království Jestřebí hory činily celkem 2.338.000 Kč.⁹⁷ Celkem do obce a spolků putovalo 5 351 854 Kč (dle žádosti o dotaci), které si mezi sebou rozdělily obec, sbor dobrovolných hasičů, Sdružení pro Vízmburk, o.s., Jaroslav Prouza (soukromý zemědělec) a TJ Sokol Havlovice, o.s. V Havlovicích se tak podařilo realizovat celkem devět projektů, které přispěly k lepšímu spolkovému zázemí nebo ke zlepšení chodu a vzhledu obce.

6.3 Havlovice – Vesnice roku 2007

Soutěž Vesnice roku vznikla v roce 1995 a každoročně ji pořádá Ministerstvo pro místní rozvoj, Spolek pro obnovu venkova ČR, Svaz měst a obcí ČR a Ministerstvo

⁹⁶ eAGRI. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/dobihajici-a-ukoncene-dotace/leader-cr/>

⁹⁷ MAS Království - Jestřebí hory. Dostupné z: http://www.kjh.cz/leader_aktual.php

zemědělství. Cílem je snaha vyzdvihnout aktivity obcí, jejich představitelů a občanů, kteří se snaží nejen zvelebovat svůj domov, ale rozvíjet i místní tradice a zapojovat se do společenského života v obci. Od svého vzniku se soutěž neustále vyvíjela a zdokonalovala. Soutěž je finančně zajímavá, neboť na každého krajského vítěze čeká 1 milion Kč a na celostátního hned 2 miliony Kč. Finanční ocenění získávají i další obce, které obdrží některou z pěti barevných stuh. Vítězství Havlovice v krajském kole a následně i v celostátním v roce 2007 bylo pro obec mimořádným úspěchem, kterým se do dnešních dnů může pochlubit jen malý počet obcí z celé České republiky. Obec se obrovským způsobem zviditelnila a občané si začali uvědomovat, že to, co se v obci vybuďovalo a jak se zde žije, není běžný standard. Stuhy, které v současné době dělají ozdobu na obecním úřadě lze prohlédnout v příloze A – Fotodokumentace obce.⁹⁸

Po úspěchu z roku 2007 se obec rozhodla do soutěže přihlásit znovu v roce 2013. Tentokrát vybojovala po zlaté hned druhou nejvzácnější stuhu – modrou. Tato stuha se uděluje za společenský život v obci. Je to ocenění nejen za práci všech místních spolků, ale i celkového kulturního, sportovního a společenského života. Komise také ocenila, jak obec spolky podporuje a jaké jim vytváří podmínky pro jejich práci. Se stuhou je spojena i finanční odměna, kterou obec použila na výměnu střešní krytiny na budově základní školy.

6.4 Havlovice – Evropská cena obnovy vesnice 2008

Soutěž Vesnice Evropy se koná jedenkrát za dva roky, již od roku 1990. Do soutěže postupují obce, které zvítězily v celostátním kole své země. Každá taková obec musí vypracovat mnohostránkovou charakteristiku v cizím jazyce s celou řadou povinných příloh. Potom následuje půldenní návštěva mezinárodní hodnotitelské komise, která se s obcí důkladně seznámí. Výsledky se vyhláší v té zemi a obci, která zvítězila v posledním ročníku. Obec Havlovice si z této soutěže odvezla Evropskou cenu obnovy venkova.⁹⁹

Ocenění zdůvodnil Johan Winston Boekhoven, starosta obce Koudum a hlavní pořadatel slavnostního vyhlášení, následovně: „*Havlovice přesvědčily provedením vzorového sportovního areálu vlastního regionu, výstavbou turistických a cyklistických*

⁹⁸ Havlovické noviny z roku 2014. Dostupné z:

<http://www.havlovice.cz/images/documents/HavlovickeNoviny/noviny14.pdf>

⁹⁹ Havlovické noviny 2009. Dostupné z: http://staryweb.havlovice.cz/dokumenty/havl_noviny_2008.pdf

*stezek a dalšími opatřeními pro turisty, využívanými také místními obyvateli, stejně jako stavební obnovou kulturního domu. Tyto iniciativy jsou spojeny bohatým spolkovým životem s mnoha společenskými aktivitami s důležitým podílem všech generací, takže se podařilo zlepšit atraktivitu obce a kvalitu života obyvatel. Proto jsou Havlovice oceněny Evropskou cenou obnovy vesnice za vynikající výkony v několika oblastech rozvoje vesnice."*¹⁰⁰

6.5 Zlatý kolovrat

Zlatý kolovrat, další prestižní ocenění, uděluje Královéhradecký kraj již od roku 2002. Jedná se ocenění pro jednotlivce, kteří se v regionu zasloužili a udržují rozvoj tradičních lidových řemesel. Toto ocenění získala v roce 2013 i občanka obce Havlovice, která je krajčářka a paličkování se věnuje již od roku 1994.¹⁰¹

¹⁰⁰ Ministerstvo vnitra ČR. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/havlovice-zapojit-se-do-deni-v-obci.aspx>

¹⁰¹ Havlovické noviny z roku 2018 Dostupné z: <http://www.havlovice.cz/images/documents/HavlovickeNoviny/noviny18.pdf>

7 Empirické šetření

Jak již bylo nastíněno v teoretické části, důležitý aspekt v rozvoji obce představují především její jednotliví občané. Z toho důvodu je nutné vymezit jejich spokojenost, jejich představy do budoucna a současné zapojení do kulturního života a dění v obci. A právě to je podstatou vlastní práce. Aktivity obce by se nikdy neměly míjet s představami tamních obyvatel. A proto by obec měla realizovat takové služby, které občané skutečně potřebují. Pomocí sociologického výzkumu je v následující části práce stanoveno zapojení občanů do kulturního a společenského dění a zhodnocen jejich život v obci. Pro jednotlivé obce jsou takové informace o svých občanech velmi důležité a cenné a mohou jim posloužit jako podklad pro další využití v oblasti jejich rozvoje. Autorka práce bude velmi ráda, pokud bude její analýza užitečným nástrojem a poslouží obci Havlovice v dalším rozvoji.

7.1 Stanovení metodiky šetření

Z předcházející kapitoly je zřejmé, že Havlovice nad Úpou je dobře fungující a aktivní obec, která se stále rozvíjí. Tomu odpovídají i závěry z předchozích šetření:

- Poměrně dobrá vybavenost obce (škola, školka, knihovna, sportovní areál, lékař (3 km), pojízdné prodejny atd.)
- Titul vesnice roku – atraktivita pro návštěvníky i obyvatele
- Evropská cena obnovy vesnice
- Udržované a příjemné prostředí
- Zajišťování bohatého kulturního i sportovního vyžití
- Udržování tradic a podpora spolků
- Napojení na obecní vodovod a kanalizaci
- Dobré zapojení občanů do aktivního života v obci

Na základě zjištěných poznatků byla stanovena metodika práce, tedy postup průzkumu zahrnující i výběr metod, technik a výzkumného vzorku. Vhodnou metodologií pro výzkumnou část bude kvantitativní výzkum, doplněný rozhovorem se starostou obce. Tato výzkumná část logicky navazuje na předchozí úseky práce.

Za kvantitativní výzkum lze považovat činnost, při které výzkumník sbírá potřebná data a následně je analyzuje statistickými metodami. V klasické dismanovské definici je

kvantitativní výzkum nenumerické šetření a interpretace sociální reality.¹⁰² Tento typ výzkumu umožňuje přímý kontakt s prostředím, studovat procesy, navrhnout teorie. Pro tuto práci byla vybrána konkrétní technika sběru dat prostřednictvím strukturovaného dotazníku.

Jako další vhodné metody bylo využito rozhovoru se starostou obce. Z výše uvedeného vyplývá, že se jedná o smíšený výzkum, který kombinuje kvantitativní postupy doplněné názorem a postojem starosty obce. Cílem výběru obou metod je lepší porozumění danému jevu než při využití pouze jednoho typu šetření. V práci bylo nejdříve využito kvantitativního výzkumu (deduktivní povahy), následně byly získané informace doplněny rozhovorem se starostou.

7.1.1 Metodika kvantitativního šetření

Při kvantitativním šetření bylo postupováno dle standardních kroků. V první fázi byl stanoven výzkumný problém a na jeho základě byla následně formulována hlavní hypotéza. Následovaly dílčí výzkumné otázky a hypotézy, které vycházely z obecného cíle výzkumu. Dalším počinem byl výběr výzkumného vzorku a pilotní studie. Po tomto kroku bylo nutné zvolit techniku sběru dat a sestavit vybraný nástroj, vhodný k použití. Po přípravě vhodného prostředku s ním byl zahájen předvýzkum na vybraném vzorku. Následně proběhl samotný sběr dat a jeho analýza. V konečné fázi byla zpracována i interpretace výsledků, ze které bylo možné potvrdit či vyvrátit předem stanovené hypotézy.

7.1.2 Metodika doplňkového šetření

Pro toto šetření autorka zvolila polostrukturovaný rozhovor s pomocnými otázkami. Rozhovor proběhl na obecním úřadě se starostou obce Havlovice. Výsledkem tohoto rozhovoru byla digitální zvuková nahrávka a písemné poznámky. Ty byly následně vyhodnoceny a interpretovány. Získaná data poslouží jako doplňující informace k dotazníkovému šetření.

¹⁰² DISMAN M. Jak se vyrábí sociologická znalost. Praha 2000.

7.2 Formulace hypotéz

Hypotéza je takové tvrzení, které předpokládá souvislost mezi dvěma znaky. Cílem práce je verifikace či falzifikace předem stanovených hypotéz. Ty autorka vymezila na základě analýzy současného stavu a rozvoje obce Havlovice.

Hlavní hypotéza:

Rozvoj obce je ve velké míře ovlivněn činnostmi s množstvím spolků v obci.

Dílčí hypotézy

- 1) Členství občanů ve spolcích má vliv na spokojenost se životem v obci.
- 2) Občané, kteří jsou spokojeni se svým životem v obci, jsou zároveň součástí kulturního a společenského života v obci.
- 3) Mladí lidé se snaží udržet tradice a zapojují se do činnosti spolků.

7.3 Kvantitativní šetření

Teoretická část práce se zabývala problematikou rozvoje a obnovy venkova. Ukázalo se, že se toto téma dá posuzovat z různých úhlů pohledu, neboť je to velmi komplexní a ucelená oblast. Nejdůležitější aspekt v rozvoji venkova hrají, jak již bylo řečeno dříve, jednotliví občané Havlovic. Proto se práce zabývá zjišťováním jejich spokojenosti se životem v obci, jejich představami do budoucnosti a zapojením do kulturního života. Pro ověření existence zkoumaného problému bylo nutné provést studii rozvojových prvků a blíže specifikovat obec Havlovice. Dané se uskutečnilo v předchozí části práce, přičemž byly zjištěny současné aktivity v oblasti rozvoje venkova.

Nejvhodnější technikou pro získání dat bylo stanoveno dotazníkové šetření. Osloveni byli obyvatelé zmiňované obce. Volba vzorku probíhala formou náhodného výběru jednotek, přičemž bylo v obci zvoleno několik lokalit a časových intervalů pro sběr dat. Větší část otázek byla formulována jako uzavřené. Dvě představovali podobu polouzavřených. Z hlediska zhodnocení různých aspektů obce byla do dotazníku zahrnuta ucelená série otázek. Z důvodu ověření správné formulace jednotlivých otázek proběhl výběr tří občanů obce. S těmi byl proveden předvýzkum, ověřena srozumitelnost a stanovena délka trvání vyplnění dotazníku. Dotazník obsahoval celkem 28 otázek a je možné se s ním seznámit v příloze C – Vzor dotazníku.

Pro dosažení potřebné rozmanitosti respondentů a jejich odpovědí, byl sběr dat proveden ve 4 etapách. Autorka se setkala i s několika negativními postoji k vyplnění dotazníku ze strany oslovených. Tito respondenti se slušně omluvili, že nemají zájem o účast na výzkumu. Celkem dotazník vyplnilo 138 respondentů. Vyhodnocení získaných dat proběhlo pomocí programu Microsoft Excel, přičemž autorka tato data roztrídila a zhotovila základní databázi pro další práci. Z připravené databáze bylo možné vytvořit většinu grafických a tabelárních výstupů. Takto získaná data byla na závěr vyhodnocena a interpretována.

7.3.1 Interpretace výsledků

Soubor respondentů

Pro získání podrobnějších informací o dotazovaném, zahrnovala část otázek v dotazníku identifikační údaje. Respondenti vybírali z předem definovaných odpovědí. Následující výsledky jsou zaznamenány graficky v procentuálním vyjádření. Současně jsou i slovně vyhodnoceny. Celkový počet zodpovězených dotazníků byl 138 vzorků. Tato hodnota odpovídá 16,5 % celkové populace obce ve věku nad 15 let.

Pro lepší přehlednost byl věk i pohlaví respondentů současně zaznamenán do následující tabulky. Zde jsou viditelné jednotlivé počty dotazovaných.

Tabulka 4 Pohlaví a věk respondentů

Pohlaví respondentů	Věk respondentů				Celkový součet
	15-20	21-40	41-60	60+	
Muž	5	24	12	19	60
Žena	7	35	19	17	78
Celkový součet	12	59	31	36	138

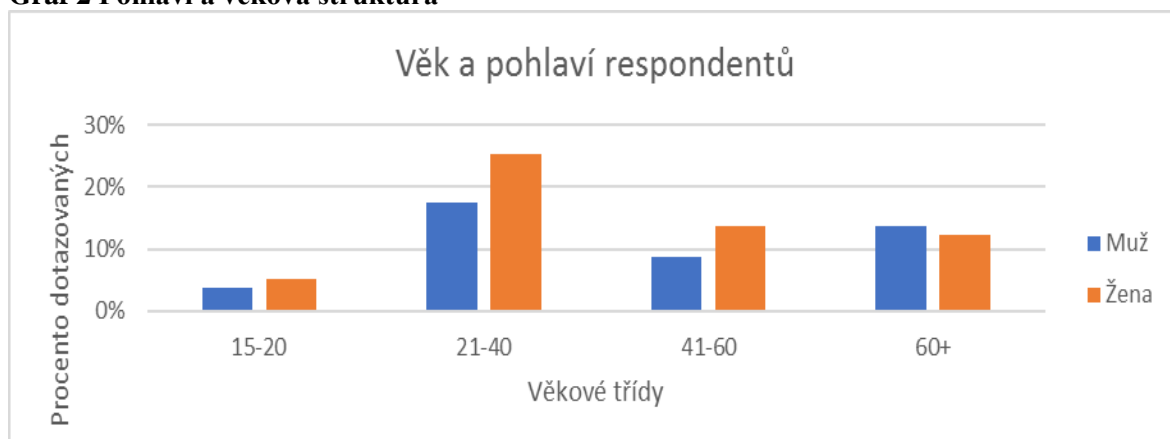
Zdroj: vlastní návrh

Z grafu *Pohlaví a věková struktura* lze vidět skladbu pohlaví dotazovaných respondentů. Na otázky ohledně rozvoje venkova byly ochotnější odpovídat spíše ženy. Ze 138 respondentů bylo 78 žen (56,5 %) a 60 mužů (43,5 %). Jak už bylo uvedeno v předchozí kapitole, někteří respondenti (spíše muži) odpovědět odmítli.

Otázka týkající se věkové struktury respondentů je uvedena současně s pohlavím dotazovaných v témže grafu. Osloveni byli obyvatelé starší 15 let. Následovalo rozdělení

do čtyř věkových tříd. První možností byla věková hranice 15-20 let. V této kategorii odpovídalo tomuto věkovému rozmezí 12 respondentů (8,7 %). Nejpočetnější skupinou byla kategorie 21-40 let, přičemž dotazník vyplnilo celkem 59 (42,8 %) dotazovaných v tomto věku. Druhou nejmenší skupinu představovali respondenti ve věku 41-60 let, kterých bylo 31 (22,4 %). Osoby starší 60 let, byly zařazeny do 4. věkové třídy. Ta byla v dotazníku druhou nejpočetnější s účastí 36 (26,1 %) respondentů. Dle výsledného grafu lze říci, že největší podíl na odpovědích celého dotazníkového šetření mají ženy ve věku 21-40 let.

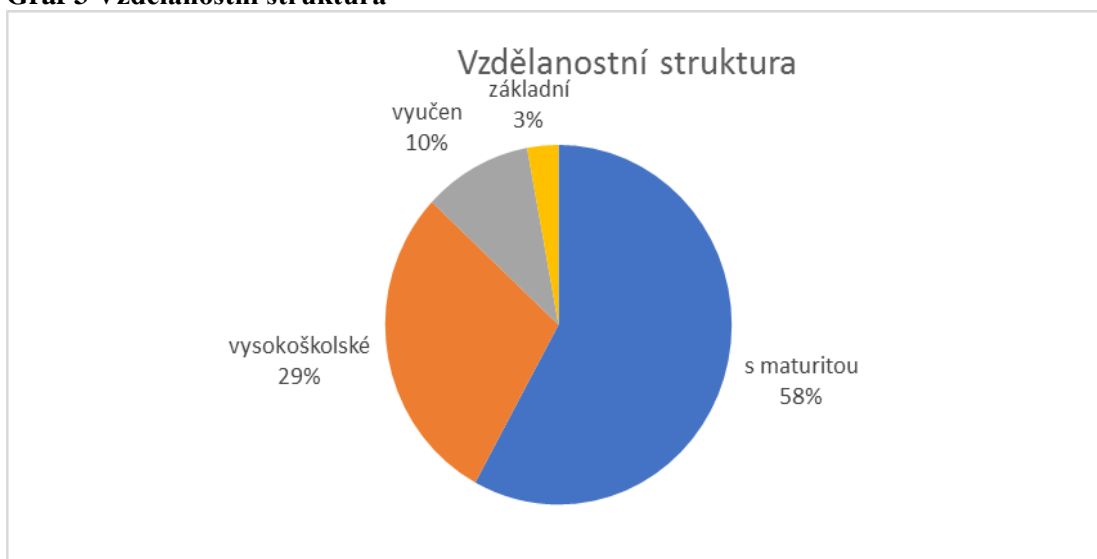
Graf 2 Pohlaví a věková struktura

Zdroj: vlastní zpracování

V první části vlastního šetření byla uvedena tabulka se vzdělanostní strukturou občanů obce Havlovice v porovnání se vzdělanostní strukturou celé ČR. Při posouzení zmiňované tabulky s následujícím grafem, kde je uvedena tato struktura všech dotázaných, lze vidět podstatnou odlišnost uvedených údajů. V případě respondentů je zřejmé nejčetnější zastoupení osob s ukončenou střední školou s maturitou. Těch bylo více než polovina všech dotázaných. Z celkového počtu 183 respondentů se jednalo o 80 (58 %) dotazovaných. Další početnou skupinou, která následovala, byli vysokoškolsky vzdělaní respondenti. V porovnání se vzdělanostní strukturou občanů celé obce Havlovice, kde jsou vysokoškolsky vzdělaní až na čtvrtém místě, je tento výsledek překvapivý. Dle věkové struktury dotazovaných, vyplnilo dotazník větší množství respondentů do padesáti let. A proto mohla tento výsledek zapříčinit rostoucí úroveň vzdělání u mladších populačních ročníků.

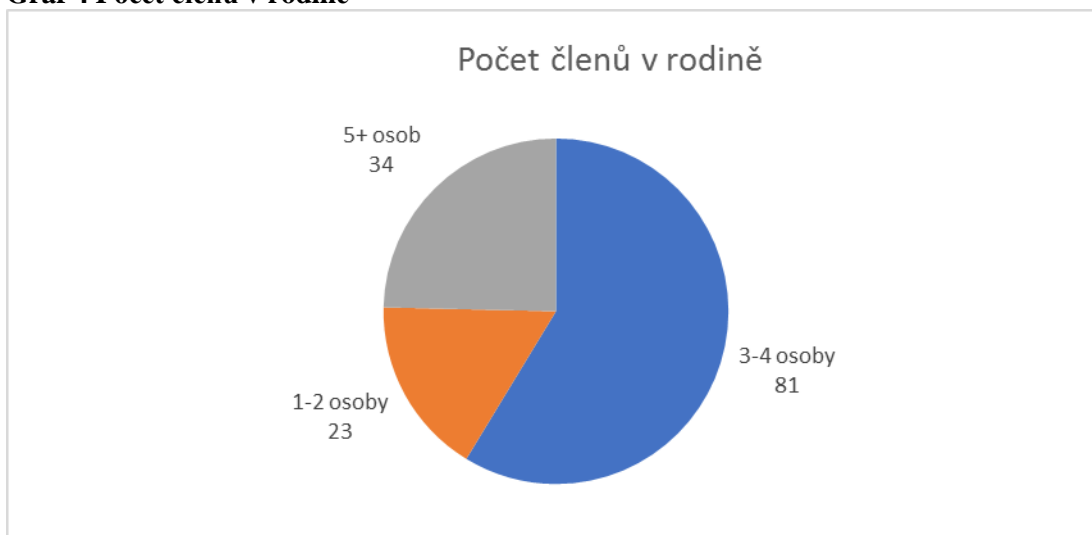
Graf 3 Vzdelanostní struktura

Zdroj: vlastní zpracování

Velikost rodin, obývajících obec Havlovice je možné prohlédnout v grafu 4. Výsledky nejsou nijak neobvyklé, neboť nejvíce dotazovaných má ve své rodině 3-4 členy. Jedná se celkem o 81 (58,7 %) respondentů. To je v poměrech České republiky nejčastější trend dnešní doby. Pět a více členů v rodině má v obci 34 (24,6 %) dotazovaných obyvatel. Nejmenší podíl (16,7 %) zastupují starší lidé, kterým již jejich děti odešli a založili si vlastní rodiny.

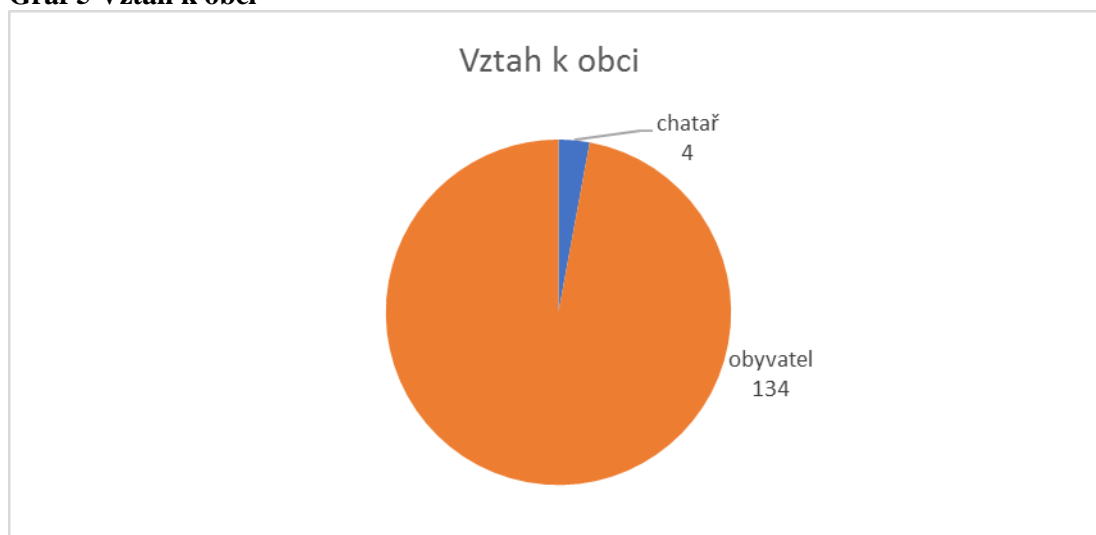
Graf 4 Počet členů v rodině

Zdroj: vlastní zpracování

Filtrační otázka eliminuje respondenty, kteří nemají k obci bližší vztah, a proto se jich větší část otázek netýká. Takovou představoval další dotaz, přičemž bylo zjišťováno, zda se jedná o obyvatele, chataře či návštěvníky. K otázce byla uvedena doplňující informace, která sdělovala, kde má respondent pokračovat, pokud se jedná pouze o návštěvníka. Do dotazníku byla otázka zapojena z důvodu možného oslovení návštěvníka kulturní akce, bez bližšího vztahu k obci. V grafu *Vztah k obci* je vidět, že dotazník nakonec vyplňovali pouze občané či chataři obce, nikoliv návštěvníci. Chataři zastupovali v tomto případě jen malé procento (2,9 %). Drtivá většina respondentů (134) tedy pocházela přímo z obce Havlovice, což je důležitá informace pro posuzování dalších otázek tohoto výzkumu.

Graf 5 Vztah k obci

Zdroj: vlastní zpracování

V každé obci se lze setkat s občany, kteří v ní žijí celý život nebo s těmi, kteří se do obce přistěhovali v průběhu svého života. Zda se v našem případě jedná o tzv. „rodáky“ či „přistěhovalce“ stanovila následující otázka a výsledky lze vidět v grafu 6. Respondenti byli formováni převážně dlouhodobě žijícími obyvateli, kterých bylo 85 (60,5 %). Tento fakt dává výstupům větší význam, neboť tzv. „rodáci“ by měli být nejlépe informovaní o životě v obci. Posuzování kvality života a událostí, které mají vliv na rozvoj obce, by pro ně mělo být lépe zhodnotitelné. Občané, kteří se do obce přistěhovali například v nedávné době, nemusí být se všemi okolnostmi plně seznámeni. Podíl občanů, kteří se do obce přistěhovali v průběhu života, činí 53 (39,5 %) dotázaných. Toto číslo značí atraktivitu pro

nově příchozí občany a tuto skutečnost lze spatřovat i na velice rychle se rozrůstající zástavbě nových rodinných domů v různých částech obce.

Graf 6 Život v obci

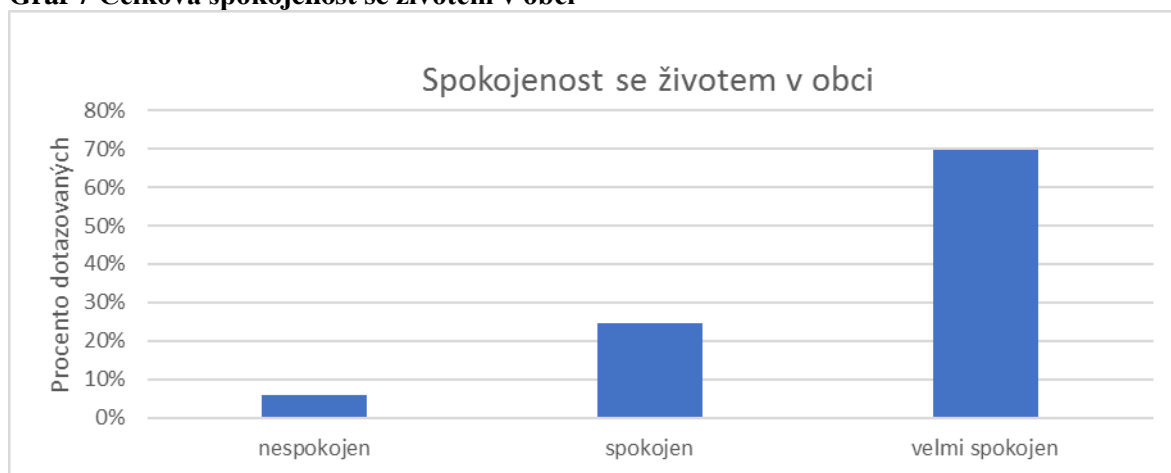

Zdroj: vlastní zpracování

Výzkumné otázky

Následující úsek dotazníkového šetření představovaly samotné výzkumné otázky, které by měly posloužit k získání potřebných dat pro zhodnocení předem definovaných hypotéz. Jedná se o informace, které se týkají občanů v návaznosti na život v jejich obci. Pro tyto potřeby byly sestaveny uzavřené otázky, kdy dotazovaní vybírali jednu z předem připravených odpovědí. Důležitým aspektem pro obec je povědomí o celkové spokojenosti s životem občanů v obci. Z následujícího grafu 7 je zřejmé, že ze 138 obyvatel Havlovic je velmi spokojeno 96 (69,6 %) dotazovaných. Dalších 34 (24,6 %) respondentů je spokojeno. Nespokojenost vyjádřilo jen malé procento obyvatel, tj. 5,8 % ze všech dotázaných. Tato skutečnost jistě potěší hlavní představitele obce. Důvodem spokojenosti může být velké množství faktorů, které budou na konci práce vyhodnoceny a určeny jako stěžejní pro spokojenost se životem v obci.

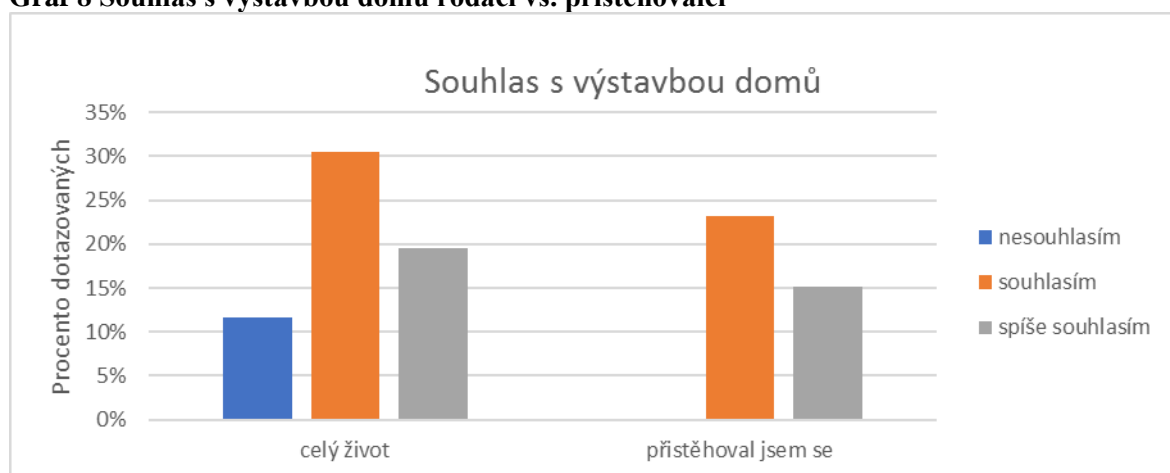
Graf 7 Celková spokojenost se životem v obci

Zdroj: vlastní zpracování

V Havlovicích se v současné době, na rozdíl od okolních obcí, poměrně aktivně rozšiřuje bytová výstavba. Každý rok se tu postaví několik nových rodinných domků. Stavební odbor obce podporuje novou výstavbu prostřednictvím zjednodušené administrativy v rámci územního plánování. Zjednodušení spočívá v plánu zastavěného území obce, díky tomu obec nemá územní plán. Řízení je pak mnohem rychlejší a není pro obec finančně náročně, jako tvorba nového územního plánu. Obec novou výstavbu podporuje, ale zároveň, dle vyjádření starosty, usiluje o zapojení nově příchozích občanů do místních aktivit a tradic. Souhlas s novou zástavbou autorka vyhodnocovala v návaznosti na to, zda žijí občané v obci celý život nebo se v průběhu života přistěhovali. V grafu 8 je možné vidět souhlas s výstavbou všech respondentů, kteří se do obce v průběhu života přistěhovali. Samozřejmě jsou v obci i občané (10,5 %), kteří vyjádřili nesouhlas s výstavbou nových domů. V tomto případě se jedná převážně o občany, kteří žijí v obci celý život a mají k ní bližší vztah.

Graf 8 Souhlas s výstavbou domů rodáci vs. přistěhovalci

Zdroj: vlastní zpracování

Protože je v obci velmi malá nabídka pracovních příležitostí, většina obyvatel za práci či zaměstnáním dojíždí. Do jaké vzdálenosti a jakým způsobem obyvatelé cestují, vypovídá následující graf 9 *Vzdálenost a způsob dojížděky za prací*. Na kole či pěšky jezdí ti, kteří pracují v místě nebo mají zaměstnání vzdálené do 10 km. Autem jezdí respondenti všech vzdálenostních kategorií. Automobil je v dnešní době naprostou nezbytností, zvláště pak na venkově. Z toho vyplývá, že veřejnou dopravu využívá jen malá část dotazovaných. Jedním z důvodů může být horší dopravní dostupnost v obci. Z předešlé analýzy, týkající se obce je zřejmé, že Havlovicemi autobus neprojíždí tak často a vlaková zastávka zde zcela schází. Nejbližší vlaková zastávka je v Malých Svatoňovicích, Rtyni v Podkrkonoší a České Skalici. Dále to může být způsobené i dnešní dobou, kdy lidé hodně spěchají a jízda autem do zaměstnání je pro ně zároveň úspora cenného času. Lidé nejsou vázáni na jízdní spoje a popřípadě se mohou cestou domů zastavit např. pro nákup, vyzvednout děti v zájmovém kroužku atd. V každém případě se jedná o pohodlnější a rychlejší způsob přepravy pro mnohé z nich.

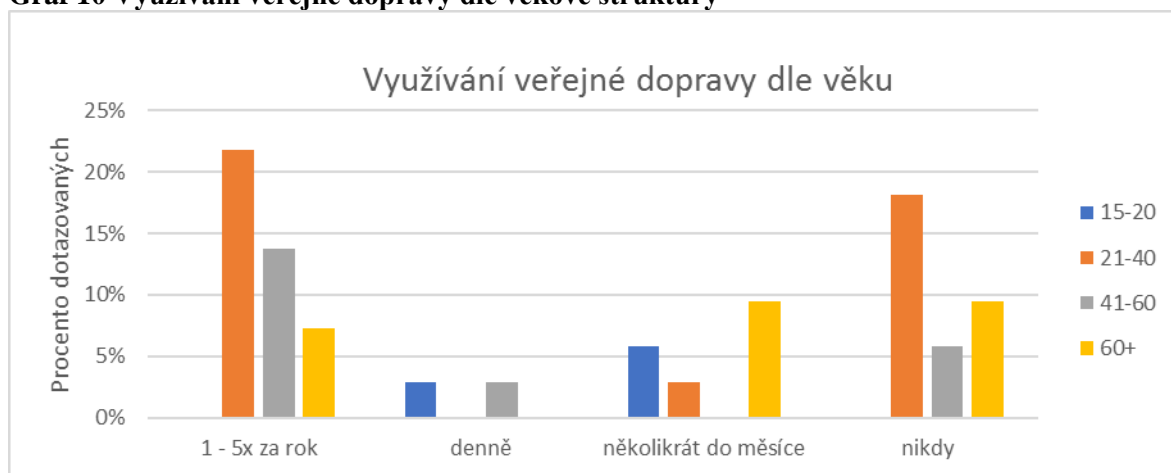
Graf 9 Vzdálenost a způsob dojíždění za prací

Zdroj: vlastní zpracování

Následující graf je opět zaměřený na veřejnou dopravu. Znárodnuje četnost využívání veřejné dopravy v závislosti na věku respondentů. Nejčastější využívání veřejné dopravy je zřejmé u nejmladší a nejstarší kategorie. V tomto případě se jedná hlavně o studenty, kteří dojíždějí do škol, nebo starší občany, kteří cestují do 3 km vzdálené Úpice. Tam navštěvují lékaře či obchody, které se tam nacházejí. Tím se také potvrzují výsledky z předchozího grafu. Respondenti v produktivním věku, kteří dojíždějí za prací, využívají veřejnou dopravu pouze několikrát do roka.

Graf 10 Využívání veřejné dopravy dle věkové struktury

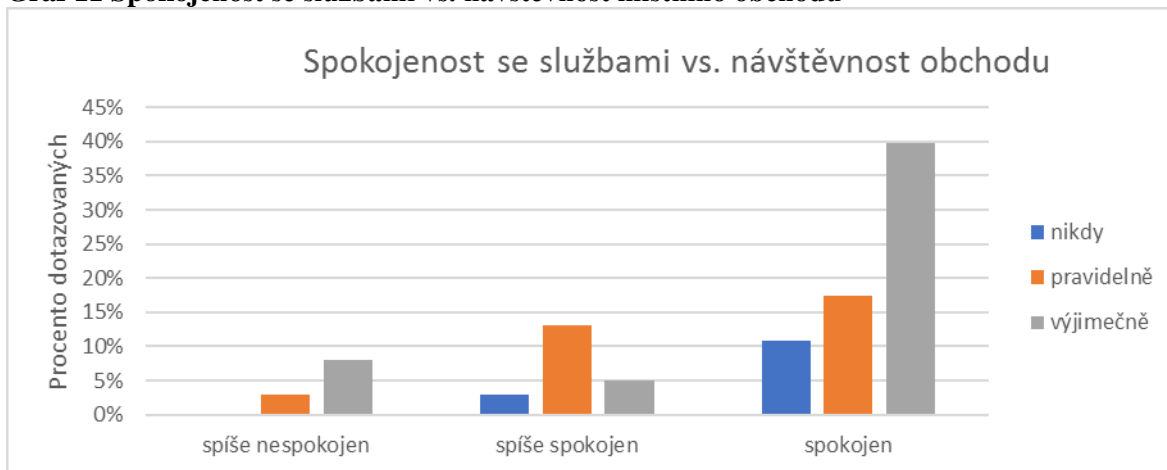

Zdroj: vlastní zpracování

V současné době je v obci Havlovice obchod s potravinami uzavřen. Důvodem uzavření je, dle slov starosty, totální nezájem ze strany občanů. Pravidelně obchod

navštěvovalo pouze 34,2 % dotázaných. Zbytek respondentů zde nakupovalo buď výjimečně (52,6 %) nebo nikdy (13,2 %). S celkovou nabídkou služeb jsou však občané celkem spokojeni a pouze 10,5 % respondentů mělo výhrady. Tuto spokojenost mohla zapříčinit alternativní služba pojízdné prodejny, která je v obci v současné době zajišťována několikrát do měsíce.

Graf 11 Spokojenost se službami vs. návštěvnost místního obchodu

Zdroj: vlastní zpracování

Stěhování se obyvatel z měst na venkov je trendem moderní doby. Důvodem může být finanční hledisko, lepší životní prostředí, touha po klidném místě k odpočinku, útěk z uspěchaného města nebo jen „nebýt součástí města“. Jsou ale i tací, kteří mají opačnou potřebu a do města by se z venkova rádi přestěhovali. V případě vybraných respondentů se jedná o 2,6 % dotázaných, kteří by se do budoucna chtěli odstěhovat a žít na jiném místě než v Havlovicích. Nemusí se však jednat pouze o město. Převládají ovšem respondenti, kteří žijí v obci velmi rádi (68,8 %) a rádi (28,3 %). Spokojenost dotazovaní vyjadřovali i slovně při odevzdání dotazníků. Stejně tak věří, že v budoucnu nebudou nuceni z obce odejít a budou zde žít spokojený a klidný život.

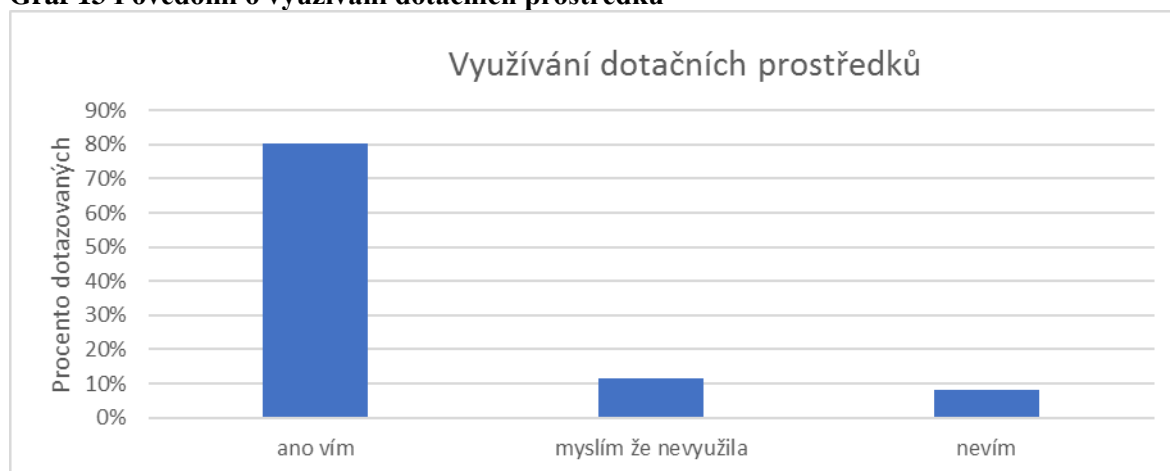
Graf 12 Oblíbenost života v obci

Zdroj: vlastní zpracování

Do průzkumu byla zapojena i otázka na využívání dotačních prostředků z důvodu ověření informovanosti občanů o jejich využívání. Je zřejmé, že dotazovaní jsou informováni o dění v obci. V obci vychází jednou ročně tiskovina Havlovické noviny, kde jsou sdělení o tom, co se za celý rok událo. Je zde podrobně popsáno, na co byly využity finanční prostředky a v jaké výši. Součástí je i oznámení, co bylo opraveno a postaveno i co se v budoucnu plánuje. Pokud se respondent o dění v obci zajímají, tímto by měl být dostatečně informován. Jak je z následujícího grafu 13 zřejmé, informace o využívání dotací má 80 % dotazovaných. Dalších 12 % si není jisto, ale myslí, že jich obec někdy dotačních prostředků využila. Méně než 10 % zadrželo odpověď nevím. Může se jednat o osoby, které tento zdroj informací sice pročítají, ale sdělením odkud pocházejí zdroje financování, nevěnují příliš velkou pozornost. Tudíž si nejsou jisti, zda obec vůbec nějakých dotací využívá.

Graf 13 Povědomí o využívání dotačních prostředků

Zdroj: vlastní zpracování

Jak už zaznělo, Havlovice jsou známy svým bohatým společenským a kulturním životem. Kdo ale nejvíce přispívá k takovému dění v obci? Tak zněla další otázka v dotazníkovém šetření. Dle odpovědí respondentů jsou skutečně hlavními iniciátory dění v obci spolky. Ty označilo 74 % dotazovaných. Jen malá část respondentů uvedla, že nejvíce ke společenskému a kulturnímu životu přispívá obec či konkrétní lidé. Dle rozpisu konaných akcí v obci je zřejmé, že největší podíl na nich mají v současné době opravdu spolky. Jen nepatrná část z nich je pořádána někým jiným.

Graf 14 Společenské a kulturní dění v obci

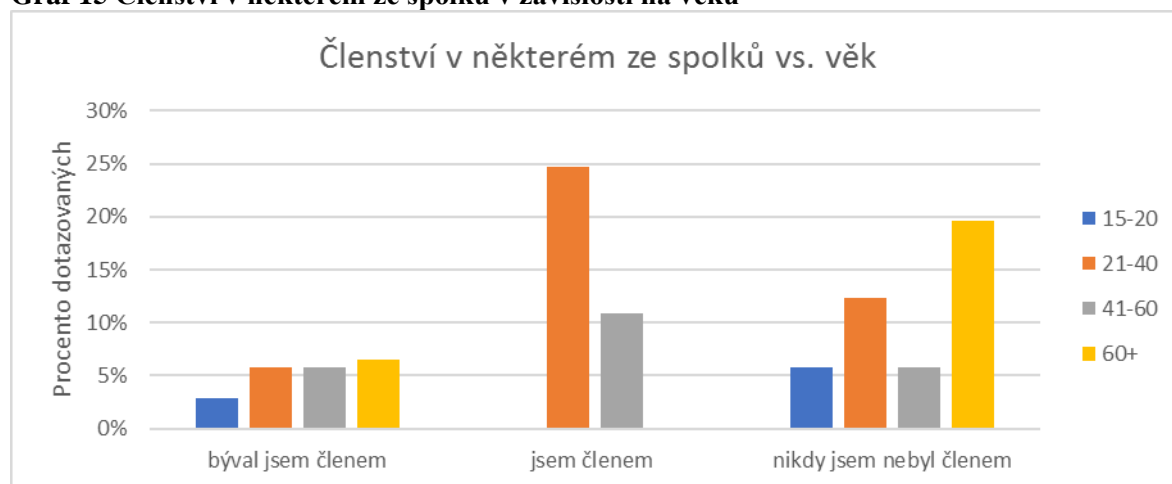

Zdroj: vlastní zpracování

Obec Havlovice má 992 obyvatel a na toto množství je zde poměrně velký počet spolků. V současné době jich v obci působí celkem 15. Proto autorka zjišťovala, kolik

dotazovaných bylo někdy součástí některého z nich. Dle grafu jsou nejvíce aktivní v těchto seskupeních lidé ve věkové skupině 21-40 let (25 %) a 41-60 let (11 %). Respondenti ze všech věkových kategorií dříve bývali členy nějakého spolku v obci. V grafu lze vidět, že počty respondentů, kteří již nejsou členy žádného spolku, jsou takřka vyrovnané a pohybují se okolo 5 %.

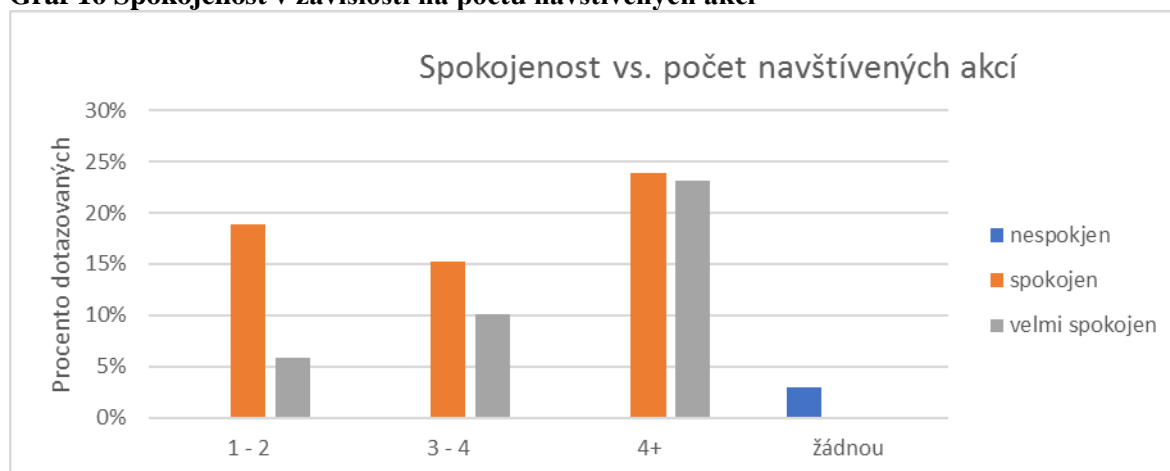
Graf 15 Členství v některém ze spolků v závislosti na věku

Zdroj: vlastní zpracování

Společenské a kulturní dění se v obci projevuje množstvím konaných akcí v průběhu roku. V rámci návštěvnosti těchto akcí bylo v následujícím grafu zjišťováno, jak jsou respondenti spokojeni s pořádanými akcemi. Předpokladem nespokojenosti je neochota navštěvovat akce. V tomto případě se tento předpoklad potvrdil. Jedná se však pouze o 4 % dotazovaných. Velké množství obyvatel je s kulturními akcemi v obci spokojeno či velmi spokojeno a z toho důvodu navštěvují i několik akcí pravidelně každý rok. Více než 45 % dotazovaných navštěvují 4 a více akcí konaných v jednom roce. Tento výsledek svědčí o kvalitě a atraktivitě konaných akcí.

Graf 16 Spokojenost v závislosti na počtu navštívených akcí

Zdroj: vlastní zpracování

V dnešní době je zřejmé zapojení občanů do společenského dění v obci. Autorka v průběhu let navštívila v Havlovicích řadu společenských i sportovních akcí a vždy byla velká účast. V případě otázky na četnost navštěvovaných akcí se ve velké míře v dotazníku vyskytovala odpověď „občas“ (60 %). Pravděpodobně záleží na větším množství okolností. Například se může jednat o špatné počasí, nedostatek volného času respondenta, jeho náladu atd. Větší počet občanů (29 %) navštěvuje akce pravidelně. Jen minimálně je zastoupeno procento respondentů, kteří nikdy nenavštěvují žádné akce.

Graf 17 Návštěvnost společenských a kulturních akcí

Zdroj: vlastní zpracování

Spokojenost v různých aspektech obce byla zjišťována v následujících čtyřech otázkách. Dotazy se vyskytovaly v dotazníku samostatně. Pro vyhodnocení a lepší porovnání jsou sloučeny v grafu 18 *Spokojenost z různých hledisek*.

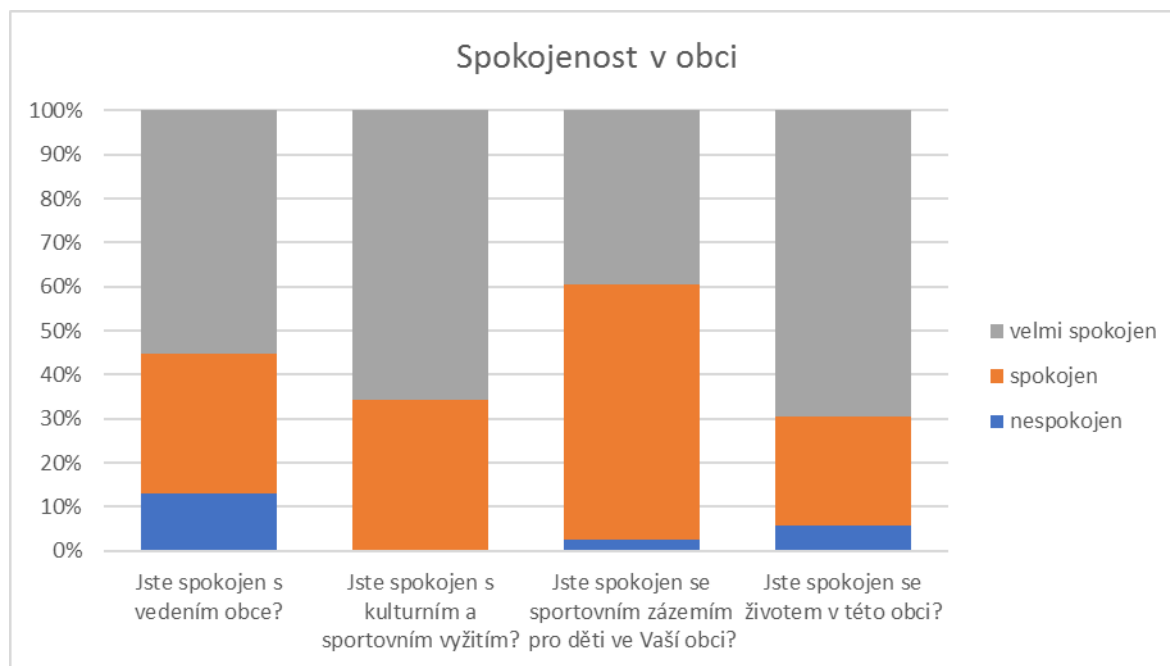
V prvním případě byla hodnocena spokojenost s vedením obce. Z uvedeného vyplývá, že 55 % je s vedením obce velmi spokojeno a 31,5 % je spokojeno. Jak už bylo řečeno v předchozí kapitole, starosta je v čele obce již od roku 1990. V posledních volbách byla jeho volební strana opět zvolena, a proto samotný starosta neopustil funkci již několik volebních období. Tento fakt jen potvrzuje výsledky šetření v této otázce. Nespokojenost vyjádřilo pouze menší procento dotazovaných (13,2 %). V tomto případě byly dotazníkovým průzkumem potvrzeny i výsledky voleb z roku 2018.

V roce 2006 byl v obci vybudován velký sportovní areál, který je bezpochyby chloubou obce. V další otázce byla zjišťována spokojenost s kulturním a sportovním vyžitím v obci. Z následujícího grafu je zřejmá spokojenost respondentů. Velmi spokojeno je 66 % dotazovaných, kteří zhodnotili sportovní zázemí jako velmi dostatečné. A zbylých 34 % je spokojených. Nikdo z respondentů nevyužil odpověď nespokojen.

Následovala další otázka, jak jsou respondenti spokojeni se sportovním zázemím pro děti. Tímto zázemím byla myšlena trampolína, houpačky, pískoviště, minigolf, prolézačky a věže, půjčovna koloběžek atd. Pouze 3 % respondentů spokojeni nejsou. Zbylých 97 % je buď velmi spokojeno či jen spokojeno. Tento výsledek se ukazuje i na návštěvnosti areálu. U vstupu se nachází počítaadlo a denně je vidět množství příchozích.

Jako shrnutí posloužil dotaz na celkovou spokojenost v obci. Se životem je v obci velmi spokojeno 71 % obyvatel. Dalších 24 % je spokojeno. Svou nespokojenost vyjádřilo pouze 5 % obyvatel. Vesměs se jedná o respondenty, kteří v předešlé otázce vyjádřili touhu odstěhovat se do většího města, ale z nějakého důvodu zatím setrvávají v obci.

Graf 18 Spokojenost z různých hledisek

Zdroj: vlastní zpracování

Dvě polouzavřené otázky byly taktéž součástí dotazníku. Respondenti se v tomto případě mohli vyjádřit vlastními slovy. Jednalo se o otázku č. 25 *Jaká pravidelně konaná akce v obci se Vám nejvíce líbí?* V této otázce byla možnost zakroužkovat odpověď v případě, že se dotazovaným žádná z akcí nelíbí. V opačném případě mohli otevřeně odpovědět svými slovy. První možnosti využilo jen několik dotazovaných respondentů. Jednalo se o 5 % dotazovaných. Většina respondentů naopak vypsala několik otevřených odpovědí. Tato situace potvrzuje fakt, že lidé navštěvují několik akcí konaných v daném roce. Nejčastěji respondenti uváděli akci HAPO (Havlovický pohár), Pálení čarodějnic a taneční zábavy či plesy. V dotazníku se objevilo velké množství odpovědí, přičemž se jich hodně opakovalo. Dalšími častými reakcemi byly tradiční akce pro děti, jako například vynášení smrtky ze vsi a masopust. Respondenti označovali různorodé akce dle svých zájmů. Dalšími letními akcemi, které jsou v obci oblíbené co do návštěvnosti, jsou Letní běžky, Úpění, Kosení, Hubertská jízda, Pochod Václavice-Havlovice, Sportovní turnaje (beach volejbal, turnaj v minigolfu). Menší počet respondentů navštěvuje také Košť slivovice a Silvestrovský běh. Každoročně má v obci několik představení i místní ochotnický spolek, který menší procento dotazovaných také navštěvuje. V reakcích se objevovalo i několik odpovědí týkajících se návštěvnosti vystoupení dětí z místní ZŠ a MŠ.

Takto malá obec nemá možnost zajistit pro své občany veškeré služby. Proto byla občanům položena druhá polouzavřená otázka, které zněla: *Jaké služby Vám v obci nejvíce chybí?*. V této otázce měli respondenti znovu možnost odpovědi „žádná mi nechybí“. Ti, co tak neuvedli, vypisovali svými vlastními slovy některou službu. Odpovědi v této otázce byly jednoznačné. Cca 75 % dotazovaných odpovědělo, že jim v obci nic nechybí a zbylých 25 % procent napsalo pouze jednu stejnou odpověď. Jak už bylo uvedeno v předchozí kapitole, v obci se v současné době nenachází žádný obchod s potravinami. Pouze několikrát do měsíce přijíždí pojízdná prodejna. To byla také jediná věc, která občany trápí a s níž nejsou spokojeni. Dle nich jednoznačně v obci chybí obchod se základními potravinami.

V rámci průzkumu byla položena i hodnotící otázka tzv. baterie otázek. Respondenti posuzovali jednotlivé odpovědi hodnotící škálou jako ve škole od 1 (nejlepší) do 5 (nejhorší).

Jako první byla klasifikována nabídka obchodů a služeb. Jak už bylo napsáno při charakteristice obce, v současné době se v obci nenachází žádný obchod s potravinami. To je zřejmé také na hodnocení v následujícím grafu. Hodnocení je spíše negativní. Nejčteněji udělovanou známkou byla známka 4. Jako negativní lze považovat známky 4 a 5. Celkem je přidělilo 59 % respondentů, což značí jejich nespokojenost. Průměrně hodnotilo službu dalších 26 % dotazovaných. Zbylá část respondentů (15 %) je s nabídkou obchodů a služeb spokojena.

Respondenti hodnotili i školství v obci. Místní základní a mateřskou školu navštěvují nejen děti z obce Havlovice, ale i z okolí. Jedná se o kvalitně fungující a výborně vybavenou rekonstruovanou budovu školy. To oceňují nejen žáci ale i jejich rodiče. Proto také 50 % respondentů ohodnotilo dotaz známkou 1. Dalších 39 % ještě vidí možnost zlepšení či posunu školství v obci a udělilo známku 2. Známkou 3 a 4 dalo pouze 11 % dotazovaných. Dá se tedy říci, že 11 % dotazovaných není se školstvím v Havlovicích z nějakého důvodu příliš spokojeno.

Třetí hledisko se týkalo životního prostředí v obci. Jediným problémem, se kterým se obec v této oblasti potýká, je zhoršená kvalita ovzduší. Obec se nachází v údolí podél řeky Úpy, kde se bohužel v zimním období drží více smogu. Obec se v posledních letech hodně snaží o zlepšení ovzduší. V předchozích letech lidé v domovních kotlích spalovali

komunální odpad. Proti tomu obec bojuje finančním příspěvkem z obecní pokladny, v případě zakoupení nového kotle z kotlíkových dotací. To znamená, že každé domácnosti, která si zvolí nový způsob topení (nový kotel, tepelné čerpadlo, atd), věnuje obec 5000 Kč. Sic je to pro někoho zanedbatelná částka, ale je vidět, že vedení obce usiluje o zlepšení. V Havlovicích byl také zajištěn paušální svoz odpadu a platí se zde za každého člena domácnosti, aby lidé odpad nespalovali. Na území obce je současně zakázáno pálení listí a trávy. Tento fakt značí i zlepšení ovzduší v posledních letech. Hodnocení v následujícím grafu je poměrně dobré, 84 % respondentů ohodnotilo životní prostředí známkou 1 a 2. Pouze 16 % dotazovaných známkou 3 a 4 a nikdo nedal známku 5.

Z hlediska podpory zájmů si obec v průzkumu vedla velice dobře. Celkem 54 % dotazovaných je spokojeno a uvedlo hodnocení 1 a dalších 29 % hodnocení 2. Zbylých 17 % hodnotilo známkami 3 a 4. Nikdo z dotazovaných nevyužil známku 5. Podpora zájmů je zřejmá i z faktu, že z rozpočtu obce putuje do podpory spolků cca 1 000 000 Kč ročně. Díky spolkům je v obci zabezpečen další rozvoj a podpora jednotlivých obyvatel.

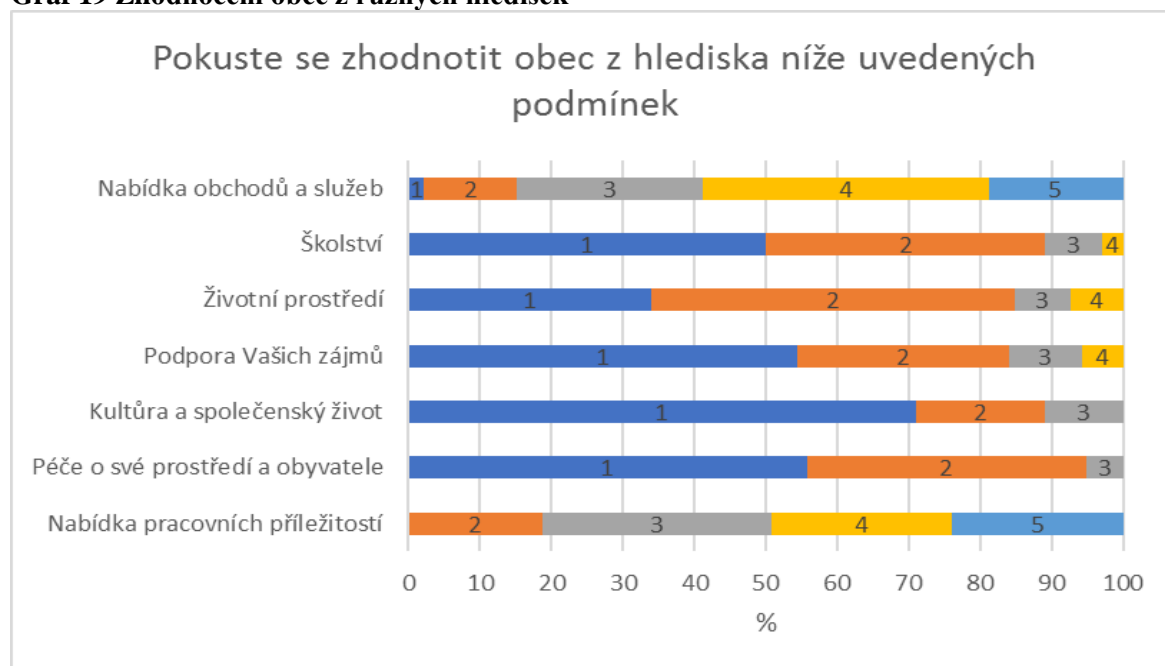
Z předchozího vyplývá i další otázka, která byla zaměřena na hodnocení kultury a společenského života v obci. Kultura a společenský život se jednoznačně odvíjí od aktivit místních spolků. Těch se v obci nachází 15 a zaštiťují velké množství pořádaných akcí. Akce v obci jsou velmi oblíbené a velmi hojně navštěvované, jak již bylo zmíněno. Z následujícího grafu je patrné, že ze všech zmiňovaných hledisek tuto oblast hodnotilo největší procento respondentů nejlepší známkou. Jednalo o 70,5 % velmi spokojených občanů, kteří uvedli známku 1. Dalších 19 % hodnotilo známkou 2 a pouze malé procento (10,5 %) respondentů hodnotilo průměrně známkou 3.

Dalším hodnoceným hlediskem byla péči obce o své obyvatele a prostředí. To zcela jistě souvisí i se spokojeností občanů. V tomto případě respondenti hodnotili nejhorší známkou 3. Tuto známku uvedlo pouze 5,5 % respondentů. Zbytek byl hodnocen velmi kladně a známku 1 nebo 2 udělilo celkem 94,5 % dotazovaných. Při procházce obcí je zřejmá údržba prostředí, upravenost a čistota veřejného prostranství. Obec dbá i o stavby v obci a celkový vzhled.

Poslední k posouzení byla nabídka pracovních příležitostí v obci. Přesto, že se jedná o malou obec, nachází se zde cca 25 drobných živnostníků. Převážně zde však vystupují truhláři, momentálně jako OSVČ po zrušené dřevovýrobě při ZS Svobodné. Ti nemají moc možností zaměstnávat další pracovníky. Soukromě hospodařící rolníci jsou

v obci 4. Jediným zaměstnavatelem v obci je ZS Svobodné a.s. Proto se v grafu objevilo několik známek 2. Bohužel, více pracovních příležitostí se v obci nenachází, a to je zřejmé i z hodnocení v následujícím grafu, které je logicky horší. Větší počet respondentů (32 %) ohodnotilo nabídku pracovních příležitostí známkou 3. Dalších 25 % dotazovaných uvedlo hodnocení 4 a známku 5 označilo 24 %.

Graf 19 Zhodnocení obce z různých hledisek

Zdroj: vlastní zpracování

Na závěr byla pouze nepovinná, doplňující otázka pro vyjádření jakéhokoliv názoru či postřehu, který se obce týká.

Této možnosti využilo jen několik málo respondentů. Odpověď vyplnilo pouze 17 občanů a reakce byly stejného charakteru. Dotazovaným se líbí příjemní lidé, kteří v obci žijí spolu s nimi. S těmi se také rádi setkávají. Co se týká života v obci, jsou celkově velmi spokojeni a jsou hrdí na to, že mohou žít právě v Havlovicích. Zároveň si i postěžovali na mírné politické neshody. V obci se nachází dvě politické strany a každá usiluje o něco jiného. Bohužel se tyto neshody přenáší i na obyvatele a někdy se řeší i veřejně. Tento fakt je dotazovaným nepříjemný, ale usuzují, že je to zatím ve snesitelné míře. Dle nich nejspíše nebudou jediná obec, která se s něčím takovým potýká. Dva dotazovaní zmínili nepřiměřenou rychlost automobilů projíždějících obcí. Poslední věc, kterou respondenti uvedli je horší ovzduší v topné sezóně. V tomto případě se obec snaží o zlepšení.

7.4 Doplnkové šetření – rozhovor se starostou

7.4.1 Sběr dat

Poprvé se autorka práce sešla se starostou obce panem Ing. Pavlem Dvořáčkem, ještě před přihlášením na téma „Obnova venkova na příkladu malé obce“ u vedoucí práce. Bylo nutné nejprve ověřit, zda bude starosta nápomocen při poskytování informací o obci. Bylo mu vysvětleno, z jakých hledisek bude obec analyzována a na co se autorka zaměří. Starosta ochotně souhlasil a sám byl velmi zvědav na výsledky výzkumu. Souhlasil také se zveřejněním rozhovoru a ztrátou anonymity jeho osoby. Následné schůzky probíhaly na městském úřadě, přičemž autorka měla možnost nahlédnout do pamětních knih, plánu zastavěného území a dalších dokumentů obce. Uskutečnila se také debata o zapojení občanů do života v obci, aktivitách obecního úřadu a o samotném životě v obci. Pan Dvořáček poskytl velké množství informací pro zpracování vlastního šetření, které se týkalo analýzy obce.

Všechny návštěvy se uskutečnily v přátelském duchu a starosta byl velmi ochotný odpovídat na položené dotazy, autorce zároveň poskytl velké množství potřebných materiálů. Při poslední návštěvě byly položeny otázky potřebné pro následné šetření, které posloužily k doplnění dotazníkového šetření.

7.4.2 Analýza výsledků

Pro potřeby doplnkového šetření zazněly následující otázky, jejichž odpovědi byly zpracovány do celistvého textového formátu.

1) Kdo v obci v současnosti pořádá nejvíce společenských a kulturních akcí?

V této otázce označil pan starosta za iniciátory jednoznačně jednotlivé spolky či zástupce těchto spolků. Jelikož je v obci oproti sousedním obcím velký počet spolků, koná se zde také mnoho společenských a kulturních akcí. Obec v čele se starostou považuje právě spolky za největší rozvojový prvek v obci. Z toho důvodu putuje velká finanční částka z rozpočtu obce právě na fungování a aktivity těchto spolků. Jedná se cca o 1 000 000 Kč ročně z rozpočtu obce. Obec se je snaží podpořit v co největší míře. Snaží se i poukázat, v jakých případech mohou využívat dotace, popřípadě je obec nápomocná s žádostí o dotaci. Například ze Svazku obcí Jestřebí hory putuje každoročně do rozpočtů spolků celkem 80 000 Kč. O finance z této částky mohou zažádat jednotlivé spolky z 12

sdružených obcí. Každoročně cca polovina celé částky (tedy cca 40 000 Kč) putuje pouze havlovickým spolkům. Druhá polovina je rozdělena mezi zbylých 11 obcí. Z toho je patrné, že se spolky snaží o maximální využití dotačních prostředků a obec je v tom hodně podporuje.

2) Jak jste spokojen s rozvojem obce do současné doby?

Rozvoj se dle pana starosty rozvíjí dobrým směrem, i když je vždy prostor ke zlepšení. Do této doby se obec snažila maximálně využívat dotačních prostředků, podporovat činnost spolků, zlepšovat infrastrukturu obce, opravovat historické památky, rozšiřovat výstavbu rodinných domů, dbát o veřejné prostranství, instalovat informační cedule atd. Na podzim letošního roku 2019 započala stavba I. etapy 0,5 km dlouhé cyklostezky z města Úpice. Stezka končí ve sportovním areálu Havlovice. Starosta je v současné době s rozvojem spokojen. Velmi kladně oceňuje aktivní účast místních občanů na brigádnické činnosti v obci. Uvedl ale také slabá místa, například v nesoučinnosti některých občanů. Například neudržované některé soukromé zatravněné plochy, neudržované soukromé objekty, neuklizené psí ekrementy a několik kritizujících občanů, kterým je hledisko rozvoje obce lhostejné.

3) Jakým směrem rozvoje se chcete do budoucna vydat?

Obec se stále snaží o zlepšení v oblasti nakládání s odpadem. Přibývá kontejnerů na odpad a lidé již v poměrně velké míře odpad třídí. Tato oblast bude podporována ještě intenzivněji, protože obec usiluje o to, aby lidé už nespalovali odpad doma v kamnech. Tím se snaží o zkvalitnění ovzduší v topné sezóně. Rozhodně bude obec i nadále silně podporovat spolky a jejich činnost. Nyní také obec čeká na stavební povolení pro zahájení II. etapy cyklostezky, která započne roku 2021. Stejně jako první etapa, i tato bude stát 4 000 000 Kč. V dohledné době chce obec k cyklostezce vystavět několik zákoutí s lavičkami a odpadkovými koši. Celá cyklostezka by také měla být osvětlená, aby byla využitelná i za snížené viditelnosti. V zimních měsících jsou na stezce v plánu udržované běžkařské stopy, pro její maximální využívání. V příloze A – Fotodokumentace obce, lze vidět fotografii právě dostavěné I. etapy.

Obec v nedávné době odkoupila od soukromníka chátrající budovu s pozemkem, který se nachází na území obce. Nyní se pracuje na zbourání a odklizení trosk a do budoucna zde vzniknou 4 nové, zasíťované parcely určené ke stavbě rodinných domů.

Samozřejmostí jsou předpokládané další investice do infrastruktury a údržby zeleně. V příštím roce bude zahájen přesun dřevěného mostu a místo něj bude vystavěn nový betonový. Dřevěný most bude sloužit pouze pro pěší. Obec také doufá ve zvýšení turistické atraktivnosti z důvodu plánované rozsáhlé opravy historického hradu Vízmburk. Hrad bude rekonstruován v rámci česko-polského projektu „Po stopách společné středověké historie“. Rekonstrukce hradu bude financována z projektu Přeshraniční spolupráce a celkové náklady by se měly vyšplhat až k 15 500 000 Kč.

7.4.3 Zhodnocení doplňkového šetření

Uskutečněné šetření lze označit za velmi přínosné. Bylo zjištěno mnoho nových informací, které nebyly při předchozích analýzách rozpoznány. Zároveň byly potvrzeny i některé výstupy z dotazníkového šetření a tím byl doplněn kvantitativní výzkum.

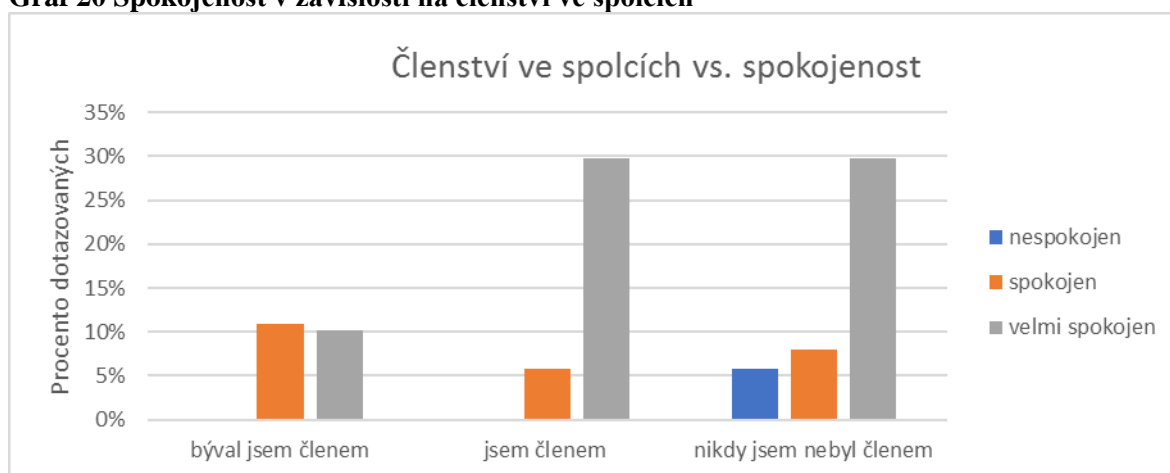
7.5 Testování dílčích hypotéz

V jedné z předchozích částí práce byly stanoveny následující dílčí hypotézy. Jako nástroj pro potvrzení či zamítnutí hypotéz posloužily výsledky z předešlého kvantitativního a doplňkového šetření provedeného formou rozhovoru. Tyto výsledky byly subjektivně vyhodnoceny autorkou práce a následně slovně okomentovány.

- 1) *Členství občanů ve spolcích má vliv na spokojenost se životem v obci.*

Obec Havlovice je v současné době vyhlášená rozsáhlou spolkovou činností, které se účastní velká část místních obyvatel. Ti se zapojují jednak z hlediska návštěvnosti konaných akcí, které pořádají spolky, tak i aktivní účastí v rámci činnosti spolků. V dotazníkovém šetření bylo zjišťováno, jaký počet obyvatel je, byl nebo nikdy nebyl součástí některého seskupení v obci. Pro potvrzení určené hypotézy byla porovnána otázka zaměřená na členství ve spolcích s otázkou týkající se spokojenosti se životem v obci.

Graf 20 Spokojenost v závislosti na členství ve spolcích

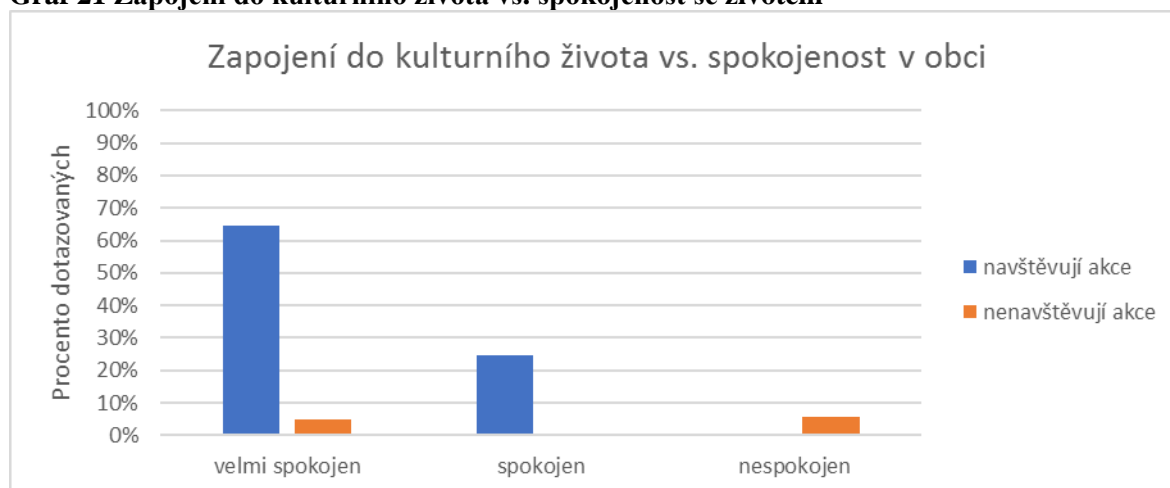
Zdroj: vlastní návrh

Z grafu je zřejmé, že velmi spokojeni jsou respondenti (41 osob), kteří jsou v současné době členy některého ze spolků. Zároveň je spokojený stejný počet dotazovaných (41 osob), kteří nikdy členy spolku nebyly. Tento výsledek nám tedy nedává jednoznačnou odpověď na závislost mezi členstvím ve spolku a spokojeností se životem v obci. Zajímavé je zjištění týkající se nespokojenosti dotazovaných obyvatel se životem v obci. Přičemž je patrné, že nespokojení občané se nezapojují do činnosti spolků. V případě přidružení otázky na návštěvnost kulturních akcí je zjištěno, že nespokojení respondenti nenavštěvují ani kulturní akce. Díky nízké vypovídací hodnotě není možné hypotézu potvrdit. Obecně lze tedy říci, že obyvatelé jsou se životem v obci spokojeni bez ohledu na členství ve spolcích.

2) Občané, kteří jsou spokojeni se životem v obci, jsou součástí kulturního a společenského života v obci.

Dle vyjádření starosty je zřejmá velká návštěvnost společenských i kulturních akcí v obci. Každoročně se jich zde koná velké množství. Ať už se jedná o plesy, tradiční průvody, divadelní představení a jiné, větší množství občanů navštěvuje tyto akce pravidelně a celý rok se na ně těší. Tuto informaci vyslovili respondenti v dotazníkovém šetření, přičemž vypisovali akce, které nejraději navštěvují. Aby byla ale zjištěna závislost mezi spokojeností se životem a návštěvností pořádaných akcí, bylo nutné porovnat odpovědi z těchto dvou otázek.

Graf 21 Zapojení do kulturního života vs. spokojenost se životem

Zdroj: vlastní zpracování

Pro snadnější porovnání výsledků, bylo rozděleno zapojování občanů do kulturního života do dvou skupin. Na občany, kteří se zapojují a ty, kteří se nezapojují do kulturního a společenského života. Do jedné kategorie byly sloučeny odpovědi zahrnující pravidelnou a občasnou účast na akcích. Další dvě odpovědi (nikdy a výjimečně) lze považovat za nezájem o účast na konaných akcích, a proto byly taktéž sloučeny do jedné skupiny. V grafu 21 lze pozorovat počty respondentů, kteří akce navštěvují a jsou zároveň se životem v obci spokojeni. Jedná se o 123 dotazovaných z celkového počtu 138 respondentů. Pouze 7 dotazovaných, kteří jsou velmi spokojeni akce nenavštěvují. Překvapivý není ani fakt, že dalších 8 respondentů, kteří nejsou s životem v obci spokojeni pořádané akce nevyhledávají a neúčastní se jich. Výsledkem je 89 spokojených respondentů, kteří se zapojují do kulturního a společenského života. Tím je předem stanovená hypotéza potvrzena – Občané obce Havlovice, kteří jsou spokojeni se životem v obci, jsou součástí kulturního a společenského života v obci.

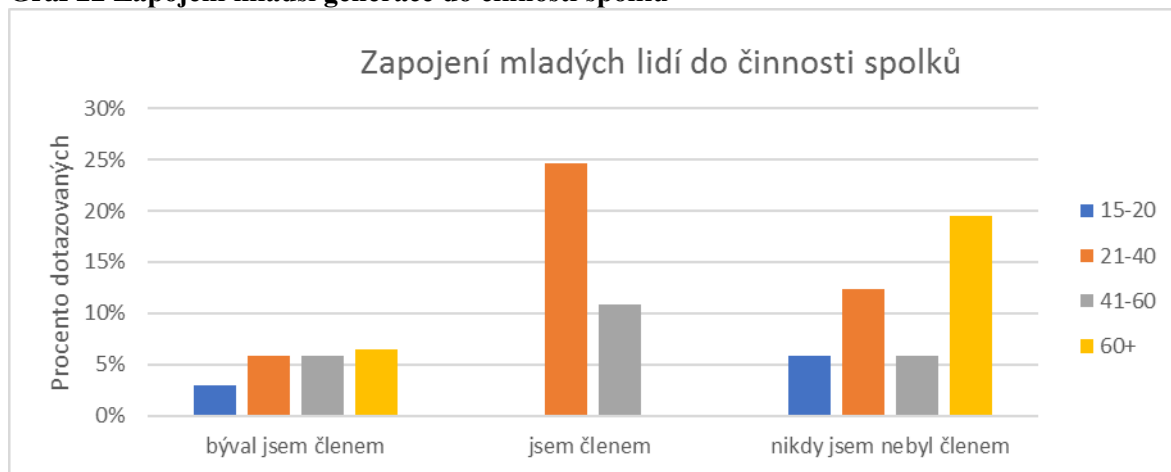
Jelikož se ale jedná o vzorek 138 (16,5 %) dotazovaných, z celkého počtu 835 obyvatel starších 15 let, nelze takovou hypotézu zobecnit na celou populaci.

3) *Mladí lidé se snaží udržet tradice a zapojují se do činnosti spolků.*

V obci se v dnešní době nachází 15 spolků, které se starají o aktivní vyžití. Zřejmá je jejich rozmanitost, některé z nich byly představeny v jedné z předchozích kapitol. Mnohé se zaměřují na aktivity pro seniory, některé naopak pro děti, jiné zase pro milovníky zvířat.

Tato různorodost dává na výběr všem věkovým kategoriím a různorodým zájmům. Každý občan si může vybrat, co má rád a baví ho. Jisté je, že se najdou i lidé, které nezaujme žádná nabízená činnost, a z mnoha různých důvodů nechtějí být součástí žádného ze spolků. V následující hypotéze bylo zjišťováno, zda existuje závislost mezi zapojením do činnosti spolků a věkem respondentů.

Graf 22 Zapojení mladší generace do činnosti spolků

Zdroj: vlastní zpracování

Z hlediska předešlé analýzy obce je zřejmé, že se na činnosti spolků podílí i občané starší 60 let, zároveň ale i mladší 20 let. V obci se nacházejí spolky, které jsou zaměřeny přímo na určitou věkovou skupinu. Jedná se například o Klub důchodců nebo Junák.

Při podrobném zkoumání grafu jsou viditelné pouze dvě věkové kategorie dotazovaných, kteří jsou v současnosti členy spolku. To se zcela jistě neschází s realitou. Důvodem je nejspíše nízké procento (16,5 %) reprezentativního vzorku, jehož součástí není ani nejstarší ani nejmladší skupina členů. Dle výsledků šetření jsou do činnosti spolků současně zapojeni pouze dotazovaní z věkové kategorie 21-40 a 41-60 let. Otázkou zůstává, do jakého věku hodnotit člověka jako mladého? Za mladého lze považovat například do 40 nebo 50 let. V obou těchto případech je z výsledků zřejmé potvrzení hypotézy. Pro obec Havlovice platí, že se mladí lidé snaží udržet tradice a zapojují se do činnosti spolků. Zároveň je z dostupných informací zřejmé zapojení i jiných věkových kategorií.

Díky podrobné analýze obce, výsledkům předchozích šetření a testování dílčích hypotéz může být v následující kapitole shrnuto zhodnocení práce a následně i vyhodnocena hlavní hypotéza.

8 Zhodnocení výsledků a doporučení

Výsledky vyplývají z analýzy obce, přičemž bylo prozkoumáno a popsáno zájmové území, a zároveň i z kvantitativního výzkumu doplněného rozhovorem se starostou obce Havlovice. Ze zjištěných informací je patrná spokojenost převážné většiny dotazovaných se životem v obci. Pouze 5 % z celkového počtu 138 respondentů je v obci nespokojených. To je, dle mého názoru pro vedení obce velmi pěkný výsledek. Tato spokojenost je zapříčiněna mnoha různými faktory. Jedním z nich je i bohatý kulturní a společenský život v obci, čímž je obec vyhlášená. Aktivity občanů jsou ve velké míře ovlivňovány množstvím patnácti spolků zabezpečujících příjemnější život obyvatel. Jako jeden z nejdůležitějších rozvojových prvků byly spolky označeny jak kvantitativním šetřením, tak i starostou obce. Z toho důvodu je obec velkým podporovatelem činnosti těchto sdružení občanů. Každoročně z rozpočtu vyčleňuje nemalou část finančních prostředků na chod a aktivity těchto sdružení občanů. Dle kvantitativního výzkumu je zajímavý výsledek členství ve spolcích z hlediska věku. Z šetření vyplynula značná účast mladých lidí na chodu a činnosti spolků, čímž se potvrdila dílčí hypotéza. Účast mladých lidí zajišťuje udržování místních společenských i kulturních tradic, které jsou s venkovským prostředím historicky spojeny. Spolky zároveň fungují jako sjednocující prvek původních a nových obyvatel. Díky jejich činnosti jsou v obci posilovány komunitní vazby a budována společná identita prostřednictvím setkávání obyvatel. Lidé v obci společně řeší problémy a zajímají se o aktuální dění. Existence takových seskupení zajišťuje společenský a kulturní život v obci, projevující se množstvím konaných akcí v průběhu roku. V rámci průzkumu byla ověřována návštěvnost těchto akcí. Převážná většina obyvatel navštěvuje 1 a více konaných akcí v jednom roce. Jedná se o 96 % všech dotazovaných. Pouhá 4 % respondentů nenavštěvují žádné akce. Tato skutečnost svědčí o atraktivitě a kvalitě konaných akcí.

Jeden z místních spolků za podpory obce vybudoval v obci v roce 2006 rozsáhlý víceúčelový sportovní areál, který je v současné době chloubou obce. Cílem průzkumu bylo zjišťování spokojenosti dotazovaných s tímto sportovním zázemím. Z výsledků je patrná velká spokojenost, neboť nikdo z dotazovaných neuvedl jinou možnost. O spokojenosti svědčí taktéž velká návštěvnost nejen místních obyvatel. Na podzim letošního roku 2019 byla do areálu vybudována nová cyklostezka, která by měla taktéž zlepšit sportovní zázemí v obci. Na jaře příštího roku by měly proběhnout dokončovací práce,

kteře budou spočívat v umístění zákoutí s lavičkami a odpadkovými koši. Celá stezka by měla být zároveň nově osvětlena, aby bylo její větší využití i ve večerních hodinách.

Po shrnutí výsledků z analýzy obce, kvantitativního šetření a doplňujícího rozhovoru se starostou obce lze potvrdit hlavní hypotézu: *Rozvoj obce je ve velké míře ovlivněn činností a množstvím spolků.*

Dalším faktorem, díky kterému jsou občané v obci spokojeni je vedení obce, které v šetření získalo značně uspokojivé hodnocení. Dále taktéž úroveň školství, spočívající v kvalitně fungující a výborně vybavené zrekonstruované škole. V obci je zřejmá i větší participace obyvatel a ochota podílet se brigádnickou činností na údržbě obecního majetku, stavební obnově a péči o krajinu. Díky umístění obce na východě krkonošského podhůří, podél řeky Úpy až do Babiččina údolí se rozmáhá i místní turismus, ke kterému by měl nadále přispět i chystaný projekt „Po stopách společné středověké historie“. V rámci tohoto přeshraničního projektu bude zrekonstruován zdejší hrad Vízmburk.

Překvapivé byly výsledky otázky týkající se místního obchodu. Výjimečně nakupovalo v tomto obchodě 52,6 % respondentů, nikdy 13,2 % a pravidelně 34,2 %. I přes to, že se obec snažila obchod udržet, byl díky velkému nezájmu ze strany občanů nakonec provozovatel nucen prodej ukončit. I když byly tyto služby nahrazeny alternativním způsobem (pojízdné prodejny) označovali respondenti, v otevřené otázce „Jaké služby občanům nejvíce chybí“, obchod s potravinami. Stejnou informaci uvedlo 25 % dotázaných.

Zajímavým zjištěním byly zároveň mírné politické neshody, které se někdy v obci řeší i veřejně, což dotazovaným není příjemné. Zároveň usuzují, že je to ve snesitelné míře a dle nich nejsou jediná obec, která se s podobným problémem potýká. Respondenti se současně vyjadřovali negativně ke zhoršení kvality ovzduší v topné sezóně. V případě této skutečnosti se vedení Havlovič snaží o nápravu.

Z pohledu pracovních příležitostí nepřináší obec velké možnosti. Jelikož se jedná o malou obec, kde není pracovní uplatnění, většina obyvatel za zaměstnáním dojíždí. Respondenti, pracující v okruhu 10 km jezdí převážně automobilem či na kole. Pozoruhodné je, že jen minimální část dotazovaných (3 %), využívá veřejnou dopravu k cestě do zaměstnání. Jedná se o respondenty, kteří dojíždějí 11 a více km. Jak už bylo

zjištěno v předchozí části práce, cestující do jiných měst musí minimálně jednou přestupovat. Spoje na sebe nenavazují tak, aby pasažéři mohli bez čekání pokračovat dále v cestě. To může být hlavní důvod takto malého využití veřejné dopravy.

Jedním z cílů práce bylo vyšetření, jakých možností v oblasti rozvoje venkova využito není a mohlo by být. Z předchozích výsledků je zřejmá velká spokojenost občanů. Viditelný je tedy četný úspěch obce v rámci obnovy a rozvoje venkova. Je patrná značná snaha o zlepšování prostředí i zapojování občanů do života v obci. Starosta obce v doplňujícím rozhovoru nastínil další vize rozvoje pro budoucí využití, zároveň dodal, že vždy je prostor ke zlepšení.

Ač jsou výše uvedené výsledky uspokojivé, podnětem pro zlepšení by mohla být nepřiměřená rychlost vozidel, na kterou si obyvatelé obce postěžovali. Snížení rychlosti a tím i řešení tohoto problému by mohly přinést četnější kontroly rychlosti z pozice Policie ČR, popřípadě umístění průjezdového radaru v obci. Další možností je i instalace informační rychlostní tabule, která vyzve řidiče ke snížení rychlosti. Dalším podnětem pro změnu k lepšímu by mohlo být zamyšlení se nad vhodnějším způsobem řešení politických neshod v rámci vedení obce. Je jisté, že se to někdy zdá být nemožné, ale za úvahu to zcela jistě stojí. Zvláště pak v případech, kdy se atmosféra přenáší na samotné občany a osobní spory se řeší veřejně v místních tiskovinách v podobě hanlivých článků proti konkurenci. Z analýzy zároveň vyplynula velká spokojenost se sportovním zázemím, díky kterému se obec začala rozvíjet rychlejším tempem. Problémem je možnost jeho využití pouze v letních měsících. Řešením by byla nová zastřešená sportovní hala a občané by jistě ocenili vhodné zázemí pro své aktivity i v zimě. Obec by se také mohla inspirovat zahraničními obcemi, kde se soustředují hlavně na získání energie z obnovitelných zdrojů. Příkladem by mohla být malá vodní elektrárna na řece Úpě nebo fotovoltaická elektrárna. Tímto by byly vytvořeny nemalé finanční prostředky, které by bylo možné následně vložit do dalšího rozvoje této malebné a rozmanité obce v údolí řeky Úpy.

9 Závěr

Diplomová práce si kladla za cíl analyzovat současný stav a rozvoj obce, zjistit možnosti v oblasti dalšího rozvoje, zhodnotit postoje obyvatel a ve výsledku potvrdit předem definovanou hlavní hypotézu. Tato hypotéza byla určena na základě sdělení od pana starosty Ing. Pavla Dvořáčka. Již na první informativní schůzce týkající se této práce z jeho úst zaznělo oznámení o shledání velkého rozvojového potenciálu v podobě spolků. Současně s hlavní hypotézou byly sestaveny i dílčí, určené k testování. Následně pak byly navrženy otázky do dotazníkového šetření, na jehož základě proběhlo zjišťování kvantitativní metodou. Pro doplnění potřebných informací byl součástí práce rozhovor se starostou obce Havlovice.

Jak je patrné ze všech získaných dat a z předešlých výsledků, obec se v současné době aktivně snaží o rozvoj svého území. Usiluje o zlepšení infrastruktury, vybavenosti obce i o zapojení občanů do aktivního života. Zároveň se snaží udržovat příjemné a čisté prostředí, investuje do oprav historických památek, rekonstruuje budovy atd. Jak bylo zjištěno z analýzy současného stavu, obec je v tuto chvíli součástí Svazku obcí Jestřebích hor a MAS Království - Jestřebí hory. Nejen díky členství v těchto skupinách, ale hlavně díky snaze obce, putuje velká část finančních prostředků do rozpočtu obce, v podobě dotací. Díky tomu je obec zvelebována a zároveň je těmito prostředky podporována činnost místních spolků. Jak je zřejmé z vyhodnocení všech předešlých šetření tyto spolky lze označit za tzv. „hnací motor“ v oblasti rozvoje této obce. Ve zmíněné lokalitě je evidentní zapojení spolků do aktivního života v obci. Převážná většina kulturních a společenských akcí, konaných na území obce, je pořádána právě těmito sdruženími občanů. Činnost spolků představuje sjednocující prvek pro původní a nové obyvatelstvo a zároveň umožňuje prolínání všech věkových generací. Dalším důležitým aspektem pro rozvoj jsou samotní občané obce. Díky aktivnímu kulturnímu a společenskému životu jsou obyvatelé v obci spokojeni a zájem o nové bydlení je tak velký, že ho obec není schopna pokrýt. Výstavbu nových rodinných domů Havlovice podporují zjednodušenou administrativou v rámci územního plánování a prodejem již zasítovaných pozemků v zastavěném území obce. Dle starosty není cílem zdvojnásobit počet obyvatel, ale dostat do obce postupně jedince, kteří se sžijí s místními obyvateli a zapojí se do všech zdejších aktivit. Ostatně o příležitosti sportovního a kulturního vyžití pro místní občany zde není

nouze. Právě tyto příležitosti přispěly k získání Evropské ceny obnovy vesnice, která byla udělena za vynikající výkony v několika oblastech rozvoje Havlovic.

V závěru je důležité zmínit, že je ze získaných dat zřejmé naplnění všech cílů práce, které si autorka v začátcích stanovila. Dle výsledků z tohoto šetření by měla být obec Havlovice příkladem pro okolní obce, kde není tempo rozvoje příliš zřetelné.

10 Seznam použitých zdrojů

Literatura:

AUGUSTINOVÁ, Bronislava a Jan FLORIAN. *Tvář venkova*. Třanovice: Obec Třanovice, 2010, 151 s. ISBN 978-80-254-868

BALEJ, Martin. *Regionální rozvoj - regionalizace: sborník tematického okruhu REG : 28.-30.8.2002*. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně, 2002, 120 s. Sborník z 20. sjezdu ČGS. ISBN 80-7044-409-6.

BARTOŠ, Josef. *Pojetí regionu v historiografii*. Acta universitatis Palackianae Olomucensis, Facultas Philosophica Historica. 1996.

BINEK, J., a kol.: *Venkovský prostor a jeho oživení*. 1. vyd. Brno; Georgetown, 2007. 140 stran. ISBN 80-251-19-5.

BINEK, Jan. *Synergie ve venkovském prostoru: aktéři a nástroje rozvoje venkova*. Brno: GaREP, 2009. ISBN 978-80-904308-0-8.

BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ. *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, klasifikace*. Praha: Karolinum, 2002. ISBN 80-246-0384-5. Dostupné také z: <http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:cc326950-01e2-11e4-89c6-005056827e51>

BRESSI, Todd W. a Paul GROTH. *Understanding ordinary landscapes*. New Haven: Yale University Press, 1997. ISBN 0-300-07203-1.

ČEBIŠOVÁ, Taisia. *Obec: postavení, správa, činnost*. Praha: ISV, 1996. Právo. ISBN 80-85866-19-6.

ČMEJREK, Jaroslav. *Obce a regiony*. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008. Politologie. ISBN 978-80-87197-00-4. Dostupné také z: <http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:69bb3f50-62c4-11e6-8e4e-005056827e51>

ČMEJREK, Jaroslav, Václav BUBENÍČEK a Markéta LUHANOVÁ. *Politika v regionálním rozvoji: úvod do studia*. Praha: Credit, 2004. ISBN 80-213-1157-6. Dostupné také z: <http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:e6215320-524a-11e6-a5c5-005056827e51>

DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Dotisk 3. vyd. Praha: Karolinum, 2000. 375 s. ISBN 80-246-0139-7.

HAGGETT, Peter. *Geography. A global Synthesis*. 1. Vydání. Harlow: Prentice Hall, 2001. 833 s.

Havlovické noviny. Havlovice: Obec Havlovice, 2019 (výtisk z roku 2009, 2013, 2014, 2018) Dostupné také z: <http://www.havlovice.cz/obec/havlovicke-noviny>

HOLEČEK, Jan, Jan BINEK, Iva GALVASOVÁ, Kateřina CHABIČOVSKÁ a Hana SVOBODOVÁ. *Obec a její rozvoj v širších souvislostech*. 1. vyd. Brno: GaREP Publishing, 2009. 74 s. RIA. ISBN 978-80-904308-2-2.

HONZERA, Zdeněk. *Havlovice: ..krok za krokem*. Havlovice: Obec Havlovice ve spolupráci s vydavatelstvím Gentiana Jilemnice, 2016. ISBN 978-80-86527-43-7.

HORÁKOVÁ, Hana a Dana FIALOVÁ. *Transformace venkova: turismus jako forma rozvoje*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, 398 s. ISBN 978-80-7380-537-1.

HUDEČKOVÁ Helena, LOŠŤÁK Michal. *Sociologie a její aplikace v regionálním/rurálním rozvoji*. Praha, 2002.

HUDEČKOVÁ, Helena, Michal LOŠŤÁK a Adéla ŠEVČÍKOVÁ. *Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2006. ISBN 80-213-1413-3. Dostupné také z: <http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:291f0140-03f8-11e7-8830-005056827e51>

HRABÁNKOVÁ, Magdalena. *Vize rozvoje venkovského prostoru na přelomu tisíciletí*. In: Český venkov na přelomu tisíciletí. ČZU Praha. 1997. 88 s. ISBN 80-213-0381-6.

HRABÁNKOVÁ, Magdalena. *Faktory regionálního rozvoje a jejich vliv na sociálně-ekonomický potenciál regionu: vědecká monografie*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2011, 111 s. ISBN 978-80-7204-752-9.

HRABÁNKOVÁ, Magdalena a Věra TRNKOVÁ. *Hodnocení území z pozice agrární regionální politiky a rozvoje venkova*. Praha: Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky, 1996. Výzkumná studie. ISBN 80-85898-42-X.

JEŽDÍKOVÁ, L., PAVLÍKOVÁ, G. Místní partnerství, iniciativa LEADER. In: Majerová, V. a kol.: Český venkov 2007, Studie Jihočeského a Ústeckého kraje, ČZU v Praze. Provozně ekonomická fakulta, 2008. ISBN 978-80-213-1768-0.

JEŽEK, J. *Místní ekonomický rozvoj a jeho podpora*. Working papare NO. 4/2008 v rámci řešení projektu MMR 19-04-1. Plzeň: ZČÚ, 2008.

KLAPKA, Pavel a Petr TONEV. *Regiony a regionalizace*. In TOUŠTEK, V., KUNC, J., VYSTOUPIL, J. et al. Ekonomická a sociální geografie. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, 397 s.

KMENT, Petr. *Environmetální rozměr rozvoje venkova a regionů*. Slaný: Melandrium, 2012, 104 s. ISBN 978-80-86175-85-0.

KNOPP, Alfréd. *Vesnice: Stavby a krajina mají svůj řád*. Brno: Ústav územního rozvoje, 1994. Vesnice. ISBN 80-85124-96-3.

KOHOUT, Pavel. *Regionální rozvoj - regionální politika*. Kladno: Vyšší odborná škola územně-správní a jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, 2013. ISBN 978-80-904859-7-6.

KREJČÍ, Tomáš. *Regionální rozvoj: teorie, aplikace, regionalizace*. V Brně: Mendelova univerzita, 2010. ISBN 978-80-7375-414-3. Dostupné také z: <http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:b344b1c0-f70c-11e5-8d5f-005056827e51>

KRUMML, Jan. *Obnova vesnice: publikace Evropské pracovní společnosti pro rozvoj venkova a obnovu vesnice*. Praha: Minist. hosp. ČR, 1993, 63 s. ISBN 80-85368-58-7.

LACINA, Karel. *Regionální politika státu - významná základna pro formování strategických koncepcí v oblasti cestovního ruchu*. Kunovice: Evropský polytechnický institut, 2007, 28 s. ISBN 978-80-7314-113-4.

LIPSKÝ, Zdeněk. *Krajinná ekologie pro studenty geografických oborů*. Praha: Karolinum, 1998. ISBN 80-7184-545-0. Dostupné také z: <http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:d461c7b0-0755-11e4-83c7-005056827e51>

MAJEROVÁ, Věra a Jaroslav ČMEJREK. *Český venkov 2005: rozvoj venkovské společnosti*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, c2005. ISBN 80-213-1274-2. Dostupné také z: <http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:3862b020-9579-11e3-a744-005056827e52>

MAJEROVÁ, Věra a Irena HEROVÁ. *Český venkov 2007: studie Jihočeského a Ústeckého kraje*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, c2008, 246 s. ISBN 978-80-213-1768-0.

Malý lexikon obcí České republiky ... Praha: Český statistický úřad, 1992. Souborné informace. Informace o regionech, městech a obcích. Dostupné také z: <http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:6cec93e0-766e-11e2-86a5-005056827e52>

Nová regionální politika. Praha: DaDa, 2002. ISBN 80-903064-1-1. Dostupné také z: <http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:0c455c50-2955-11e6-a7c6-005056827e52>

NOVOTNÁ, Martina. *Regionální politika EU*. Ostrava: VŠB - Technická univerzita Ostrava, 2007, 206 s. Studijní opora pro distanční vzdělávání. ISBN 978-80-248-1413-1. *Obec: postavení, správa, činnost*. Praha: ISV, 1996, 387 s. Právo. ISBN 80-85866-19-6.

Obecní úřad Havlovice ve spolupráci se Státním okresním archívem Trutnov a nakladatelstvím Altair v Trutnově. *Havlovice a čas*. 1. Vydání, Havlovice 2001, 88 s. ISBN 80-902 706-3-X

PELCL, Petr. *Financování rozvoje venkova*. Plzeň: Centrum pro komunitní práci, 2008, 59 s. Venkov. ISBN 978-80-86902-62-3.

PĚLUCHA, Martin. *Rozvoj venkova v programovacím období 2007-2013 v kontextu reformy SZP EU*. Praha: IREAS, 2006, 162 s. ISBN 80-86684-42-3.

PERLÍN, Radim. *Venkov, Typologie venkovského prostoru*. [online]. 2004. [cit. 2018-01-13], URL: <http://www.mvcr.cz/soubor/perlin-pdf>

PERLÍN, Radim a Martina HUPKOVÁ. *Venkovy a venkované: doprovodná publikace k výstavě*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2010, 11 s., 19 složených l. ISBN 978-80-87147-27-6.

Program rozvoje venkova ČR na období 2007-2013. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2007, 1 skládanka.

REDLICOVÁ, Radka. *Regionální ekonomika pro bakalářské studium*. V Brně: Mendelova univerzita, Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií, 2013, 131 s. ISBN 978-80-7375-779-3

REJL, Roman. *Havlovice a čas: procházka historií obce nad řekou Úpou do roku 2000*. Havlovice: Obecní úřad, 2001.

Rozvoj venkova v Královéhradeckém kraji v letech 2000 až 2006. Hradec Králové: Český statistický úřad, 2007, 85 s. Souborné informace. ISBN 978-80-250-1633-6.

SVATOŠOVÁ, Libuše, Ivana BOHÁČKOVÁ a Magdalena HRABÁNKOVÁ. *Regionální rozvoj z pozice strukturální politiky*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, Zemědělská fakulta, 2005, 156 s., [17] s. obr. příl. ISBN 80-7040-749-2.

ŠTENCLOVÁ, Šárka a Terezie CUHROVÁ. *Obnova venkovského prostoru*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Fakulta lesnická a environmentální, Katedra staveb, 2005. ISBN 80-213-1277-7.

SVOBODOVÁ, Hana a Kateřina CHABIČOVSKÁ. *Priority rozvoje venkovských obcí pohledem místních aktérů*. In Sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference Region v rozvoji společnosti 2009. 1. vyd. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, 2009. s. 277-282, 413 s. ISBN 978-80-7375-330-6.

VAVROUCHOVÁ, Hana. *Obnova venkova*. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2014. ISBN 978-80-7509-187-1.

Venkov: jeho proměny a územní plánování: [sborník ze semináře, Telč 21.-22.4.2005]. Brno: Ústav územního rozvoje, 2005, 62 s. ISBN 80-239-6848-3.

VETEŠKA, Jaroslav. *Úpicky tenkrát a dnes*. Praha, 2004, 143 s. ISBN 80-86289-34-6

WOKOUN, René, Pavel MATEŠ a Jaroslava KADEŘÁBKOVÁ. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. Monografie. ISBN 978-80-7380-304-9.

Ostatní zdroje:

Dotace v programu LEADER. *EAGRI* [online]. *LEADER ČR, 2019* [cit. 2019-05-12]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/dobihajici-a-ukoncene-dotace/leader-cr/>

Evropské strukturální a investiční fondy. *EUROPA* [online]. Evropská Unie, 2019 [cit. 2019-06-25]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu_cs

Folklor Hoříčky. [online] Dostupné z <http://folklorhoricky.cz/>.

Havlovice. *Havlovice* [online]. Obec Havlovice, 2019 [cit. 2019-06-30]. Dostupné z: <http://www.havlovice.cz/>

Havlovický svaz malého fotbalu z.s. [online]. Havlovická liga, 2019 [cit. 2019-05-12]. Dostupné z: <https://havlovickypohar.webnode.cz/>

Historický lexikon obcí ČR 2001, *ČSÚ* [online]. Český statistický úřad, 2019 [cit. 2019-07-10]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/historicky-lexikon-obci-ceske-republiky-2001-8771jn6lu9>

Lom Krákorka. *Svazek obcí Jestřebí hory* [online]. Svazek obcí Jestřebí hory, 2019 [cit. 2019-07-11]. Dostupné z: <https://www.jestrebihory.net/cs/priroda/detail/id/38-piskovcovy-lom-krakorka#show>

Místní organizace Českého rybářského svazu. *MOCRS Havlovice* [online]. Dostupné z: <http://mocrshavlovice.cz/historie/>

MS Barchovan Havlovice [online]. Myslivecký spolek, 2019 [cit. 2019-07-10]. Dostupné z: <http://msbarchovan.cz/domains/msbarchovan.cz/index.php/historie>

Portál územního plánování. *MMR* [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj, 2019 [cit. 2019-06-18]. Dostupné z: <http://portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/nuts.asp>

Sbor dobrovolných hasičů. *SDH Havlovice* [online]. Sbor dobrovolných hasičů, 2019 [cit. 2019-07-10]. Dostupné z: <http://www.hasicihavlovice.cz/clanky/sdh-havlovice/historie/>

Svazek obcí Jestřebí hory. *Svazek obcí Jestřebí hory* [online]. Svazek obcí Jestřebí hory, 2019 [cit. 2019-07-15]. <https://www.jestrebihory.net/cs/index/vice-o-regionu>

SLDB. ČSÚ [online]. Český statistický úřad, 2019 [cit. 2019-07-15]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/scitani-lidu-domu-a-bytu-2011>

Vesnice roku v programu obnovy venkova. *Program obnovy venkova* [online]. Program obnovy venkova, 2019 [cit. 2019-07-18]. Dostupné z: <http://www.vesniceroku.cz/>

Zemědělská společnost Svobodné. *ZS Svobodné* [online]. Zemědělská společnost Svobodné a.s., 2019 [cit. 2019-07-25]. Dostupné z: <https://www.zssvobodne.cz/>

Zvonička Havlovice. *Svazek obcí Jestřebí hory* [online]. Svazek obcí Jestřebí hory, 2019 [cit. 2019-07-11]. Dostupné z: <https://www.jestrebihory.net/cs/kultura/detail/id/70-zvonicka-havlovice#show>

11 Přílohy

Příloha A – Fotodokumentace obce

Příloha B – Akce pořádané v průběhu jednoho roku

Příloha C – Vzor dotazníku

11.1 Příloha A – Fotodokumentace obce

Obrázek 6 Pohled na zástavbu nových RD

Zdroj: Obecní úřad Havlovce

Obrázek 7 Škola v popředí s dřevěným symbolem obce – havlovický vodník

Zdroj: vlastní foto

Obrázek 8 Havlovická ocenění na obecním úřadě Havlovice

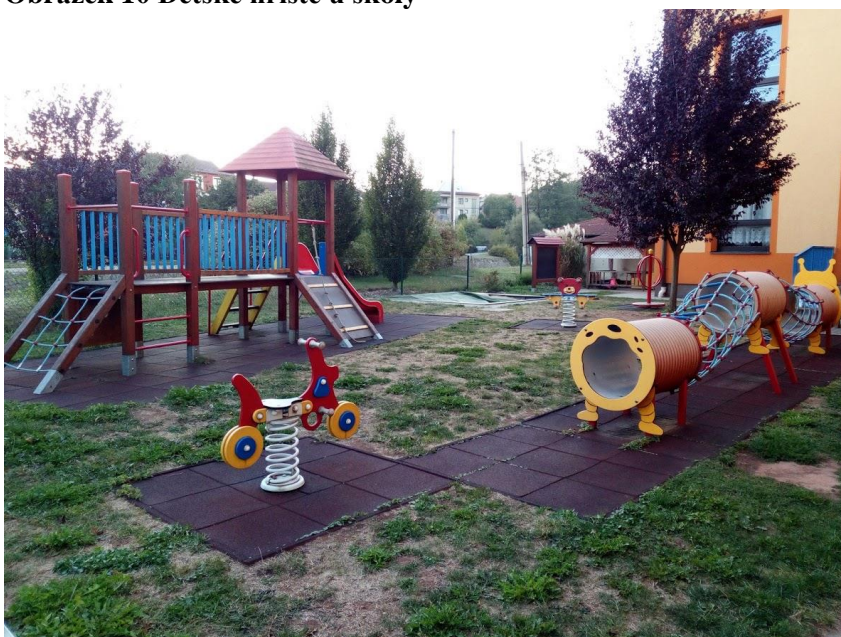
Zdroj: vlastní foto

Obrázek 9 Nově vybudovaná cyklostezka ke sportovnímu areálu

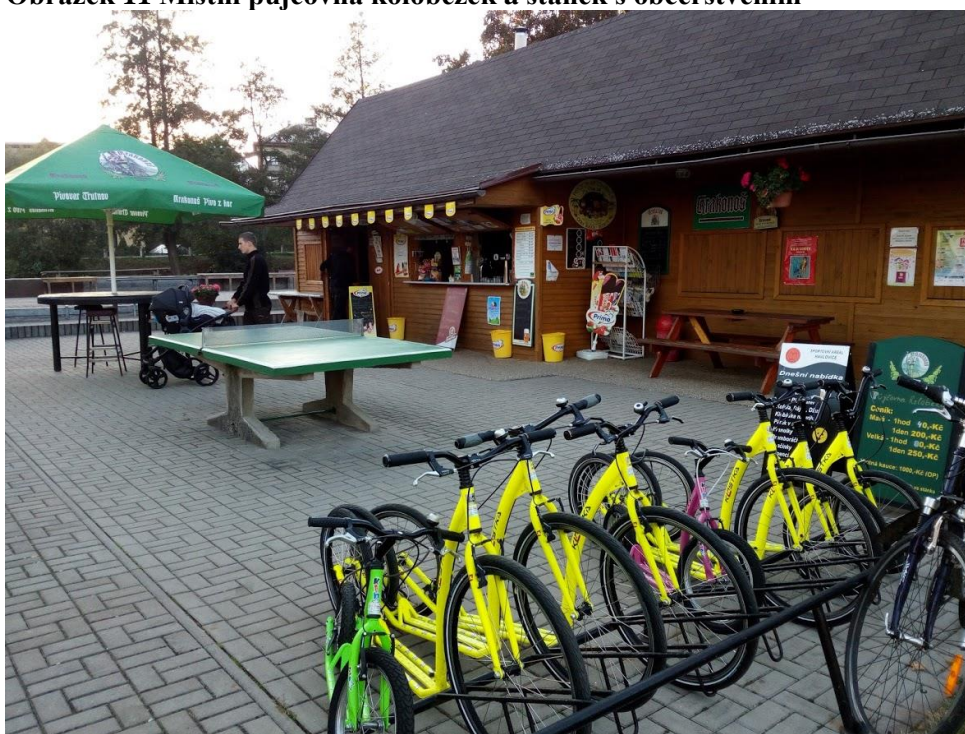
Zdroj: vlastní foto

Obrázek 10 Dětské hřiště u školy

Zdroj: vlastní foto

Obrázek 11 Místní půjčovna koloběžek a stánek s občerstvením

Zdroj: vlastní foto

Obrázek 12 Pohled na zrekonstruovaný park u řeky Úpy

Zdroj: vlastní foto

Obrázek 13 Hasičská zbrojnice financovaná z programu LEADER

Zdroj: vlastní foto

Obrázek 14 Pořízená technika financovaná z programu LEADER

Zdroj: vlastní foto

11.2 Příloha B – Akce pořádané v průběhu jednoho roku

Tabulka 5 Akce konané v roce 2019

datum	datum
5. 1.	Tříkrálový koncert Městské hudby Úpice
19. 1.	Úpský pohár
2. 2.	Ples jezdců, chovatelů a přátel koní
9. 2.	Volejbalový Valentýnský turnaj v KD Havlovice
únor	Havlovický masopust
23. 2.	12. ročník Česko – Slovenský košť slivovic
2. 3.	Myslivecký ples
9. 3.	Hasičský bál
16. 3.	Rybářský společenský večer
7. 4.	Vynášení Smrťáčky
9. 4.	Zápis do ZŠ
14. 4.	1. Havlovice minigolf Open
18.-19.4	Přebor KHK mládeže do 20 let v šachu
30. 4.	Pálení čarodějnic – čarodějnický pochod
Květen – říjen	Havlovická Tropical liga a senior liga (malý fotbal)
2. - 3. 5.	Zápis do MŠ
4. 5.	Otvírání sezóny na hradě Vízmburk
11. 5.	30. ročník Pochod Václavice Havlovice
12. 5.	2. Havlovice minigolf Open
19. 5.	Májový streetball
25. 5.	Nohejbalový turnaj O dušičky Havlovického vodníka
25. 5.	Úpění- sportovní areál - Náchodec
26. 5.	Dětský den ve sportovním areálu
1. 6.	Mistrovství Havlovice v sečení trávy kosou
2. 6.	Volejbalový turnaj
8. 6.	Dětský den na Vízmburku
9. 6.	3. Havlovice minigolf Open
červen	9. r. ligového poháru pro hráče HTL
20. - 23. 6.	Rybářský tábor mládeže do 15 let - Vítězná
22.- 23. 6.	42. r. fotbalového turnaje HAPO
30. - 5. 7.	Sportovní tábor TJ Sokol
7. - 12. 7.	Sportovní tábor TJ Sokol
14. 7.	4. Havlovice minigolf Open
14. - 19. 7.	Sportovní tábor TJ Sokol
20. 7.	Vozatajské odpoledne
20. 7.	Benátská noc a divadelní představení

červenec	Koncert starodávné hudby
3. 8.	HAPOSTAR (Fotbalový turnaj pro hráče nad 40 let)
10. 8.	Letní běh na běžkách
11. 8.	5. Havlovice minigolf Open
srpen	Divadelní představení
24. 8.	Beachvolejbalový turnaj
31. 8.	SUPER HAPO STAR (fotbalový turnaj hráčů nad 50 let)
5. 9.	Olympiáda pro starší a pokročilé
7. 9.	11. Víznburské slavnosti
7. 9.	Rybářské závody mládeže do 15 let
8. 9.	6. Havlovice minigolf Open
9. 9.	Žákovský turnaj v malém fotbalu a sport. Trojboj MAS KJH
15. 9.	Memoriál sv. Václava – streetballový turnaj
18. 9.	5. r. Žákovského turnaje v malém fotbalu MAS KJH
21. 9.	Okresní kolo ZPV
28.9.	Strašidelný les
5. 10.	Hubertova Jízda
12. 10.	Výlov rybníka Jindra
13. 10.	7. Havlovice minigolf Open
2. 11.	Vystoupení pro děti a dospělé v KD
16. 11.	Slavnostní zakončení havlovické ligy v MF - KD
1. 12.	Rozsvěcení vánočního stromu - park T.G.M.
8. 12.	Předvánoční představení dětí z MŠ a ZŠ v KD
24. 12.	Zpívání v kapliče - 14,00
Vánoce	Pingpongový turnaj
31. 12.	Silvestrovský běh

Zdroj: havlovické noviny 2019

11.3 Příloha C – Vzor dotazníku

Dobrý den,

jsem studentkou Provozně ekonomické fakulty na ČZU v Praze a píším diplomovou práci na téma Obnova venkova na příkladu malé obce. Ráda bych Vás požádala o pár minut Vašeho času na vyplnění následujícího anonymního dotazníku, který se týká obce Havlovice.

Předem Vám děkuji za vyplnění dotazníku.

Bc. Andrea Mayová

1. Jaké je Vaše pohlaví?

- a) Muž
- b) Žena

2. Jaký je Váš věk?

- a) 15 – 20 let
- b) 21 – 40 let
- c) 41 – 60 let
- d) 60 a více let

3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- a) Základní
- b) Výuční
- c) Maturita
- d) Vysokoškolské

4. Jaký máte vztah k obci? (Pokud jste návštěvník, pokračujte otázkou č. 20)

- a) Obyvatel
- b) Chatař
- c) Návštěvník

5. Jaký je počet členů ve Vaší rodině?

- a) 1 – 2
- b) 3 – 4
- c) 5 a více

6. Chalupaříte či žijete v Havlovicích celý život nebo jen určitou dobu?

- a) Celý život
- b) Přistěhoval jsem se v průběhu života

7. Jste spokojen s životem v této obci?

- a) Velmi spokojen
- b) Spokojen
- c) Jak kdy
- d) Nespokojen
- e) Velmi nespokojen

8. Souhlasíte s výstavbou nových rodinných domů v obci?

- a) Souhlasím
- b) Spíše souhlasím
- c) Spíše nesouhlasím
- d) Nesouhlasím

9. Jak daleko dojíždíte za prací?

- a) Pracují v místě
- b) 1 – 10 km
- c) 11 – 20 km
- d) 21 a více km

10. Jakým způsobem nejčastěji dojíždíte za prací?

- a) Automobil

- b) Veřejná doprava
- c) Kolo/chůze
- d) Kombinace více dopravních prostředků
- e) Nepracuji

11. Jak často využíváte veřejnou dopravu?

- a) Nikdy
- b) 1x – 5x za rok
- c) Několikrát do měsíce
- d) Denně

12. Jak často jste využíval místní obchod s potravinami, který byl před časem uzavřen?

- a) Pravidelně
- b) Výjimečně
- c) Nikdy

13. Jste spokojen s nabídkou služeb ve Vaší obci?

- a) Spokojen
- b) Spíše spokojen
- c) Spíše nespokojen
- d) Nespokojen

14. Žijete rád v obci Havlovice?

- a) Velmi rád
- b) Rád
- c) Nerad
- d) Chci se odstěhovat

15. Jste spokojen se současným vedením obce?

- a) Ano vím, že využila
- b) Myslím, že nevyžila
- c) Nevím

16. Víte o tom, že Vaše obec někdy využila dotační prostředky pro svůj rozvoj?

- a) Ano vím, že využila
- b) Myslím, že nevyžila
- c) Nevím

17. Kdo podle Vás, přispívá nejvíce ke kulturně společenskému dění v obci?

- a) Obec
- b) Spolky
- c) Soukromé subjekty
- d) Konkrétní lidé

18. Jste členem nějakého občanského seskupení v obci Havlovice?

- a) Jsem členem
- b) Býval jsem členem
- c) Nikdy jsem nebyl členem

19. Víte kolik spolků je v obci Havlovice?

- a) 1 – 5
- b) 6 – 10
- c) 11 – 15
- d) 16 – 20

20. Je v obci dostatečné zázemí pro Vaše sportovní vyžití?

- a) Velmi dostatečné
- b) Dostatečné
- c) Nedostatečné
- d) Velmi nedostatečné

21. Jste spokojen se sportovním zázemím pro děti ve Vaší obci?

- a) Velmi spokojen
- b) Spokojen
- c) Nespokojen
- d) Velmi nespokojen

22. Jste spokojen s podporou kultury ve Vaší obci?

- a) Velmi spokojen
- b) Spokojen
- c) Nespokojen
- d) Velmi nespokojen

23. Navštěvujete kulturní akce?

- a) Pravidelně
- b) Občas
- c) Výjimečně
- d) Nikdy

24. Kolik akcí konaných v obci ročně navštěvujete?

- a) Žádnou
- b) 1 – 2
- c) 3 – 4
- d) 4 a více

25. Jaká pravidelně konaná akce v obci se Vám nejvíce líbí? (Prosím vypište)

- a) Žádný se mi nelíbí
- b) Vypište

26. Jaké služby Vám v obci nejvíce chybí? (prosím vypište)

- a) Žádné mi nechybí
- b) Vypište

27. Pokuste se zhodnotit obec z hlediska níže uvedených podmínek. (Ohodnoťte jako ve škole, 1 – nejlepší, 5 – nejhorší)

	1	2	3	4	5
Nabídka obchodů a služeb	☐	☐	☐	☐	☐
Školství	☐	☐	☐	☐	☐
Kultura a společenský život	☐	☐	☐	☐	☐
Podpora Vašich zájmů	☐	☐	☐	☐	☐
Životní prostředí	☐	☐	☐	☐	☐
Péče obce o své prostředí a obyvatele	☐	☐	☐	☐	☐
Nabídka pracovních příležitostí	☐	☐	☐	☐	☐

28. Pokud máte jiné postřehy k obci Havlovice, budu ráda za jakoukoliv Vaši otevřenou odpověď.